

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

HAFIZLIK SÜRECİNDE ANNE BABALARA VE EĞİTİMCİLERE YOL HARİTASI

Milli Eğitim Bakanlığı
Örgün Eğitimle Birlikte
Hafızlık Projesi

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

HAFIZLIK SÜRECİNDE ANNE BABALARA VE EĞİTİMCİLERE YOL HARİTASI

Ankara, 2019

Danışman

Hafız Nazif YILMAZ
Hafız Dr. Mehmet Murat KARAKAYA

Hazırlayan

Hafız Bahattin GÜNEYİN (Rehber Öğretmen)

Grafik Tasarım

Hanife KOYUTÜRK
Serdar DEMİRCAN
Öznur ÖZDEMİR

Kapak Tasarım

İlhan BAY

Bu kitabın yayın hakkı MEB Din Öğretimi Genel Müdürlüğüne aittir. 5846 ve 2936 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Yasası gereği herhangi bir bölümü, resmi veya yazısı, yazılı izni alınmadan tekrarlanamaz, basılamaz, kopyası çıkarılamaz, fotokopisi alınamaz veya kopya anlamı taşıyabilecek hiçbir işlem yapılamaz. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir. Yazıların içerikleri yazarı bağlamaktadır. Para ile satılamaz.

ÖNSÖZ

Kıymetli Velilerimiz ve Saygıdeğer Eğitimcilerimiz,

Sizlerin de bildiği gibi hafızlık eğitimi uzun soluklu bir süreçtir.

Bu sürecin odağında çocuklarımız olunca hepimize bir takım görevler düşmektedir. Onların motive edilmesi, desteklenmesi; içinde buldukları yaşların özelliklerinin ve hâlet-i rûhiyelerinin bilinmesi, ona göre yaklaşım sergilenmesi konusunda anne-baba ve eğitimcilerin aynı noktada buluşması ise kaçınılmazdır.

Hafızlık eğitiminin "Hazırlık, Hafızlık ve Haslama (Pekiştirme)" olmak üzere üç aşaması vardır. Bu "3H" sürecinin de kendine özgü durumları, zorlukları, kolaylıkları, sorunları ve çözümleri vardır. Bu aşamalardaki küçük dokunuşlar öğrencinin başarısına, sabrına, sebatına ve hedefe vasil olmasına etki eder. Aksine hafız adayı ya da hafızın ihmal edilmesi, aşırı derecede ihtimam gösterilerek beklentinin yükseltilmesi, gönül kırgınlığı veya zihin meşgulliyetine sebep olacak davranışların sergilenmesi olursa o zaman kendisini Kur'an'a veremez, dersine yoğunlaşamaz ve eğitimini aksatmaya başlar. Derslerini aksattıkça ezberlemek gözünde büyür, gün geçtikçe de hafızlıktan uzaklaşır. Öte yandan öğrencilik hâli olarak kendine göre nedenlerle derslerini veremediğinde uygun bir üslupla yaklaşılmaz da incitilirse ya da arkadaşlarıyla mukayese edilirse tamir edilemeyecek sorunlara kapı aralanabilir. Şahsiyeti üzerinde olumsuz izleri olan bu yaklaşımlar, ileride tezahür edecek davranış problemlerine de yol açabilir.

Din Öğretimi Genel Müdürlüğü olarak bizler, öğrencilerimizin hafızlık sürecinde karşılaşılabileceği durumlar ve çözüm yolları noktasında sizler için 'Hafızlık Sürecinde Anne Babalara ve Eğitimcilere Yol Haritası' mahiyetinde bir rehber kitap hazırladık. Genel Müdürlüğümüz rehberlik birimi komisyon üyesi olup hem hafız hem de PDR mezunu olan Bahattin Güneyin arkadaşımızın hazırlamış olduğu bu anlamlı çalışma, "Örgün Eğitimle Birlikte Hafızlık Projesi"ne dahil olan öğrencilerimizin; gelişim dönemleri, hafızlık öncesi ve sonrasındaki yaşadıkları süreçleri, kendileriyle olacak iletişim becerileri ve mesleki rehberlik çalışmaları noktasında önemli bir boşluğu dolduracak ve elinizin altında başvuru kitabınız olacaktır.

Kur'an-ı Kerim'i ezberleme şerefine nail olmak isteyen yavrularımıza başarılar diliyor; bu programın uygulanmasında iş birliği yaptığımız Diyanet İşleri Başkanlığı merkez ve taşra teşkilatına, kendilerini yetiştirmek için gece gündüz emek veren yöneticilerimize, eğitimcilerimize ve onları bu yola adayan velilerimize teşekkür ediyor, bu güzel çalışmanın faydalı olmasını temennî ediyorum.

Nazif YILMAZ
Milli Eğitim Bakanlığı
Din Öğretimi Genel Müdürü

HAFIZ ADAYINI TANIMA SÜRECİ

- Son Çocukluk ve Ön Ergenlik Döneminde Gelişim Özellikleri
- Ergenliğin Tanımı
- Ergenlik Döneminin Genel Özellikleri
- Ergenlik Döneminin Gelişim Aşamaları
  - Fiziksel Gelişim,
  - Zihinsel Gelişim,
  - Sosyal Gelişim,
  - Duygusal-Ruhsal Gelişim.
- Ergenliğin Sonlanması
- Ergenlik Dönemi Kaygıları
- Ergenlikte Süreç Yönetimi

HAFIZLIĞA HAZIRLIK

- 'HAYALİM HAFIZLIK'
- Öğrencimize Kur'an Sevgisinin Kazandırılması
- Aile Tutumları
- Etkili İletişim ve Etkin Dinleme
- Ödül ve Ceza
- Hafız Adayına Psikolojik Destek HAP Desteği
- Hafız Adayına Biyolojik Destek HAB Desteği
- Hafız Adayına Fiziksel Ortam Desteği HAF Desteği
- Öğrencinizin Gönül Dünyasına Girecek Hocanın Bulunması ve Etkin İletişim Sağlanması
- Hafız Adayına Ortak Hedef İnancı Taşıyan Akran Kazandırılması

HAFIZLIK SÜRECİ

- Uygun Hafızlık Okulunun Seçilmesi
- Oryantasyon Süreci
- Hafızlığa Ön Hazırlık
- Hafızlık Takip Süreci (H.T.S)
- Sınava Hazırlık
- Sınav Kaygısı
- Hafızlık Sürecinde Ailelere Yardımcı Kaynaklar
- Hafızlık Pekiştirme
- Hafızım Artık!

HAFIZLIK SONRASI

- Meslek ve Kariyer Planı
- 'HAYATIM HAFIZLIK'

I. BÖLÜM - HAFIZ ÖĞRENCİYİ TANIMA SÜRECİ

Çok kıymetli anne, baba ve eğitimcilerimiz,

Çocuklarımız ülkemizin geleceğinin en önemli yapı taşlarıdır. Bu yapı taşlarından oluşacak mimari eserlerin, en etkin mimarları, siz değerli anneler, babalar ve öğretmenlerimizdir. Bundan dolayıdır ki çocuklarımızın sağlıklı gelişimi sadece kendisi ve ailesi için değil hepimiz için çok önemlidir.

Çocuklarımız hayat sürecine emin adımlarla yürürken, anne baba ve eğitimciler olarak bizlerin, onlara iyi rehberlik yapması, onların hedeflerini gerçekleştirmelerine ciddi anlamda yardımcı olacaktır. Rehberliğin ilk adımı da onları iyi tanıyabilmekten geçmektedir. Tanımadığımız birey bize yabancı kalacak ve aramızda kurulması gereken etkili iletişim süreci etkin bir şekilde kurulamayacaktır.

Kadim geçmişimiz, insanın tanınma sürecini 'Kendini bilen, Rabb'ini bilir' düsturu üzerinde zirve bir noktaya taşımıştır.

Bazen kendini de okumalı insan

Yunus Emre ise "İlim ilim bilmektir, ilim kendin bilmektir, sen kendin bilmezsin ya nice okumaktır."¹ sözüyle insanın ancak kendini okumaya başlayarak bilgi sahibi olabileceğini ifade etmektedir. Bundan dolayı biz de yol haritamızın ilk basamağını öğrencimizi tanıma süreci olarak belirledik. Tanıma safhasını belirli aşamalara bölerek hafızlık adayı öğrencimizin daha iyi bir şekilde tanınmasını, böylece hafızlık sürecini daha rahat bir psikolojiyle nihayete erdirmesini hedeflemekteyiz.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

HAFIZ ADAYINI TANIMA SÜRECİ

HAFIZIN TÂCİ

*Yüce Allah beşeriyetle konuşmak diledi,
Ne kitaplar bize lutfetti katından, kendi.*

*Etti Kur'ân'ı müyesser, yüce bir rehberle,
Dinle Peygamber'i, Kur'ân'ı güzel ezberle!*

*Yüce Hakk'ın dili Kur'an, yücedir her şeyden,
Kulu bir başka yüceltir, okumak, ezberden...*

*Oku; Allah sözü, cânın özüdür; ey hâfız!
Oku; Mevlâ donatır kalbini yıldız yıldız...*

*Oku; Peygamberimin şan ve şeref övgüsü var,
Buyurur: "Ümmetimin eşrefidir hâfızlar!.."*

*Kula izzet, yüce Kur'ân ile îman dokumak,
Dile hikmet de bu îmân ile Kur'ân okumak...*

*Oku hâfız, iki âlemde Muhammed gülü ol,
Oku hâfız, yine cennette Hüdâ bülbülü ol!*

HAFIZ ADAYINI TANIMA SÜRECİ

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

*Oku hâfız! Seni en namlı melekler dinler,
Yüce Rabbim de: «Kulum, söyle, ne istersin?» der.*

*Oku Kur'ân'ı; şifâ, müjde, hidâyettir o,
Bize candan daha kıymetli emânettir o...*

*Çekerek besmele Kur'ân'a, eğer bir kimse,
Genç iken aşk ile her sûreyi ezberlerse,*

*Ne büyük rütbe bu, destârına gözler kamaşır,
İşte "rahmet bu" denen lutf ile izzet vardır!..*

*Nice ihsân ile Mevlâ sunacak tâc ile taht,
Âkıbet herkesi hayrân edecek böylesi baht!*

*Hâfızın tâcı, ezelden beri sonsuz bereket,
Hâfızın tâcı; misilsiz, çok özel bir servet!*

*Hâfızın tâcı ki Hak'tan verilen bir taçtır,
Bu büyük tâca beşer, sonsuza dek muhtaçtır...*

*Oku, hâfızsın a Seyrî, oku Allah sözünü,
Geceden gündüze Kur'ân ile doldur özünü!...*

(Kısaltılarak Alınmıştır)

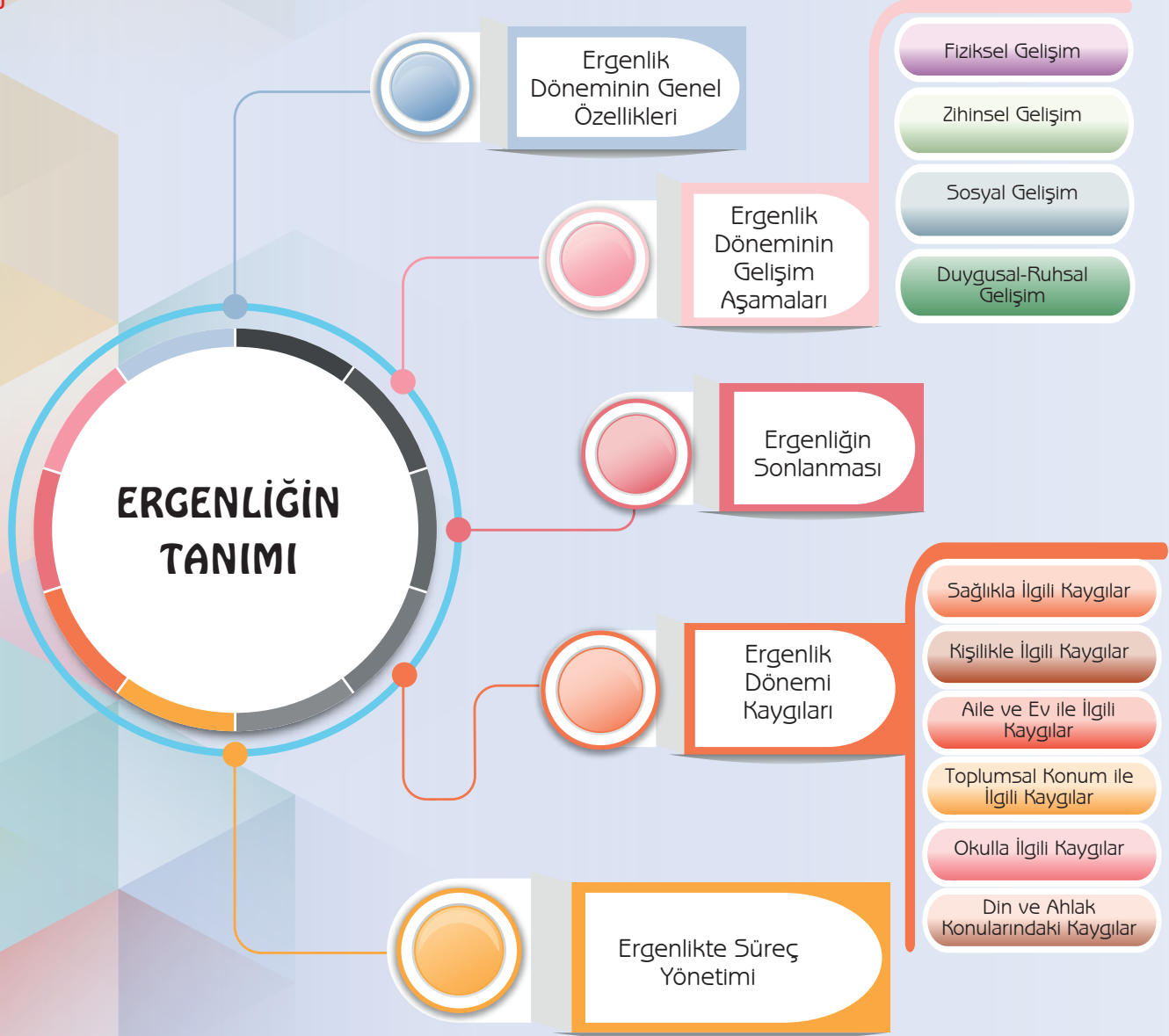
SEYRÎ (M. ALI EŞMELİ)

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

HAFIZ ADAYINI TANIMA SÜRECİ

A. ERGENLİK DÖNEMİ

i. ERGENLİĞİN TANIMI

Ergenlik; yaşadığımız toplumda delikanlılık dönemi, buluğ çağı, gençlik çağı, diye adlandırılır.

Ergenlik, bireyin gelişim süreci içerisinde çocukluk döneminin bitişiyile beraber sözü edilen dönemin başlangıcından fizyolojik olarak erişkinliğe ulaşıncaya kadar geçen bir gelişim dönemidir.²

Ergenlik; toplumdaki topluma, devirden devire, kişiden kişiye, farklı özellikler gösterir. Aynı toplumun çeşitli kesimlerinde bile bu farklılıklar söz konusudur. Zamanı farklı olsa da herkes ergenliği yaşar.

Ergenlik dönemini insanın içinde fırtınaların koptuğu, sosyal, psikolojik, fiziksel değişimlerin bir arada yaşandığı, çocuklukla erişkinlik arasında yer alan, hızlı bir büyüme, gelişme ve olgunlaşmanın olduğu, gelecekte sürdürülecek yaşamın alt yapısının şekillendiği, dönem olarak tanımlayabiliriz. Çocuklar sadece büyürler, ergenler ise hem büyürler hem değişirler.

Ergenlik; ikinci doğum olarak da adlandırılır.

**Eşref-i Ümmet olanlar Hâfız-ı Kur'ân olur,
Hâfız-ı Kur'ân olanın Hafızı, Kur'an olur.**

Hafız Abdullah Nazırlı

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

HAFIZ ADAYINI TANIMA SÜRECİ

Ergen;

ii. SONÇOCUKLUK VE ÖNERGENLİK DÖNEMİNDE GELİŞİM ÖZELLİKLERİ ÖNERGENLİK (10-13 Yaş)

Bizim hafız, benimle kocaman bir adammış gibi tartışıyor. Bizim çocuk ergenliğe erken girdi herhâlde!

Bizim hafız, bazen küçük bir çocuk gibi davranıyor, henüz tam büyümedi herhâlde!

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Ergenler kabuk değiştiren
istakozlara benzerler.
İstakozlar kabuk değiştirme
döneminde zayıf ve
savunmasızdırlar. Ergenlik,
bireyin zayıf ve savunmasız
olduğu bir dönemdir.
Dolito

HAFIZ ADAYINI TANIMA SÜRECİ

Son Çocukluk ve Ön Ergenlik

Bu dönem örgün eğitimle birlikte hafızlık projesinin filizlendiği dönemdir. İlkokul 4. sınıftan 5. sınıfa ve 5. sınıftan 6. sınıfa geçen hafız adayı öğrencilerimiz ve siz değerli velilerimiz için önemli bir dönüm noktasıdır. Bu dönemde öğrencimiz somut işlemler döneminden soyut işlemler dönemine geçiş yapabildiği dönemdir. Dolayısıyla öğrencimiz akademik, sosyal ve duygusal alanda karmaşık yeni bir sürece adım atmıştır. Artık hem anne-babanın ve öğretmenlerin çocuktan hem de hafızlık adayı öğrencimizin kendinden beklentileri değişir ve artar. Bu gelişmeler doğrultusunda hafız adayı öğrencimizde fiziksel ve ruhsal olarak ön ergenlik belirtileri gündeme gelmeye başlamıştır. Anne baba ve öğretmenler olarak bu dönemin özelliklerini iyi bilirsek hafız adayının hafızlık projesine daha kolay adapte olmasını sağlamış oluruz. Bu dönemin genel özelliklerini şu şekilde sıralayabiliriz:

- Oyun hâlâ önemlidir. Genellikle hareketli oyunları sever. Grup sporları ve sosyal etkinlikler önem kazanır. Arkadaş gruplarına kabul çok önemlidir.
- Becerilerle öğrenmek, hatalar sonucu öğrenmek en yaygın öğrenme durumlarıdır.
- Öğrencimiz, hızla değişen bedenine uyum sağlamaya çalışır.
- Kemik ve kas koordinasyonunun tam olarak sağlanamaması nedeniyle sakarlık ve beceriksizlik başlar.
- Vücut hatları iyice belirginleşmeye başlar, boy ve kiloda artışlar gözlenir.

HAFIZ ADAYINI TANIMA SÜRECİ

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

- Bir gruba ait olma ve ait olduğu grupta tercih edilen biri olma arzusu yüksektir.
- Arkadaşlarının eleştirilmesine tepki gösterir.
- Grup kurallarına uymadığı koşulda dışlanma tehlikesiyle yüz yüze gelebilir ve bu onu çok kaygılandırabilir.
  - Öğrencimizle ilgili 'Son zamanlarda çok sinirli, her dediğime bağırarak cevap veriyor! Çok alıngan. Derslerine olan ilgisi de azaldı!' gibi şikayetler alınabilir.
  - Anne-babadan duygusal anlamda uzaklaşır. Ama uzun ayrılıklarda kendini aşırı derecede yalnız hisseder. Özellikle yatılı kalan öğrencilerde bu hassas durum iyi gözetilmelidir. İmkanlar varsa 5. ve 6. sınıf dönemlerinde hafız adayı öğrencimizin hafızlık sürecini eve gidip gelerek tamamlaması tavsiye edilir.
  - Anne-babanın aktardığı değer ve kuralların yanı sıra, kendinin de etkin olarak anladığı, benimsediği değer ve yargılar önem taşımaya başlar.
  - Vurdumduymazlık ve tembellik görülebilir. Kuralların çokluğundan yakınır. Asi ve hırçın tavırlar sergiler. Daha önce gayet yumuşak huylu olan çocuklarda dahi, ruh halinde ani değişimler, gerginlikler veya somurtkanlık görülebilir.
  - Sorunları konuşarak çözme gücü gelişir. İnsanların farklı algıları, farklı duygusal tepkileri olabileceği anlayışı gelişir.
  - İçsel denetimi uygulayabilmek için yoğun çaba gösterildiği dönemdir. Örneğin yarınki ezber sayfamı yapabilmek için oturup ders çalışmalıyım düşüncesine karşı, yarım bıraktığı oyunu tekrardan oynama isteği arasında kurulmaya çalışan bir denetim sisteminin adidir içsel denetim.

Hoşça bak zatına kim
zübde-i âlemsin sen
Merdüm-i dide-i ekvan
olan ademsin sen.

Şeyh Galip

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

HAFIZ ADAYINI TANIMA SÜRECİ

- Kendisinin ve başkalarının sorumluluklarının neler olduğunun öğrenilmeye başlandığı dönemdir.
- Çocukluk izlerinin halen sürdürüldüğü dönemdir.
- Kimlik arayışlarının başladığı bu dönem bireyin oluşturacağı kişilik için oldukça hassas bir dönemdir. Erikson'un 'Kimlik Edinmeye Karşı ,Kimlik Karmaşası' olarak ifade ettiği bu dönemde geri bildirimler kişiliğe değil davranışa yönelik olmalıdır.³

Bu dönemde eleştiri yapılırken özellikle hassas davranılmalı. Eleştiri kişiliğe yönelik değil, davranışa dönük olmalıdır.

Din eğitimi yaparken, çocukların ruh ve beden gelişimlerini göz önünde tutmak, anlayış, zeka, ileri ve dikkatlerini bilerek öğretim yapmak şarttır.

Prof. Dr. Halis AYHAN

Bir şey isterken ağlamam doğru bir davranış değil. Ağladığın müddettçe seni anlayabilmem mümkün değil. Ağlamayı bıraktığında seni dinlemeye devam edeceğim.

Davranışa Yönelik Eleştiri

Yeter artık, bir şey isterken hep ağlıyorsun. Ne kadar şımarık bir çocuksun!

Kişiliğe Yönelik Eleştiri

iii. ERGENLİK DÖNEMİNİN GENEL ÖZELLİKLERİ¹⁴

- Ergenlik dönemi, ergenin, yeni arayışlar içinde olduğu bir çağıdır. Ergen, kendini aramaktadır. Kendi kişiliğine şekli düzen vermeye çalışır.
- Ergenlik, değişim, gelişim ve büyüme evresidir.
- Ergenin duyguları hızlı bir iniş çıkış gösterir.
- Ergen öğrencinin, tepkileri önceden kestirilemez olur.
- Çabuk sevinir çabuk üzülür, çabuk sinirlenir, olur olmaz şeyleri sorun yapar.
- Zor beğenen ve çabuk tepki gösteren bir gençtir.
- Kendisine tanınan hakları yetersiz bulur. İstekleri sürekli artmaktadır.
- Ana babanın uyarılarına birden tepki gösterir, ters yanıtlar verir. Bağımsızlık çağıdır.
- Evde pek durmak istemez. Yemeğe geç kalır, gece dışarı çıkmak ister. Dönüş saatine aldırılmaz. Evde oturmak ona işkence gibi gelir.

**Kim Kelâmullâh'ı ezber eylesen Allâh için,
Hâmisi Allâh olur, hem Nâil-i İhsân olur.**

Hafız Abdullah Nazırlı

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

HAFIZ ADAYINI TANIMA SÜRECİ

- Ana-babasını eleştirir. Öğütlerle davranışlar arasındaki tutarsızlığı yüze vurur.
- Ana-babasının hoşuna gitmeyecek davranışlarda bulunur.
- Ana- babasına karşı çıkmış olmak için karşı çıkar.
- Ana, babasından değişik olma çabası onu boşluğa itmiştir. Bu boşluğu arkadaşlarıyla doldurmak ister.
- Kendisini arkadaşlarıyla karşılaştırır, gruplaşmalar olur.
- Argo konuşur, kendine dert ortağı ve sırdaş seçer.
- Hayranlık ve tutkuların bol olduğu dönemdir.
- Saçma olsa da bazı fikirleri savunmaktan zevk alır.
- Cinsel gelişimle birlikte yeni ruhsal özellikler ve davranışlar kendini gösterir.
- Derslere ilgisi azalmış, çalışma düzeni bozulmuştur..
- Dağınık ve savruk olur.
- Büyüme hızlı geliştiği için kaslarını kontrol etmekte zorlanır. Sık sık bir şeyler devirip kırar, sakarlıklar baş gösterir.

**Kim okur tecvîd ile, tertâl ile, ta'zîm ile
Nurlanır kalbi anın (onun), âyîne-i îmân olur.**

Hafız Abdullah Nazırlı

• Oburlaşır, durmadan bir şeyler atıştırır.

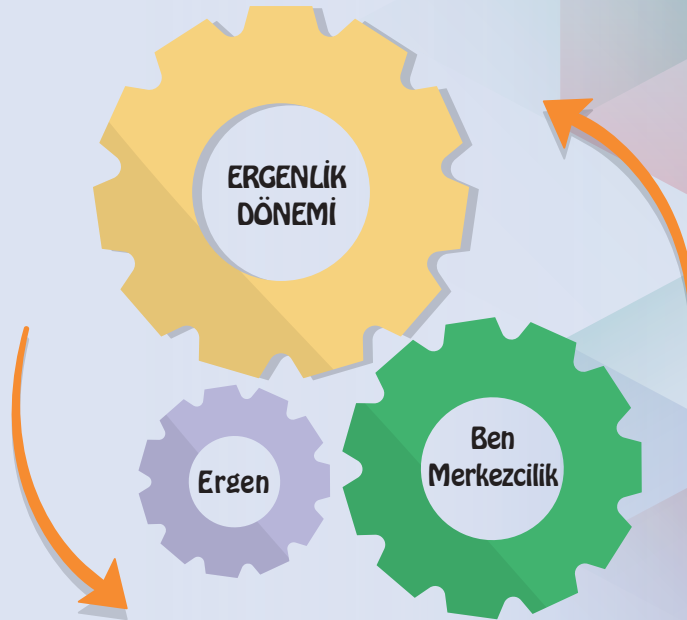
• İlgileri artmış gelgeç hevesleri çoğalmıştır.

HAFIZ ADAYINI TANIMA SÜRECİ

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

- İdealler geliştirir, kendine bir rol-model seçer (öğretmen, sporcu, hafız... gibi.).
- Grup dışına itilmemek için kendisine aykırı davranışlarda bulunur.
- Gürültülü müzik dinlemeyi sever.
- Arkadaşlarıyla gizli konuşmaları ve fısıldaşmaları olur.
- Hayran olduğu kişilere fanatiklik derecesinde bağlanır, onların resimlerini, posterlerini asarlar.
- Odası varsa saatlerce odasına kapanır, hatta kapısını kilitli tutmaya özen gösterir.
- Günlük tutmaya başlar. Şiir ve öykü yazmaya özenir.
- Gizliliğe önem verir. Kendinden habersiz yazdıklarının okunmasına büyük tepkiler gösterir.
- Toplumsal olaylara ve politikaya ilgisi artar.
- Kulaktan dolma ya da ödünç alınmış düşünceleri savunabilir.
- Büyüklerle tartışmaya girer.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

HAFIZ ADAYINI TANIMA SÜRECİ

iv. ERGENLİK DÖNEMİNİN GELİŞİM AŞAMALARI

a. FİZİKSEL GELİŞİM

Kızlarda Fiziksel Gelişim ve Değişim;⁵

• Kızlar; erkeklerden önce gelişmeye başlar (yaklaşık 2 yıl önce). Kızların ergenliğe giriş yaşı 10-13 yaşlar arasındadır. İlk yıllar erkeklerden daha uzun ve olgundurlar. 16-18 yaşlarına kadar ve yılda 9 cm uzayabilirler. Ergenlik süresince kilo ortalama 16 kg. artabilir. Kızların bedenindeki değişimler östrojen hormonunun (Kadınlarda yumurtalıklar tarafından salgılanan bir hormondur.) etkisiyle gerçekleşir.

HAFIZ ADAYINI TANIMA SÜRECİ

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

- Heyecanlanıp utanabilirler.
- Duruş bozuklukları ortaya çıkabilir, kambur durabilirler.
- Kolları, bacakları, elleri ve ayakları vücudun geri kalan kısımlarına göre daha hızlı büyüyecektir, bu organlar daha uzun olabilir.
- Vücudun geri kalan kısımları kol ve bacaklardaki büyümeyi yakalayınca kadar kendini biraz biçimsiz hissedebilir.
- Ter bezleri büyümeye başlar, daha çok terler.
- Yüzünde sivilceler olur (hormonların yükselmesine bağlı olarak)
- Bazı genç kızların âdet günleri diğerlerinden daha ağır olabilir.

Şikayetler;

- * Kramplar, karında gaz birikmesi, bedenin bazı bölgelerinde hassasiyet veya şişkinlik ve baş ağrısı, duygusal değişiklikler, depresyon şeklinde olabilir.
- Bu dönemde; spor, banyo gibi normal aktivitelerden vazgeçilmemelidir.

**Hem okur hem okutursa Hakk için Kur'ân'ı kim?
Lutf-i Hak'la dû cihânda mazhar-ı gufrân olur.**

Hafız Abdullah Nazırlı

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

HAFIZ ADAYINI TANIMA SÜRECİ

Erkelerde Fiziksel Gelişim ve Değişim⁶

- Ergenlik belirtileri erkeklerde ortalama 13-15 yaşlarında başlar.
- Boy, yılda ortalama 10,5 cm uzar. 18-20 yaşlarına kadar sürer.
- Kilo, ergenlik dönemi süresince ortalama, 20 kg artar.

**Sadrını kim doldurursa Hazret-i Kur'ân ile
Kalbine hikmet dolar, aşk ile hayrân olur.**

Hafız Abdullah Nazırlı

•Hormonların(testosteron...) etkisiyle bedendeki değişimler hızlanır.

•Kolları, bacakları, elleri ve ayakları vücudunun geri kalan bölümlerinden daha hızlı büyür.

- Boğuk bir sese sahip olur. Bu durum sesinde çatallaşmaya yol açabilir. Zamanla sesindeki çatallaşma durur ve bir süre sonra normal bir sese sahip olur.
- Deri, ergenlikle birlikte daha yağlı hale gelir ve daha çok terler, çünkü ter bezleri de büyümeye başlamıştır.

b. ZİHİNSEL GELİŞİM

- Zihinsel gelişme, ergenlik dönemi boyunca hızla gelişir; 15-16 yaşlarında doruğa ulaşır. Daha sonra yavaşlayarak 20 yaşına kadar gelişimi devam eder.
- Genç, ailesi ve yetiştiği ortam ile zihinsel gelişim arasında sıkı bir bağ vardır.
- Zeka, tek başına kişiliği belirleyen bir etken değildir. Ancak zeka ile belli kişilik özellikleri arasında sıkı bir bağ vardır.
- Soyut düşünebilme, kolay genellemeler yapma ve daha çabuk sorun çözebilme gibi özellikler kişinin davranışını daha gerçekçi, daha olgun kılmaktadır.
- Zihinsel gelişim ile genç, çevresiyle etkileşimini arttırmakta, özümsemediği yeni kavramları yeni durumlara aktarabilmektedir.
- Genç, deneyimine ve algılamasına bağlı olmaksızın mantıklı düşünce ilkelerini kullanarak muhakeme yapabilir, genellemelere gidebilir, sonuçlara varabilir.
- Kızlar sözel ifade ve dil gelişimi bakımından daha ileridirlere. Erkekler, sayısal alanda daha başarılı olurlar.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

HAFIZ ADAYINI TANIMA SÜRECİ

c. SOSYAL GELİŞİM⁸

- Çocuk bedeni gelişirken, çocuksu davranışlar yerini daha olgun tutum ve davranışlara bırakır.
  - Çevreden gelen etkiler ve baskılarla ergen çocuksu davranışlarını bırakacak, yetişkinlere yaraşır davranışlara adım atacaktır.
  - Çabuk kurulan ve bozulan ilişkiler, kolay etkilenme, toplum içinde sivrilme, ilgi çekme gibi davranışlar gözlemlenir.
  - Toplum içinde sivrilme, ilgi çekme,
  - Rol sahibi olma çabası içindedir.
  - Toplumda saygınlık kazanmaya ve statü sahibi olmaya gereksinim duyar.
  - Gelecekle ilgili problemler, erkeklerde daha fazla görülürken, aile ilişkileri, toplumsal ilişkiler, arkadaş seçimi, doğru hareket etme gibi problemler kız ergenlerde daha çok görülür.
- Bazen bebeksi ve çocuksu davranır, özellikle sıkıntılı olduğu zamanlarda çocukça davranışlar görülür.
- Bazen de bebek olmadığına tüm dünyayı inandırmak istercesine aşırı bağımsızlığı dener.

Ailede Sosyal Gelişim;

- Sosyal gelişim, bireyin kendini ifade edebilmesi, duygularını kontrol edebilmesi, kendisiyle ve çevresiyle barışık ve uyum içinde olabilmesidir.

HAFIZ ADAYINI TANIMA SÜRECİ

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Ergenlik süreciyle beraber, hafızların aile ve çevresiyle kurdukları iletişimde değişimler gözlemlenmektedir. Bu değişiklikleri anlayabilmek için ergenliğin nasıl bir dönem olduğunun bilinmesi gerekmektedir. Ergenlik; kişinin kişilik oluşumu başlangıcı ve aileden bağımsız olma düşüncesinin kazanıldığı dönemdir. Bu dönemde hafızlar aile ve öğretmen ilişkilerinde; kendine yöneltilen eleştirileri kabul etmez, çevresinin en ufak eleştirilerine büyük tepkiler gösterebilmektedir.

- Aile ilişkilerinde; kendine yöneltilen eleştirileri kabul etmez, ailesinin en ufak eleştirilerine büyük tepkiler verir. Ergen, aile ilişkilerinde; kendine yöneltilen eleştirileri kabul etmez, ailesinin en ufak eleştirilerine büyük tepkiler verir.

Ergenlik Dönemi Aile İlişkilerinde Birey

- Keskin birer gözlemcidir.
- Acımasız birer eleştirmen olurlar.
- Ana-babasının düşüncelerini eskimiş bulurlar.
- Anne-babanın mükemmel olmadığını görür.
- Hiçbir şeyi beğenmez.
- Sürekli şikâyet edecek bir şeyler bulur.
- Eve istedikleri zaman girip çıkmak isterler.

**Ruz-ı mahşerde giyer hafız olan taç başına
Dü cihanda halk içinde muteber insan olur.**

Hafız Abdullah Nazırlı

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

HAFIZ ADAYINI TANIMA SÜRECİ

- Ev dışında daha fazla vakit geçirirler.
- Boş vermişlik içine girerler.
- Ana-babasının beğenileriyle alay ederler.
- Anne-babaya karşı olan olumlu duygularını daha az göstermeye başlarlar.
- Aileyle fikirsel olarak çatışırlar.
- Geç saatlere kadar oturma isteği vardır.
- Hem insanlardan kaçır, yalnızlığı sever, hem de büyük bir istekle toplum içine girmek ister.

Ergenlik Dönemi Arkadaşlık İlişkilerinde Birey

- Arkadaşlarının kendisi için ne düşündüğü çok önemlidir.
- Kendi aralarında arkadaş grupları vardır.
- İlgilerini ve giyim tarzını arkadaş grubuna göre ayarlarlar.
- Aynı cinsten yakın arkadaşlarla birlikte olmak ister.
- Erkeklerin kurdukları gruplar daha kalabalıktır, ilişkiler yüzeyseldir.
- Kızların grupları daha küçüktür, ancak ilişkiler daha sıklıdır.
- Aile içinde geçimsizlik ya da şiddet varsa, ergenler arkadaş grupları yerine çeteleşmeye yönelirler.
- Ergenliğin ortalarına doğru karşı cinsle ilgili merak düzeyi artar.

HAFIZ ADAYINI TANIMA SÜRECİ

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

- Ergen karşı cinsin dikkatini çekmek için dış görünüşüne dikkat eder.
- En sevdiği arkadaşı başka biriyle arkadaşlık ederse kırılır.
- Bir yandan başarılı olmak, beğenilmek ister, diğer yandan başarılı olduğunda arkadaşları arasında, alay edileceği endişesine kapılır.
- Onura ve başarıya paradan çok değer verir.
- Bir an bile düşünmeden kendini ortaya atabilir.
- Bir lidere körü körüne bağlanabilir, bir yandan da bütün liderlere ve yetişkinlere karşı çıkar.
- Bağımlı olabilir.
- Düşüncelerinin ve değerlerinin önemsenmesini ister.
- **“Kimse beni anlamıyor.”** düşüncesi yaygındır.
- Eli açık ve iyiliksever bir görünüm kazanır.
- Çabuk güvenir ve bağlanır.

**Bu ne nimettir ki hafız nail olmuş devlete
Öyle bir devlet ki manen padişahı sultan olur.**

Hafız Abdullah Nazırlı

d. DUYGUSAL - RUHSAL GELİŞİM

- Duyguları karmaşıktır. Çünkü erken gelişmiş ve olgunlaşmışlardır.
- Romantik aşkla ilgilidirler.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

HAFIZ ADAYINI TANIMA SÜRECİ

- Konuşkandırılar fakat bu iletişim kurmaya yönelik değildir.
- Olur olmaz şeylere gülme eğilimindedirler.
- Ayna karşısında daha fazla zaman harcarlar.
- Karşıtlıkları ve dengesizlikleri vardır.
  - Kendini tanıma yolunda büyük bir çaba harcamak zorunda kalır. "Bağımsız beni" ortaya koyma çabasıdır.
  - Çok kısa aralıklarla aşırı hareketli ve aşırı durgun olabilir.
  - Arkadaşlar arasında adı geçen ya da benzemek istediği kişilerin üzerinde görülen giysiler ve markalar öne çıkar.
  - İlgi duyduğu konular ve nesnelere ilişkin aşırı dikkat ve titizlik söz konusudur.
  - Kendine güven ve güvensizlik çatışmaları yaşar.
  - Son derece hassas ve kırılgan olurlar.
- Saldırgandır, gürültücüdür.
- Çok değışkendirler, istekleri gelip-geçicidir.
- Son derece bencil ve fedakâr olabilir.

Ergenlik
dönemindeki
genç, hep
nâsihât hep
uyarı aldıkça o
anne babadan
uzaklaşır..

v. ERGENLİĞİN SONLANMASI

- Dengeye ulaşma,
- Problemleri karşılama yöntemleri,

HAFIZ ADAYINI TANIMA SÜRECİ

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

- Yetişkinlerin müdahalelerinde azalma,
- Duygusal sakinliğin artması,
- Gerçekçiliğin artması,
- Bilimsel bir dünyaya ayak uyduracak değerleri geliştirmesi,
- Kişinin kendi fiziksel yapısını, erkek ya da kadın cinsel rolünü kabul etmesi, bu role uygun davranış geliştirmesi.
- Ana babasından ve diğer yetişkinlerden duygusal olarak kopup bağımsızlığını kazanması,
- Olgunluk sembollerine karşı ilgi,
- Topluma karşı sorumlu bir davranış kazanmayı istemek,
- Bir meslek seçebilmesi,
- Toplumsal yetişkin bir birey olabilmek için gerekli bilgi ve yetenekleri kazanması,
- Duygusal bağımsızlığı kazanma ve kendisi ile ilgili önemli kararları kendi başına verebilmesi,
- Arkadaş ilişkilerinde kabul görmesi,
- Arkadaşlık becerileri, işbirliği, liderlik yeteneklerini geliştirebilmesi ve
- Çatışan değerleri uzlaştırma ve kendi yaşına özgü bir yaşam felsefesi geliştirebilmesidir.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

HAFIZ ADAYINI TANIMA SÜRECİ

vi. ERGENLİK DÖNEMİ KAYGILARI⁹

a. SAĞLIKLA İLGİLİ KAYGILAR

- Yeterli uyuyamamak, gevşeyip rahatlayamamak,
- Sakar ve beceriksiz olmak,
- Güzel ya da yakışıklı olmamak, çok uzun ya da çok kısa olmak,
- Sinirli ve gergin olmak,
- Çok zayıf ya da çok şişman olmak ve
- Bulantısı olmaktır.

b. KİŞİLİK İLE İLGİLİ KAYGILAR

- Kendini aşağı görmek, kendine güveni olmamak,
- Sık sık öfkeye kapılmak, olayları çok ciddiye almak,
- Küçük şeylere üzülme ve
- Çok hayal kurmaktır.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

HAFIZ ADAYINI TANIMA SÜRECİ

c. AİLE VE EV İLE İLGİLİ KAYGILAR

- Kendisine ait bir odası olmamak,
- Özel konuları anne-baba ile konuşamamak,
- Çocuk yerine konmak,
- Özgürlüğünün çok az olması,
- Anne-babanın kendisinden çok şey beklemesi,
- Anne-babanın arkadaş seçimine karışması,
- Cinsel konuları ve sorunları anne-baba ile konuşamamak,
- Eve belli saatlerde dönmek zorunda olmak ve
- Yeterli harçlık alamamaktır.

d. TOPLUMSAL KONUM İLE İLGİLİ KAYGILAR

- Topluluk içinde yanlış anlaşılmak,
- Yeni insanlarla tanışma, tanışılanlarla rahat konuşamama,
- Çok az arkadaşı olmak,
- Daha çok popüler olmayı istemek ve
- Yeni arkadaşlıklar kuramamaktır.

e. OKULLA İLGİLİ KAYGILAR.

- Dikkatini toplayamamak,
- Çalışma yöntemlerini bilmemek,
- Zamanını iyi planlayamamak,
- Çok yavaş, çok ağır olmak,
- Çalışırken hayal kurmak,
- Zamanını boşa harcamak,
- Not tutmamak,
- Söz ve yazı ile kendini iyi ifade edememek,
- Sınav ve zayıf not alma kaygısı ve
- Sınıf ve topluluk önünde konuşma korkusudur.

**Kim tekellüm eylemek ister ise Allah ile
Okusun Kur'an-ı daim vasıl-ı Rahman olur.**

Hafız Abdullah Nazırlı

f. DİN VE AHLAK KONULARINDAKİ KAYGILAR

- Ahiret, ölüm konularında bilinmezliğin verdi kaygılar,
- Dini konularda daha çok bilgi istemek ve
- Neyin doğru, neyin yanlış olduğunu bilmemektir.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

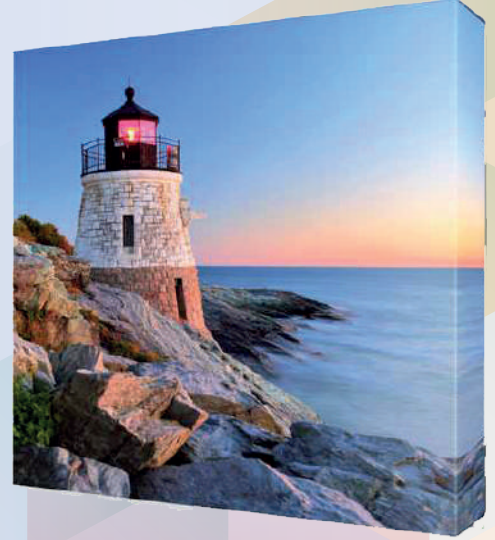
HAFİZ ADAYINI TANIMA SÜRECİ

B. ERGENLİKTE SÜREÇ YÖNETİMİ

Hafızlık adayı öğrencilerimizin ergenlik dönemi süreci anne baba ve öğretmenler tarafından iyi yönetilmediği takdirde, öğrencimizin ergenlik süreci içinden çıkılmaz zor bir duruma dönüşmektedir. Ergenler çoğu zaman onları seven kişilerle özellikle ebeveynleriyle ve diğer yetişkinlerle iyi iletişim kuramazlar. Genellikle ergenler aileleri ne kadar iletişime açıkta olsa onlar kendilerine ait düşünceleri başkaları ile konuşmak isterler, çünkü artık çocuk olmadıklarını ve ailelerinden bağımsız hareket edebildiklerini kanıtlamak ihtiyacı içindedirler. İçinde yaşadığı süreci ailesine anlatmakta zorlanan öğrencimiz için bu dönemde öğretmenleri sığınacak önemli bir liman haline gelmektedir. Aileden belirli zamanlarda uzaklaşmak isteyen öğrencilerimize, bir deniz feneri gibi yol gösteren kıymetli öğretmenlerimiz bu sürecin en önemli kaptanları durumundadırlar. Öğretmen ve aile arasında kurulacak aktif iletişimde öğretmen aktif bir iletişim mekanizması haline gelmektedir. Ailelerin bu süreçteki en önemli görevleri hafız adayı öğrencilerinin, öğretmenleri ve kurs hocalarıyla iyi bir iletişim kurmaları için destek vermek öğrencilerimizi bağımsız, verimli ve sorumlu bir şekilde yaşayabilecek duruma getirmek olmalıdır.

Bu süreç takip edilirken dikkat edilmesi gereken en önemli nokta, aileler öğretmenlerden aldıkları geri bildirimleri direk çocuklarına aktarmak gibi hafız adayı öğrencilerde öğretmenlerine güven eksikliğine sebep olacak tutum ve

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Kimlik arayışına, kimlik bunalımına çözüm, gençleri anlamaya çalışmak, kendilerini anlatmalarına tanıtımalarına olanak sağlamaktır.

Prof.Dr. Özcan KÖKNEL
(Evin Okula Yaklaşması ve Değişen Anne Babâ Roller)

HAFIZ ADAYINI TANIMA SÜRECİ

davranışlardan uzak durulmalıdır.

Ailelerin; ergenlik dönemi ile baş etme hazırlıklarına erken başlaması, çocukları ve kendileri için en iyi yoldur.

Bebeklik döneminden itibaren sağlıklı, karşılıklı sevgi ve saygıya dayalı, tutarlı ilişkiyle yetişen gençlerde ergenlik daha rahat yaşanır.

Çocuğun doğumundan itibaren ilişkiye zaman ayrılması sağlıklı iletişim için önemlidir. Bu konularda önceden bilgi sahibi olma, geleceğin mirası yavrularımız için tıpkı aşı gibi koruyucu ve rahatlatıcı olur.

a. SORUNLARA NASIL YAKLAŞALIM?

- Sorunlara ortaklaşa yaklaşınız.
- Diyalog kurmada istekli olunuz
- Diyalogu siz başlatın.
- Objektif olun.
- Ergenin gözüyle görmeye çalışın.
- Bu dönemde "ben senin yaşındayken" diye başlayan ve kendinizi öven konuşma biçiminden özellikle sakınmalısınız.
- Gerçekçi olmaya özel çaba sarf ediniz. Öğrencinizle kurduğunuz iletişimde 'ben senin yaşındayken...' cümleleri zihin dünyalarında gerçekçi bir yere oturmamaktadır. Yetişkinleri kendi yaşlarında, çalışkan, başarılı, düşünceli, saygılı, anlayışlı, çok sevilen bir kişi olarak düşünmek oldukça zordur.

b. DENETİM VE DİSİPLİN NASIL OLMALI?

- Sınırları ve özgürlükleri hakkında çocuğunuza bilgi verin.
- Yaşlarına uygun, ihtiyaç duydukları özgürlüğü sağlamak, gelişmelerini olumlu yönde destekleyecektir.
- Onlara nefes alma imkanı tanıyın.
- Severken boğmayın.
- Sürekli denetim altında tutmayın. Bunu istesenez de başaramazsınız.
- Kendisine güvendiğinizi samimi olarak ve davranışlarınızla gösteriniz.
- Yapacağı yanlış bir davranışın, her şeyden önce kendi kişiliğine saygısızlık olacağı konusunu anlatınız.
- Oto kontrolün gelişmesi için ailede ve toplumda bazı sorumluluklar verin.
- Ailede herhangi bir sorun olduğunda çocuklarınızın görüşlerini alınız. **Hafız öğrencinizi, aile içi sevinçlerden ve üzüntülerden ne kadar soyutlarsanız, o kadar sosyalleşmesini geciktirirsiniz.**

Büyükler, 'Ağacı seviyoruz.' diyorlar, ağacı kesiyorlar. 'Hayvanları seviyoruz.' diyorlar, hayvanları avlıyorlar. Birbirlerine 'Seni seviyorum.' diyorlar, ama kavga ediyorlar. Biri bana 'Seni seviyorum.' diyecek diye ödüm kopuyor.

Prof.Dr. Mualla SELÇUK
(Evin Okula Yaklaşması
ve Değişen Anne Baba Rollerini)

c. SEVGİ

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

HAFİZ ADAYINI TANIMA SÜRECİ

- Sevginizi gizlemeyin. Unutmayalım “İçinden sevmek” şeklinde bir sevgi türü yoktur!
- Sevgi saydam olmalıdır.
- Sevgi ön şartlı ve koşullu olmaz. Sevgi şartsız olduğu zaman anlam taşır.
- Sevgi eklemek, su ve hava gibi temel ihtiyaçlardan birisidir.
- Sevginin en anlamlı ifadelerinden birisi hoşgörüdür.
- Gençin kendisini tanıyıp yeteneklerini geliştirmesine yardım eder.

Sevgi dolu bir kalple kurulan iletişimde verilen mesajlar, mesajı, alanı da vereni de mutlu eder. Hafız adayı öğrenci Kur’an okurken Bismele ile başlar yani sevgi ve merhametle ‘Rahman ve Rahim olan Allah’ın adıyla’ başlar. Çocuğumuza, öğrencimize ilk vereceğimiz yegane güç bu sevgi olmalıdır.

Aynı zamanda sevgi bütün korkuları aşıp güvenle kurulan iletişimlerin en temel dinamiğidir.

Sevginin kalplerde filizlenmesi için etkili olan bir başka dinamikte güzel konuşmadır. Öğrencinize kendini ifade etmesine fırsat verdiğiniz müddetçe, siz onu dinlersiniz, onun bilinçaltı da sizin kalbinizi dinler.

El Vedud (seven- sevilen) olan Yüce Allah Kur’an-ı Kerim’de nasıl konuşulması gerektiğini bizlere şu şekilde hatırlatıyor.

Adaleti Konuş
(ENAM/152)

Kibarca Konuş
(BAKARA/83)

Gerçeği Konuş
(AL-İ İMRAN/17)

Düzenli Konuş
(Ahzab/70)

Zarifce Konuş
(İSRA/23)

Nasıl
Konuşmalı?

Anlamlı Konuş
(Müminun/3)

Dürüst Konuş
(İSRA/28)

Yalansız Konuş
(Hac/30)

Nazikçe Konuş
(İSRA/53)

Yumuşak Dilli
Konuş
(TAHA/44)

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

HAFIZ ADAYINI TANIMA SÜRECİ

SEVGİNİZİ GÖSTERİRKEN

Anlamı bilinen ve yerinde kullanılan "Sevgi ilacı" gerçekten birçok sorunun çözümünde çok etkilidir.

Sevginizi gizlemeyin, SEVDİĞİNİZİ NET ifade edin.

"İçinden sevmek" şeklinde bir sevgi türü yoktur.

Sevgi ön şartlı ve koşullu olmaz.

d. İletişim

- Çocuklar ve gençler **sizin söylediklerinize değil, yaptıklarınıza dikkat eder.**
Bu açıdan kuru kuruya nasihat eden bir anlayışı benimsemeyin.
- Onu duyun, dinleyin ne dediğini anlamaya çalışın.
- Mutsuz ve üzgün olduklarında bile, sizlerle konuşmalarını yüreklendirecek ilişki tarzı geliştirin.
- **Özel hayatına kesinlikle saygı gösteriniz.** Örneğin, kapısını vurmadan odasına girmeyiniz.
- Günlüğünü okumayın. Ona gelen bir mesaj, mail vs. açmayın.
- Ondan kesinlikle mükemmel olmasını beklemeyiniz.
- Ufak tefek hataları görmezden geliniz.
- Onu **iyi komşu çocukları ile kıyaslamayınız.**

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

HAFİZ ADAYINI TANIMA SÜRECİ

- **Tenkitte cömert olduğunuz kadar övgüde ve takdirde de cömert olunuz.**
- Gence bir davranışı öğretmenin en iyi yolu ondan bekleediklerimizi ona vermektir.

- Kesin ama adil olun.

- Onların haklarına saygılı olmayı onların bize saygısından önde tutmalıyız.

- Ona çok kızdığınızda hemen bağırıp cezalandırmayın. Rahatlayın. Bir şekilde enerji harcayın, çünkü enerji

harcamak içimizdeki duyguları atmaya yardım eder. Olaylar henüz sıcakken doğru düşünemeyebiliriz. Yetişkinler bile bir problemle karşılaştığında sağduyulu ve sakin davranmakta zorlanırlar.¹⁰

- Bizim yapamadıklarımızı ergenden beklememeliyiz.
- Beden diliniz, iletişimde bulunduğunuz süreç içerisinde ne ifade ediyorsa verdiğiniz mesajın etkisi de o kadar etkili olacaktır.

**Amil oldukça kişi Kur'an ile Kur'an ona
Hem kabirde hem haşirde yarar olur yarar olur.**

Hafız Abdullah Nazırlı

**Ses
Tonu
%30**

**Sözlü
İletişim
%10**

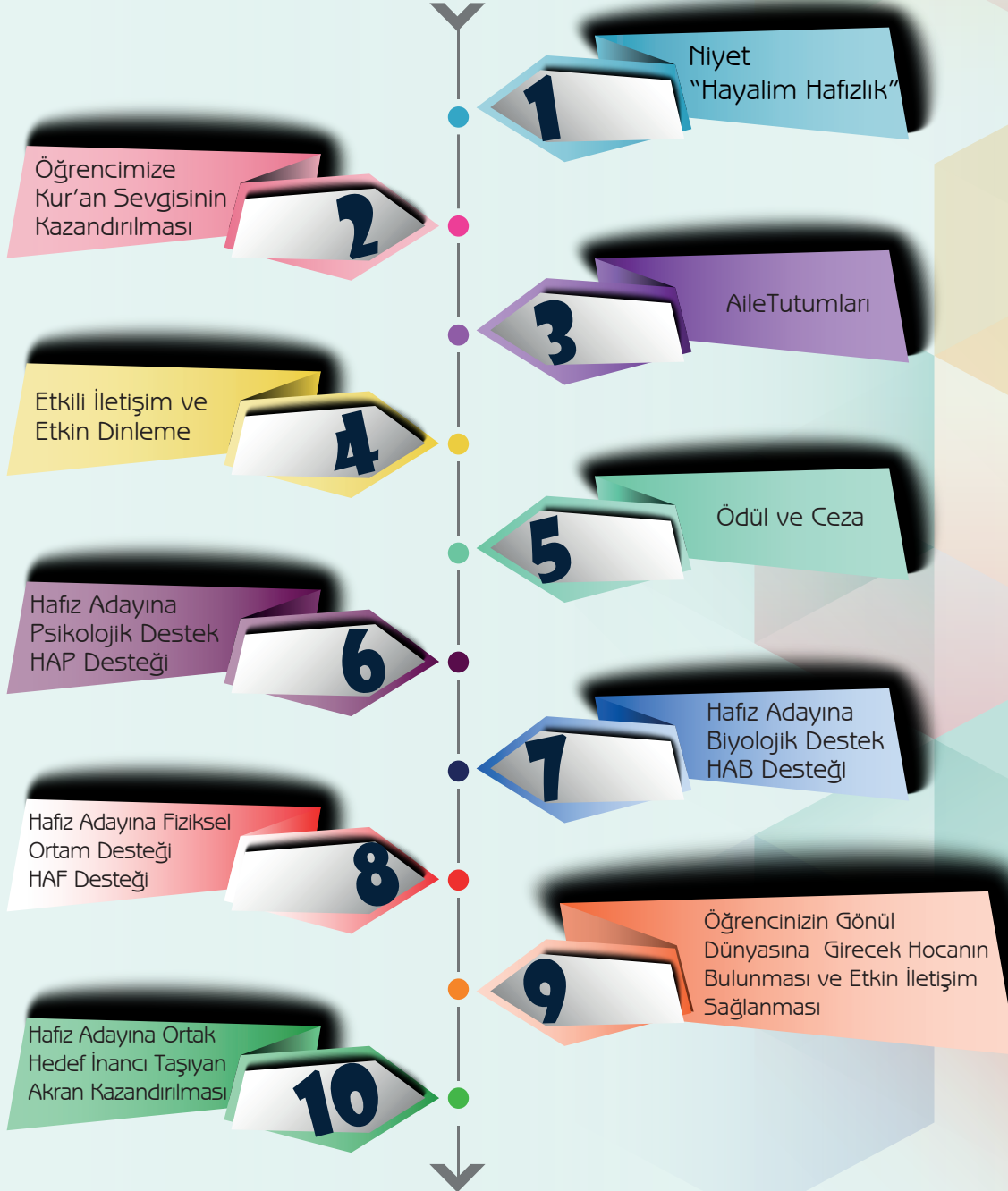
**Sözsüz
İletişim
%60**

II. BÖLÜM HAFIZLIK SÜRECİNE HAZIRLIK

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

HAFIZLIĞA HAZIRLIK

• HAYALİM HAFIZLIK SÜRECİ

Hafiz olmasını istediğimiz çocuğumuzun, hafızlığa başlamadan önce hafızlık noktasında ön hazırlığının ve donanımının olması hafızlık sürecini kolaylaştıracaktır. Şu kesinlikle unutulmamalıdır ki hafızlık, kısa süreli değil; uzun soluklu bir maratondur. Nihayetinde hafızlık; Allah'ın rızası, sevgisi ve şefkatinin olduğu bir öğrenme, anlama, anlatma ve yaşama sürecidir. Bu sürece başlarken hafız adayı öğrencimizde **'HAYALİM HAFIZLIK'** ilkelerinin bulunması, hafızlık adayı öğrencimizin hafızlık hayalini gerçekleştirmesine yardımcı olacaktır.

Heyecan

Algı

Yetenek

Aile Desteği

Limitli Zaman

İstek

Moral

Hedef

Allah'tan Yardım İstemek

Fedakarlık

İbadet

Zeka

Liyakat

İrade

Kanaatkarlık

HAFIZLIĞA HAZIRLIK

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

- **Heyecan** : Hafızlık sürecine karşı, ailenin ve eğitimcinin çevresinin vermiş olduğu olumlu geri bildirimlerle, hafız adayımızda arzulu bir duygu oluşturmaktadır.
- **Algı** : Hafızlık, zihinsel süreçlerin sürekli aktif olduğu bir öğrenme faaliyetidir. Kur'an-ı Kerim ezberinin sorunsuz ve sürekli bir şekilde yapılabilmesi için hafız adayımızın algı yönetiminin iyi olması gerekmektedir.
- **Yetenek** : Hafızlığı yapabilecek, yeteneğe ve kapasiteye sahip olmalıdır öğrencimiz.
- **Aile Desteği** : Hafızlık uzun soluklu bir eğitim öğretim faaliyeti olduğu için hafız adayımızın her zaman yanında destek alacağı güçlü bir aile ve öğretmen desteği hafızlık sürecine olumlu katkı sağlayacaktır.
- **Limitli Zaman** : Zaman yönetimi hafızlığın olmazsa olmazlarından. Limitli bir zaman diliminde hafızlık programı hedeflenirse, hafızlığın bitirilmesi daha hızlı ve planlı olacaktır.
- **İstek** : Hafızlık, gerçekten istediğin tek şey ise hiç korkma! Hafızlık sana çok yakın.
- **Motivasyon-Moral** : Eğitim öğretim faaliyetleriyle beraber sürdürülen hafızlık sürecinde öğrencimiz zaman zaman karamsarlıklar, kaygılar, yapamayacağım düşünceleri gibi negatif etkenlerle karşı karşıya gelebileceklerdir. Bu süreçleri atlatmanın en iyi yolu iç disiplini sağlayacak yüksek motivasyon kaynaklarını kullanmaktır. Motivasyon başlığımızı inceleyebilirsiniz.

“Biriniz bir şey dilediğinde
ne istediğine dikkat etsin.
Çünkü hangi isteklerinin
kabul edileceğini bilmez.”
Hadis-i Şerif

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

HAFIZLIĞA HAZIRLIK

- **Hedef :** Hafızlık sürecinin planlanan bir takvim süreci ve günlük, haftalık, aylık ve yıllık hedefleri olmalı hafız adayının. (14 ayda hafızlığını tamamlayacağım gibi...)
- **Allah'tan Yardım İstemek :** Allah'ın rızasını kazanmak için yapılan hafızlık sürecinde, dua en önemli motivasyon kaynağımız olmalıdır. Çünkü dua, Allah'tan hidayet ve başarı talebidir. Dua insanı istediği hedeflere yönelten, ruhun gıdası olan, bireyin iç dünyasına yönelmesini sağlayan manevi güçtür.
- **Fedakarlık :** Alışkın olduğunuz bazı şeylere bir kısıtlama getirmek zorundasınız. Başka şeyler yapmaya zamanınız yeterli olsa dahi, enerjiniz olmayacaktır. Kur'an hârici yapılan çok fazla şey, sizi o atmosferden uzaklaştıracaktır. Eğer arkadaşlarınız son zamanlarda ne kadar çok hayır dediğiniz ile ilgili şikayet etmeye başlarsa doğru yoldasınız demektir.
- **İbadet :** İbadet, sıkıntı ve zorluklara karşı dayanma ve direnme gücü verir. İbadet insanı ruhsal kirlere ve olumsuz davranışlardan koruduğu gibi, bireylerin temiz ve huzurlu bir hayat yaşamasına imkan sunmaktadır. İbadet hayatının güzel ve etkili bir şekilde yürütülebilmesi için, günahlardan uzak durmak, yanlış davranışlar sergilendiğinde tövbe etmek ve ibadet hayatını sürekli ve sürdürülebilir bir yaşam tarzı haline getirmek hafızlık sürecinin manevi dinamikleri açısından çok önemlidir. Şeytan size diyecektir ki: ezberlemene gerek yok, sen bir günahkârsın. Ya da ezberleyemeyeceğinizi düşündürmek için size bir günahınızı

وَمَا تَوْفِيقِي إِلَّا بِاللَّهِ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَالْيَاسِرُ

**Başarım ancak Allah'ın
yardımı ile. Ben sadece
ona tevekkül ettim ve
sadece ona yöneliyorum.**

Hüd suresi. 88. avet.

اللَّهُ

رَبِّ لِيَسِّرْ لِي سُبُلَ الْحَيْرَةِ
"Rabbi yessir velâ tuassir Rabbi temmim bi'l-hayr"

**Ey Rabbim!
İşimi kolaylaştır,
zorlaştırma ve
hayırla sonuçlandır.**
Amin.

HAFIZLIĞA HAZIRLIK

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

hatırlatacaktır. Siz, Allah'a sığının ve yolunuza devam edin. Eğer her anlamda mükemmel olsaydık, Allah'ın bize nasıl yaşayacağımızı öğreten Kutsal Kitap'ımızı göndermesine gerek kalmazdı. Nitekim Sevgili Peygamberimiz (s.a.v) buyurdular ki: "Eğer siz hiç günah işlemeseydiniz, Allah Teâlâ hazretleri sizi helak eder ve yerinize, günah işleyecek (fakat tevbeleri sebebiyle) mağfîret edeceği kimseler yaratırdı." [Müslim, Tevbe, 9, (2748); Tirmizî, Da'avât 105, (3533).]

- **Zekâ :** Hafızlık süreci birkaç zeka türünün (Sözel – Dilsel Zeka- Görsel – Uzamsal Zeka- Ritmik Zeka- İşsel Zeka) etkileşimiyle nihayete erdirilen bir zihinsel bir süreçtir. Bundan dolayıdır ki zekayı yönetme, geliştirme ve daha dinamik bir şekilde kullanma becerilerine sahip olmak gerekmektedir.
- **Liyakât :** Hafızlık liyakat sahibi olmayı gerektiren ulvi bir makkamdır. Hafızlık yapmaya niyetlenen hafız adayımız bu liyakati kendinde görmeli ve siz değerli velilerimiz tarafından desteklenmelidir.

"Her birimiz kendi liyakatimize göre, üzerimize bir vazife almamız."

Y. K. Karaosmanođlu

- **İrade :** Hafızlık sürecinde hafız adayı fiziksel ve ruhsal açıdan sağlam bir iradeye sahip olmalıdır. Bu irade, hafız adayımızı çok istediği hafızlık hedefine ulaştıracaktır.

D.Ö.G.M Örgün Eğitimle Birlikte Hafızlık Projesi Hafız öğrencinin Kur'an-ı Kerim Öğrenme Hedef Planı¹¹

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

HAFIZLIĞA HAZIRLIK

- **Kanaatkarlık** : Hafızlık süreci birçok duygunun karmakarışık olduğu bir öğrenme faaliyetidir. Bu faaliyeti gerçekleştirirken nefis, sürekli farklı isteklerle, istedik hedefleri baltalamaya çalışacaktır. Bu baltalama faaliyeti işe yaramazsa ikinci plan devreye girecektir. Hafız adayına, çok iyi, mükemmel olduğu hissini yaşatarak, kişide yoğun bir hırs duygusuna neden olacaktır. Bu hırsın en büyük ilacı kanaatkarlıktır. Çünkü kanaatkârlık, elimizdekilerle yetinmemiz farkındalığını ve sahip olduklarımızla mutlu olmamızı sağlar.

• HAFIZLIK NASIL SEVDİRİLİR?

- Hafızlık hem hifzeden hem de anne baba ve eğitimci için sabır gerektiren bir süreçtir. Bu süreçte hafız olacak çocuğumuza yaklaşım tarzlarımız çok önemlidir. En iyi imkanları versek, en güzel ortamları da sağlasak, hafızlığın ruhunu, neden hafız olunması gerektiğini kazandıramazsak, çocuğumuza hafızlığı sevdiremeyiz.
- Hafızlık sürecinde Kur'an, sadece lafza hapsedilen bir okuma eylemi olmaktan çıkarılıp, Kur'an-ı Kerim'in okuyup, anlaşılın, insanlara doğru yol rehberi olan, karanlıkta kalmış olana aydınlık, sıkıntı ve darda olana kolaylık, hasta olana şifa, ilim arayana hikmetli bilgi sunan, her zaman başucunda bulunması gereken bir kılavuz kitap olduğu hafız öğrencimizin berrak hafızasına ve gönlüne nakşedilmelidir.

- Kur'an-ı Kerim ile aile olarak meşguliyetimizin sürekli olması, çocuklarımızın Kur'an'a olan ilgilerini artıracaktır.
- Kur'an-ı Kerim'i okumanın ve ezberlemenin hafız adayı öğrencimizin gönül dünyasında yaşatacağı psikolojik süreçle ilgili hatırlatmalar yapılabilir.

Kur'an-ı Kerim'den insanın hayata tutunma ve mücadele etme çabasını diri tutan ayetler bu hatırlatmalar için ideal olacaktır.

Bakara 156:

Çaresizlik tuzağına düşme.
Her zaman bir umut ışığı
olduğunu aklından
çıkarma.

Tevbe 40:

En zor zamanda
bile kesinlikle ümitsizliğe
kapılma.

Kalem 1-2:

Yazdıklarının ve
yaptıklarının peşini
bırakmayacağını unutma.
Gücünü insanların
yararına
kullan.

Hakka 33-35:

Hayatının
vazgeçilmezleri olsun.
Onları küçük çıkarlar
için asla
feda etme.

Necm 3:

İnanma
duygunu
diri tut.

Hacc 46:

Kendini hep
daha iyiye ulaşmak
zorunda olduğuna
koşullama..

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

HAFIZLIĞA HAZIRLIK

Ezber yaptığı daha önceki sureleri ara ara dinleyerek ezberinin, çok iyi olduğunu, sesinin güzel olduğunu geri bildirim olarak sunabiliriz.

- Sevgili Peygamberimizin (s.a.v) bir hatırasında küçük Ebu Mahzure tüm çocuklar gibi dışarıda oyun oynamaktaydı. Küçük çocuk, oyun esnasında müezzin taklidi yaparak, alaylı bir şekilde ezan okuyordu. Oradan geçmekte olan Hz. Peygamber çocuğun yanına gitti: **“Haydi bir ezan da bana oku!”** dedi. Mahzure ne yaptığının farkına varmış, pişman olmuş ve utanmıştı. Hz. Peygamber ondan ezan okumasını istediği için bütün gayretini göstererek ezan okudu. Birkaç yanlış dışında Mahzure güzel bir ezan okudu. Hz. Peygamber yanlışlarını düzeltti. Sirtını sıvazlayıp: “Mübarek olsun!” dedi. Mahzure şaşkındı. Kızılmayı beklerken lütuf ve ikram görmüş, bir de dua almıştı.¹² (Ebu Davud, Salat,28,İbn Mace,Ezan,2)
- Çocuğunuza hafızlıkla ilgili düşüncelerinizi net ifade edin. İnanç ve kararlılığınızı hissettirin. Bir de, ‘Kendi yapmadığınız, yapamadığınız şeyi çocuklarınızdan istemeyiniz.’
- Çocuğunuzla beraber ezber yapabilir, ezberlediğiniz sure hakkında uzun olmayan karşılıklı konuşmalar yapabilirsiniz. Merak uyandıracak sorular sorabiliriz. Örneğin Fil suresini ezberleyecek çocuğumuza; yavrucuğum, **‘Filler mi daha güçlüdür yoksa kuşlar mı?’** gibi sorular zihin dünyasında merak duygusunu oluşturacaktır.¹³
- Kuran ve Peygamberimiz rehberliğinde eşsiz insanlar haline gelen genç sahabilerin, Kur’an-ı Kerim öğrendikten sonra değişen hayat hikayeleri

HAFIZLIĞA HAZIRLIK

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

çocuklarımıza onların anlayacağı dil ve üslupla aktarılabilir. Mus'ab Bin Umeyr ilk öğretmen ünvanını alması, 8 yaşındaki Amr bin Seleme'nin Kur'an öğrendiği için kavmine namaz kıldırarak imam olarak tayin edilmesi gibi hafız öğrencilerimize rol model olabilecek örnekler aktarılabilir.¹⁴

- Çocuklar bazen bilmediği mekan ve ortamlara karşı kaygı hissedebilir, bu durumu da 'Ben hafız olmak istemiyorum.' gibi karşıt duruşlarla ifade edebilirler. Hiç endişelenmeden sükunetle kendilerini ifade etmelerini sağlayalım. Çocuğunuzun bu kaygısı devam ediyorsa; hafızlık süreçleri noktasında bilgi sahibi olan bir uzmandan destek alabilirsiniz.
- Hafızlığın çocuğumuzun zihin dünyasında hatırlatıcı bir unsur olarak kalabilmesi amacıyla çocuğumuzun odasında, Kur'an-ı Kerim ve tilaveti ile ilgili ayetlerin, hadislerin yazılı olduğu hat levhaları, yine Kur'an tarihi ve tecvidlerle ilgili afişler, tablolar, tecvid şemaları, kiraat imamlarının hayatlarının yazılı olduğu tablolar, meşhur Kur'an üstat ve kâriyelerinin ses kayıtlarının olduğu dijital ders materyalleri bulundurulabilir.¹⁵
- Çocuklara Kur'an hakkında yaşlarına uygun bilgiler verilmelidir.
- Çocukların dikkatlerini çekecek ayetlerden bahsedilmelidir.¹⁶
  - "Ve dağları yeryüzüne kazıklar gibi çaktık." (Nebe', 78/7)
- Hafızlık eğitimine karar veren bireylerin bu süreçte kendilerini etkileyen, hayranlık duygularını artıran ayet ve hadisleri hatırlatmak onları motive edecektir.¹⁷

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

HAFIZLIĞA HAZIRLIK

- “Bu Kitap ki, kendisinde hiçbir şüphe yoktur. Muttakiler (sorumluluk bilincine sahip olanlar) için hidâyet rehberidir.” (Bakara 2/2)
- “Biz, bu Kur’an’ı, ona inanlara için (iç dünyalarını onaran) bir şifa ve rahmet (eczanesi) olarak indirdik; ama o, zalimlerin yalnızca yıkımlarını artırıyor.” (İsrâ 17/82)
- “Tâ. Sîn. Bunlar Kur’an’ın apaçık bir Kitab’ın âyetleridir. Mü’minler için hidâyet rehberi ve müjdedir (Büşrâ’dır).” (Neml 27/1-3)
- Geceleyin secde ederek ve ayakta durarak boyun büken, ahiretten çekinen, Rabb’inin rahmetini dileyen kimse inkar eden kimse gibi olur mu? De ki: **‘Bilenlerle bilmeyenler bir olur mu?’** Doğrusu ancak akıl sahipleri öğüt alırlar.’ (Zümer-9)

**Tabi’-i Kur’an olan bulmuş hidayet yolunu
Vakıf –ı ma’na olanlar alim ü irfan olur.**

Hafız Abdullah Nazırlı

• “Yaşlanmış bir Müslüman’a, aşırı gitmeyen ve ahkâmıyla amel etmekten geri durmayan Kur’ân hafızına ve âdil hükümdara saygı göstermek, Allah’a duyulan saygı ve tazimden ileri gelir.”¹⁸
(Şeybe, el-Musannef, 291; XVII, 380,, 1431)

- “Ümmetimin en şereflipleri Kur’ân’ı ezberleyenlerdir.”¹⁹
- ‘Kur’ân’ı zorlanarak okuyan kimseye iki kat sevap vardır. Kur’ân’ı okuyan hafız ise vahiy getiren şerefli melekler gibidir”²⁰
- “Kur’ân’ı ezberleyen kimseler kıyamet günü cennet ehlinin reisleridir.”²¹
(Taberâni, el-Mu’cemu’l-kebir, III, 132., 2012)

• ROL MODELLER

- Kur'an-ı Kerim'i güzel okuyan hafızların bulunduğu camilere gidilerek, öğrencimizin bilinçaltında Kur'an-ı Kerim'e yönelik olumlu telkinler verilmiş olur.
- Çevrenizde hafız olan kişiler varsa iletişim kurulabilir. Lakin sakın kıyaslama yollu bir iletişime girmeyiniz!

• DUANIN GÜCÜNDEN YARARLANMAK

Anne baba olarak yaptığımız duaları, hafızlık sürecinde çocuğumuza olumlu telkinler ve onların zihin tarlalarına gelecek için atılan tohumlar olarak görmeliyiz. Yapılan bu içsel samimi dualar, çocuğumuzun gönül dünyasında psikolojik bir güç olarak hissedilecektir.

- Kur'an-ı Kerim'de bu konu üzerine birçok ayette ve Lokman suresi 16-17-18-19. Ayetlerinde, Hz. Lokman'ın çocuğuna yaklaşım tarzını bizler için muhteşem bir aile içi iletişim örneği olarak sunmaktadır.
  - **"Yavrucuğum!** Haberin olsun ki, yaptığın bir hardal tanesi ağırlığınca olsa da, bir kaya içinde veya göklerde, yahut yerin dibinde gizlense, Allah onu getirir, mizanına kor. Çünkü Allah en ince şeyleri bilir, her şeyden haberdardır."

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

HAFIZLIĞA HAZIRLIK

Kullarıma söyle: (İnsanlara karşı) en güzel sözü söyledinler. Çünkü şeytan aralarını bozar. Çünkü şeytan insanın apaçık bir düşmanıdır.
İsra 53. Ayet

- “**Yavrucuğum!** Namazı kıl, iyiliği emret, kötülükten sakındır. Başına gelenlere sabret, çünkü bunlar, azmi gerektiren işlerdendir.”
  - “Hem insanlara karşı avurdunu şişirme (kibirlenme) ve yeryüzünde çalımla yürüme. Çünkü Allah övünen ve kuruntu edenlerin hiçbirini sevmez.
  - Yürüyüşünde tabii ol, sesini alçalt, çünkü seslerin en çirkini elbette eşeklerin sesidir. (Lokman Suresi, 16-17-18-19)
  - Onlar, “Ey Rabbimiz! Eşlerimizi ve çocuklarımızı bize göz aydınlığı kıl ve bizi Allah’a karşı gelmekten sakınanlara önder eyle.” diyenlerdir. (Furkan suresi, 74)
  - Ey Rabbim ! Beni ve soyumdan gelecekleri namazını dosdoğru kılanlardan eyle! Ey Rabbimiz! duamı kabul et! (İbrahim suresi, 40)
  - **Hafızlıkla İlgili kurum, kaynak ya da materyallerin incelenmesi**
    - Hafızlık yapılan İmam Hatip okullarına ziyaretler yapılarak oradaki hafız akran öğrencilerle öğrencimiz tanıştırılabilir.
    - Okul idaresi ve öğretmenlerinden bilgiler alınabilir.
    - Kur’an kursları ziyaret edilebilir.
    - Hafızlık proje okullarına ziyaretler yapıp bilgiler alınabilir.
- (http://dogm.meb.gov.tr/bilgisistemi/okul_listesi)
- Çocuğunuzun sevgi dili keşfedilip ona yönelik çalışmalar yapılabilir. (Sevgi Dili bölümünü inceleyebilirsiniz.)

• ANNE BABA TUTUMLARI²²

Aileler çocuk yetiştirirken buldukları sosyal ve kültürel ortamın etkisi, yetiştirilme koşullarına bağlı olarak çocuklarına farklı tutum ve davranışlarda bulunabilmektedirler. Hafızlık sürecinde velilere düşen en büyük görev hafız adayımıza uygun tutum ve davranışlar sergileyebilmektir. Anne baba olarak bazen çocuğumuza karşı nasıl bir tutum içerisinde olduğumuzu görmekte zorlanabiliriz. Bunun için anne baba tutumlarını bilmemiz bize kendimizi sorgulama düşüncesini kazandıracaktır.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

HAFIZLIĞA HAZIRLIK

• Mükemmeliyetçi Anne Baba Tutumu

- * Önemli olan ailenin çocuktan beklentileridir. Mükemmeliyetçi anne babalar çocuklarından her şeyin en iyisini beklerler.

- * Çocuklar onlar için başkaları ile kıyaslanacak, sürekli özellikler yüklenecek, başka insanların beğenisini kazanacak, çok bilgili, iyi ezber yapan, iyi okuyan, iyi resim yapan, iyi müzik yapan, bir nesneden öteye geçemez.

- * Mükemmeliyetçi ane babalar, öğrencilerini oldukları gibi kabul etmeyip, çocuklarının mevcut kapasitelerinin daha fazla olduklarını düşünürler ve bunu bir baskı aracı olarak sürdürürler.

- * Anne babanın koyduğu tüm kurallara çocuk uymak zorundadır.

Kuralların yerine getirilmesi çok önemlidir. Çocuk kaldıramayacağı bir yükün altına girer, yüksek kaygı altında çocukluğunu yaşayamaz. Çocuklar hata yapamaz ve yaptığı zaman bedelini fazlası ile öderler..

- * Mükemmeliyetçi anne babalar çocuklarından aşırı şekilde toplum kurallarına uymasını beklerler. Toplumsal kurallara uyma noktası bir çocuk için değil de sanki bir yetişkin için istenir. Çocuklar tıpkı bir büyük gibi yetiştirilir.

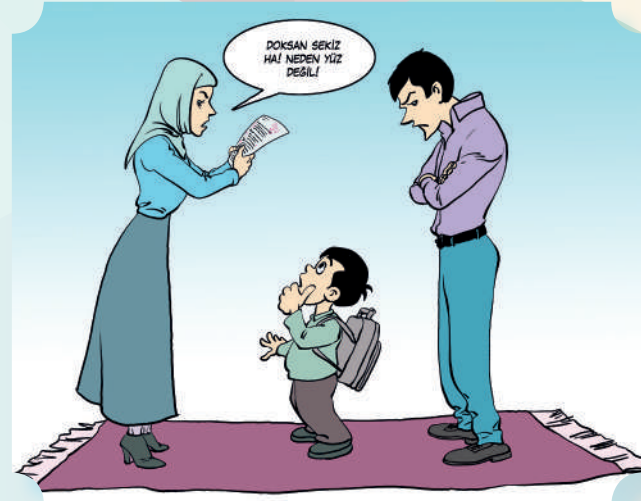
- * Çocuk anne babanın koyduğu kurallara uymadığı zaman çocuğa verilen cezalar katı ve sert olmaktadır. Bu ailelerde anne-baba çocuk için gerçekten de yoğun stres yaşamaktadır. Sürekli onu gözlemekte, davranışlarını yorumlamakta, en doğrusunu beklemekte, bunları yaparken de belli bir enerji harcamaktadır.

- * Çocuk beklentiyi karşılamadığında bu harcanan enerji dile getirilir.”
Senin için .....” diye başlayan cümlelerle çocuğa duygusal baskı yapılır.
Bu baskı sonuç vermediğinde bazen fiziksel şiddet bazen de psikolojik şiddet uygulanır.

Mükemmeliyetçi ailelerde yetişen çocukların özellikleri

- * Genel davranışları siyah veya beyazdır. Bu çocukların gri tonları yok olur.
Örneğin, ya çok titiz ya da çok dağınık olurlar.
- * Kendilerine güvenleri yoktur.
- * Başarısızlık onlar için kabul edilemez.
- * Okulda en büyük başarısızlıklarını grup çalışmasında yaşar, gruptakilerden kendisi gibi yapmalarını bekler, karşılık alamayınca gruba adapte olamaz.
- * Bu bakış açısıyla yetişen öğrenciler, okul sonrası kuracağı aile ilişkilerinde, eş seçimi, meslek seçimlerinde sıkıntılar yaşarlar.
- * Kendilerini yaşamaktan çok toplumsal kurallara bağlı, dış kontrol odaklı ve ahlak düzeyleri Piaget’in dışsal kurallara bağlılık düzeyinde kalır.
- * İş yaşamlarında inişli çıkışlı davranışlar sergilerler, uyum ve adaptasyon sorunu çekerler. Yalnızlık hissini sıklıkla yaşarlar.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

HAFIZLIĞA HAZIRLIK

• Baskılı ve Otoriter Anne Baba Tutumu

- * Tutarsızlıklar, kararsızlıklar, gerginlikler ve sıkıntılar yoğun bir şekilde gözlemlenir.

- * Bu modeldeki ailelerde çocukların söz hakları yoktur, çocukların kişilik yapıları, zeka düzeyleri beğenilmez.
- * Çocukların yapamadıkları üzerinde durulur ve sürekli eleştirel bir yaklaşım sergilenir.
- * Çocuğa karşı sürekli hayır kelimesini kullanan büyükleri çocuğun kişilik gelişimini, hayatı algılayışlarını, özgürlük ve bağımsızlık duygusunu dikkate almazlar.
- * Çocuğun iyi ve olumlu yönlerinden çok, çocuğun devamlı kötü ve olumsuz yönleri üzerinde durulur.
- * Çocuğu sürekli baskı altında, bir amaç için yetiştirmeye çalışan, onun isteklerini dikkate almayan bir tutum içinde olan aile modelidir.
- * Çocuğun sorumluluk almasına müsaade edilmez, hayatının tüm işleri ailelerin elindedir.
- * Çoğunlukla anlayışsız, hoşgörüsüz, katı ve baskıcı bir tutum içindedirler. Bu ailerde disiplin adı altında bazen farkına vararak bazense farkına varmadan baskı uygulanır.

HAFIZLIĞA HAZIRLIK

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

- * Çocukların en küçük hataları bile sert bir şekilde karşılanır. Çocuktan kurallara sorgulamadan uyması beklenir, evde her şey kurallara ve saatlere bağlıdır.
- * Uyku saatleri bellidir, yemek yeme saatleri bellidir, ders saatleri bellidir, vs.

Otoriter bir ailede yetişen çocukların özellikleri

- * Stresli, saldırgan, tedirgin çocuklardır.
- * Kaygılı ve kendine güvensizdir.
- * Sessiz çekingen başkalarının etkisinde kolayca kalabilen çocuklardır, genelde başkaların kararlarını uygularlar.
- * Sürekli eleştirildiği için aşağılık duygusu geliştirebilir, suçluluk duygusuna sahiptir.
- * Dış kontrol etkisinde oldukları için yaşamları sanki kendi yaşamları değilde çevrelerinin yaşamlarıymış gibi hissederler.
- * Suçluluk duygusu yoğun bir şekilde yaşanır.
- * İnsanlarla arası ilişkilerde başarısızdır, gelecekte eş seçimi yapmakta zorlanır.
- * Saldırgandır, isyankardır, sürekli çatışma halindedir.
- * İnsanların haklarına saygı göstermezler.
- * Hangi davranışın hangi tepkiyle karşılanacağını kestiremezler.

Anne babanın terör estirdiği bir evde çocuk pasifleşir ve pısırıklaşır. Böyle bir ailede çocuk, sorununu anlatmaktan korkar.

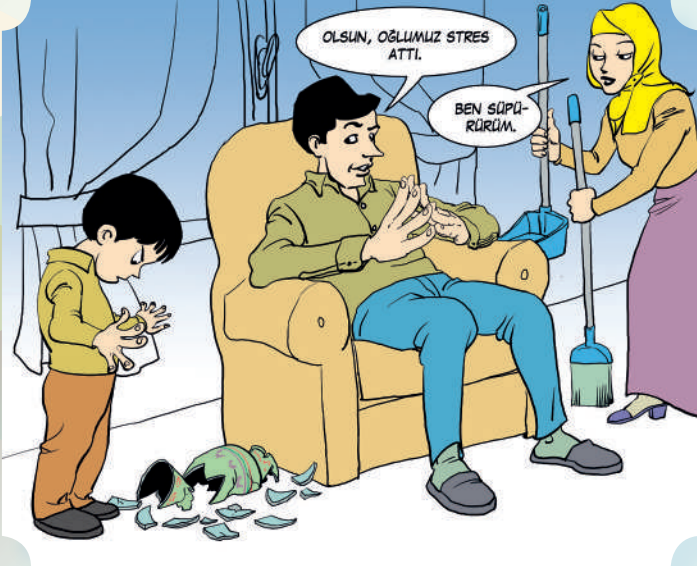
Prof.Dr. Fahri KAYADİBİ
Evin Okula Yaklaşması ve Değişen
Anne Baba Rollerini

• Gevşek ve Pasif Anne Baba Tutumu

- * Pasif ve kayıtsız ebeveyn ,çocuğun davranışları karşısında “İlgisiz ve kayıtsız” davranışlar sergileyen anne babadır.
- * Bu tutum içindeki anne babalara göre çocukların davranışlarını hoşgörmek gerekir.
- * Bu tutumdaki anne babalar hoşgörü ile ilgisizliği karıştırmaktadır.
- * Çocuğun yanlış ya da doğru yapması aileler için önemli değildir.
- * Bu tip ailelerde çocuk fiziksel ve duygusal yalnızlığa itilmektedir.

Gevşek ve pasif tutumla yetişen çocukların özellikleri

- *Çocuk, dikkat çekmek için saldırgan ve huysuz davranabilir.
- *İnsanlarla ilişki kurmanın temeli aile olduğu için, bu temelden yoksun yetişen çocuk, iletişimde yetersiz kalmaktadır.
- *Sözlü iletişim yetersizliğinden dolayı dil gelişiminde gecikme, konuşma bozuklukları ortaya çıkabilir.
- *Özgüven eksikliği yaşayabilir.
- *Hayata karşı kaygısız ve yetersizlik duyguları besler.

• Dengesiz ve Kararsız Anne Baba Tutumu

- * Çocukların davranışlarına farklı zamanlarda farklı şekillerde yaklaşan aile tutumudur. Bu durum daha çok anne veya babanın o anki psikolojik durumu ile ilintilidir. Genel olarak " Babanın iyi saatine denk getirelim." cümlesinin kurulduğu ailelerdir. Bu durumda çocuk neyin doğru neyin yanlış olduğunu anlayamamaktadır. Çünkü ailenin psikolojik durumuna göre çocuğa karşı tavrı değişmektedir.
- * Tutarsız anne baba tutumlarının bir diğer örneği ise anne ve baba arasındaki tutarsızlıktır. Anne ve baba farklı disiplin anlayışları geliştirebilirler. Anne ve babalar samimiyetlerini yitirmeden ortak tavır geliştirmelidir. Önemli olan çocuğa neyin yanlış neyin doğru olduğunu öğretirken ortak anlayış geliştirmektir. Bunu yaparken samimiyetin kaybolmaması gerekir. Yani anne veya babadan hiçbir rol yapmamalıdır. Baba çocuğa bir suç işlemesi sonucunda bir geri bildirim verdiğinde anne hemen annelik şefkati ile çocuğunu kucaklayıp sevmemelidir.
- * Çocuk zararlı bir şey yaptığında anne akşam babana söylerim deyip geçiştirmemeli kendisi müdahale etmelidir.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

HAFIZLIĞA HAZIRLIK

Dengesiz ve kararsız tutumla yetişen çocukların özellikleri

- * Aşırı saldırgan veya çekingen olabilirler.
- * Kaygılı, güvensiz bir kişilikte olabilirler.
- * Büyüdüklerinde karşısındaki insanlara güven duymaz, yalnızlık hissederler.
- * Tutarsız ve kararsız bir kişilik sergilerler.
- * Karar vermekte güçlük yaşarlar.

• Koruyucu Anne Baba Tutumu

**Kim Kelamullah'a hürmet eylesen hürmet bulur
Herkesi mahbup olur o canlara canan olur.**

Hafız Abdullah Nazırlı

* Bu ailelerde çocuğa gerekenden daha fazla özen gösterilir. Çocuk üstüne titrenilmesi gereken bir çiçek gibi sürekli korunmak, bir koruma çemberi içinde yaşatılmaktadır.

- * Koruyucu tutum ailenin tamamında olmasına rağmen daha çok anne ve çocuk arasında gözlenir.
- * Geç kavuşulan, aşırı istenilen, tek çocuk, tek erkek veya kız çocuk gibi çocuklar genellikle abartılmış bir şekilde, gerçek sınırları aşmış bir koruma çemberinde olurlar. Anne babalar çocuklarını el bebek gül bebek büyütürler.
- * Genellikle bu tür çocuklar erken konuşup geç yürürler. Çünkü aile zarar gelmesin diye adeta kucaktan indirmez, tek başına bırakılmaz sürekli

HAFIZLIĞA HAZIRLIK

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

desteklenir. Aile tarafından çocuğun her çağrısına cevap verilir. Çocuğa zarar gelebilecek ortamlardan kaçınırlar. Ağlamasın, üşümesin, terlemesin, hasta olmasın, yorulup incinmesin, mikrop kapmasın diye aile üyeleri ellerinden gelen tüm gayreti gösterir. Bu tip ailelerde anne bu koruma güdüsünü çevresindeki çocuklara yansıttığı zaman, eve gelen misafir çocuğun bile sırtını sürekli kontrol eder, terlemiş mi diye.

- * Bu ailelerde en büyük problem çocuğun gelişimine göre davranmasına fırsat verilmez. Aşırı koruyucu anne, çocuğuyla öyle bütünleşir ki onun büyüdüğünü ve olgunlaşabildiğini asla kabul etmek istemez. Çünkü bunu kabul ettikleri zaman kontrolü yitireceklerinden korkarlar.
- * Bu tür anne babalar ergenlik çağında bulunan çocuklarına bile kendileri banyo yaptırmak isterler. Çocuğa evde, seçim konusunda pek söz hakkı verilmez.
- * Bu ailede, çocuk büyümüş olmasına rağmen anne çocuğuyla yatmak ister. Sebep olarak da geceleyin çocuk korkulu rüya görürde korkarsa ben onun sesini duyamam, yanında olamam diye söylerler.
- * Anne bu tür davranışıyla çocuğuna olan derin sevgisini dile getirdiğini ve çocuğuna yardım ettiğini düşünmektedir.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

HAFIZLIĞA HAZIRLIK

Koruyucu tutumla yetişen çocukların özellikleri

**Emr-i Kur'an'ı tutup yapmak gerek her mü'mine,
Yoluna gidenlerin her derdine derman olur.**

Hafız Abdullah Nazırlı

- * Çevreye bağımlı, dış kontrol odaklı, özgüveni eksik olurlar.
- * Sosyalleşemezler.
- * Toplumla uyum göstermezler, toplumun onlara uymasını beklerler.

- * Kendini gruba kabul ettirmekte zorlanırlar.
- * Kararsız olurlar, risk almazlar.

• İlgisiz Hoşgürülü Anne Baba Tutumu

- * Bu ailelerde amaç çocuğun özgür olması ve sınırsız hoşgürülü ile yetiştirilmesidir. Çocuğun davranışlarına hiçbir şekilde kısıtlama getirilmez. Çocuk bir başkasına zarar verebilir, birine hakaret edebilir, ders çalışmaya bilir, yemek yemeye bilir ama anne baba çocuğa yaptırım uygulamaz, çocuk tamamen istediği şekilde davranır.
- * Bu tutum bir ailede sürekli olmasa da bazen çevremizde görebiliriz. Örneğin bir çocuğunun yanlış yaptığını bilmesine rağmen müdahale edilmeyen, yaptırım uygulanmayan durumlar gözlemişizdir. Eve gelen misafire tükürmekten

HAFIZLIĞA HAZIRLIK

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

tutunda çeşitli hakaretlere varan kelimeler kullanan çocukların genelde gülerek karşılanması, çocuk işte deyip geçiştirilmesi bu tutuma örnek teşkil eder.

- * Ancak bizim çocuk diye geçiştirdiğimiz durumlar çocuğun kişilik yapısını oluşturmaktadır. Bu ailelerde çocuğun kendisine ve çevresine zarar verebilecek davranışlarda bile denetimden uzaktır, aile müdahale etmez. Aile doğruyu ve yanlış çocuğunun yaparak yaşayarak öğrenmesini ister, çocuğa neyi yapması veya neyi yapmaması konusunda bilgi verilmez.
- * Oysa çocukların bizim rehberliğimize ihtiyaçları vardır.
- * Aile içinde çocuğun hakları sınırsızdır. Çocuğun nerede duracağı belirlenmemiştir.
- * Anne baba çocuğun yanlış davranışlarını görmekte ama 'iyi bir eğitim baskıcı değil, özgür olmalıdır.' düşüncesi ağırlıkta olduğu için çocuğa sınırsız özgürlük tanınmaktadır.
- * Aileler kendi çocukların özgürlüğü için bazen başka insanların özgürlüklerini kısıtladıklarının farkında olmazlar. 'Benim çocuğum ideal davranışlara sahip olmalı' demekte ve çocuğa az da olsa baskı yapmamaktadır. Anne baba çocuğun davranışlarına karışmamakta, kural tanımayan bu çocuklar okullardaki kurallarla karşı karşıya kalınca hayal kırıklığına uğramaktadırlar.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

HAFIZLIĞA HAZIRLIK

- * Bu tutum ile yetişmiş çocukların en fazla zorlanacakları şey, toplumsal kurallardır. Okulda, iş yerinde, trafik, parkta, vs. toplumsal kuralların işlediği yerlerde, bu kurallara uymakta zorlanacak bazen yalnızlık yaşayacaktır.

Serbest tutumla yetişen çocukların özellikleri

- * Herkes onlara hizmet için vardır.
- * Her yerde, her zaman istekleri karşılanmalıdır.
- * Toplumsal kurallarla karşı karşıya kaldıklarında hayal kırıklığına uğurlarlar.
- * Bencil, saygısız ve şımarıktırlar.
- * Emir kipi ile konuşmayı çok severler.
- * Toplumun vermediği hakları kendilerine tanımaya çalışırlar.

• Güven Verici, Destekleyici Anne Baba Tutumu

- * Bu aileler çocuklarına yeteri kadar hoşgörü ve destek sunarlar.
- * Anne baba çocuğunu olduğu gibi kabul eder, çocuğun özelliklerine gerçekçi yaklaşır.
- * Çocuğa karşı sevgileri de saygıları da yeteri kadardır.
- * Çocuğun ihtiyacı olan sevgiyi doğal bir şekilde verirler. Çocuğun özelliklerini gerçekçi değerlendirip ilgi ve yeteneklerini bilirler ve bu yeteneklerin gelişmesi için ortamlar hazırlayıp çocuğu desteklerler.
- * Anne baba birbirlerine ve çocuğa olan duygularında açık davranır.
- * Aile içinde güven ve şeffaflık vardır. Bu güven ve şefkatin bir sonucu olarak

“Hiçbir anne baba evlâdına güzel edep ve terbiyeden daha değerli ve üstün bir miras bırakamaz.”

Tirmizi, “Birr”, 33

HAFIZLIĞA HAZIRLIK

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

birbirlerine kızgınlıklarını da rahatlıkla ifade edebilirler. Herkesin söz hakkının olduğu, kendini ifade edebildiği, kararlara katılım gösterebildiği huzurlu aile ortamları vardır.

- * Çocuğa herhangi bir şey dayatılmaz, çocuğa seçenekler sunulur ve tercih hakkına saygı gösterilir. Çocuğun yaptığı tercihlerin çerçevesinde çocuk desteklenir. Yanlış tercih yapabilme ihtimaline karşı ise çocuk doğru bir şekilde bilgilendirilir.
- * Aile içinde demokrasi olduğu için, aileyi ilgilendiren kararlarda çocuğun fikri alınır. Çocuk susturulmaz aksine konuşmaya teşvik edilir. Çocuğun fikri ne kadar sağlamda olsa saygı ile dinlenir.
- * Böyle ortamda çocuk aile ve toplum kurallarını bilir ve bu kuralların oluşumu, geliştirilmesi ve devam etmesi için katkıda bulunur. Çünkü aile, kuralları çocuktan bağımsız koymaz aksine onunda fikirlerini alır. Anne ve baba sosyal öğrenmenin çocuk üzerinden etkili olacağını bildiği için iyi birer model olurlar.
- * Çocuk belirli sınırlar içinde özgürdür. Çocuk, sürekli dinlendiği ve değer gördüğü için, yanlış yapacağı zaman yapılan uyarıya dikkat eder.
- * Aile ortamı çocuğun beklentilerini, kimliğini, düşüncesini, kişiliğini yaşamaya müsait ise çocuğun kişiliği katılımcı, olgun, saygılı ve sevgi dolu olur.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

HAFIZLIĞA HAZIRLIK

Güven verici, destekleyici ailelerde yetişen çocukların özellikleri

- * Toplumsal kurallara uyan, grup çalışmalarında başarılı çocuklardır.
- * Toplumda kolay kabul gören, arkadaş edinebilen çocuklardır.

- * Kişisel olarak mutlu olan çocuklardır.
- * Özgüvenleri yüksektir, sorumluluk ve risk alabilirler.
- * Özgür ortamlarda yetiştikleri için, özgürce düşünüp yaratıcı sonuçlar elde edebilirler.
- * Evlilik yaşamları sakin ve huzur içinde olur.
- * İş yerlerinde çalışkan, katkı sunan, söz ve sorumluluk alan bireyler olurlar.
- * Aile içinde yaşanan sorunlarda dinlendiği için, toplumsal sorunlarda kayıtsız kalmayıp sorumluluk almak isterler.

• İLETİŞİM SÜRECİ²³

- * **İletişim:** Kendimizi anlatma ve karşımızdakini anlama çabası ile sözlü ya da sözsüz olarak kurulan ilişki biçimidir.
- * **Kabul Alanları**

Şu unutulmamalıdır ki; anne baba, çocuğunu gerçekten kabullendiğini duyumsayıp bu durumu çocuğuna net iletebilirse, çocuğu için anne baba güçlü bir yardımcı kişi olma özelliğini kazanır. Genellikle insanların istekleri kabul edildikçe mutlu, kabul edilmedikçe mutsuz olurlar.

Kabul, minicik bir toplumun içinde gelişip, olabileceği en güzel çiçeğe dönüşmesine yardım eden verimli bir toprak gibidir.

Kabul dili çocukları açar. Duygu ve sorunlarını paylaşmakta onları özgür bırakır. Terapist ve danışmanlar kabul dilini çok iyi kullandıkları için danışanlar duygularını özgürce ve rahatlıkla onlara aktarabilmektedirler. Başkasını olduğu gibi kabul etmek gerçekten sevmektir; kabul edildiğini hissetmek sevildiğini hissetmektir.

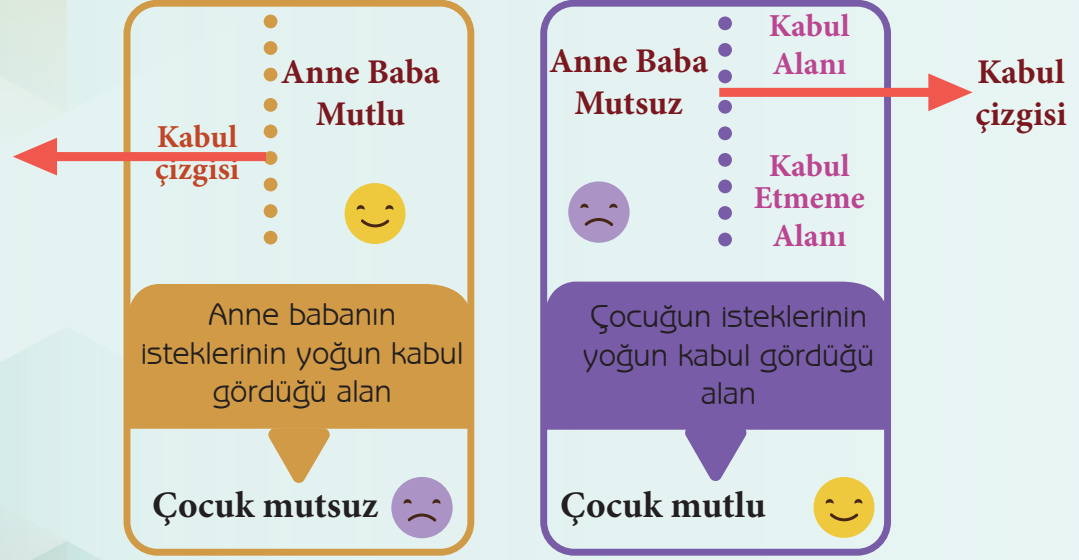
Anlamak ve anlaşıldığını
karşı tarafa hissettirmek
ortak saygı yaratır.

Dr. Nurgül Yavuzer
(Evin Okula Yaklaşması ve
Değişen Anne Baba Rollerini)

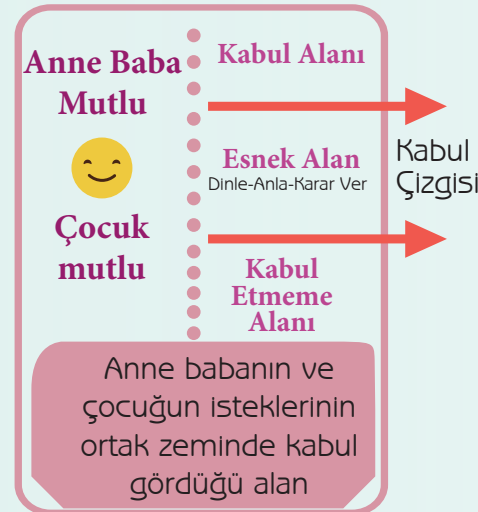
HAFIZLIĞA HAZIRLIK

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Burada önemli olan kabul çizgimizin çok alt sınırlarda olmaması ve kırmızı çizgilerimizin arasına yerleştirilmiş bir esnek alanımızın olmasıdır.

HAFIZLIĞA HAZIRLIK

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Bir insan bir başkası tarafından olduğu gibi kabul edildiğini hissedince o zaman bulunduğu yerden harekete geçerek, nasıl değişeceğini, gelişeceğini, farklı olacağını ve olduğundan daha iyi olabileceği düşünmeye başlayacaktır.

1) Emir vermek, yönlendirmek,

2) Uyarmak. gözdağı vermek,

3) Ahlak dersi vermek,

4) Öğüt vermek, çözüm ve öneri getirmek,

5) Öğretmek, nutuk çekmek, mantıklı düşünceler öne sürmek,

6) Yargılamak, eleştirmek, suçlamak,

7) Övmek, aynı düşüncede olmak,

8) Ad takmak, alay etmek,

9) Yorumlamak, analiz etmek tanı koymak,

10) Güven vermek, desteklemek, avutmak, duygularını paylaşmak,

11) Soru sormak, sinamak, çapraz sorgulamak,

12) Sözünden dönmek, oyalamak, şakacı davranmak, konuyu saptırmak,

İLETİŞİM HATALARI

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

HAFIZLIĞA HAZIRLIK

Kabullenmeme dilinin ise tam ters bir şekilde, bireylerde içine kapanıklık, savunmaya dayalı bir iletişim, rahatsızlık verici tutumlar, konuşmaktan ve kendileriyle ilgili düşünmekten uzak yaklaşımlar gösterirler.

Genellikle ana babalar, kabul dilinden uzaklaştıklarında iletişimde kullandıkları dil, yapıcı değil yıkıcı olmaya başlıyor. Bu durumda aile ve çocuk arasında çatışmaların artmasına neden oluyor. Bu çatışmayı en çok tetikleyen unsur, iletişim hatalarıdır.

• DİNLEME

Dinleme, iletişim mekanizmasının emniyet sibobudur. Çocuğumuzla yaşadığımız iletişim hatalarından kurtulmanın ilk adımı, ona sevgiyle yaklaşımdır. En güzel iletişim dili sevgidir. Sevginin ilk görevi dinlemektir. Aşağılamak, suçlamak yerine onu dinleyin, ona **“sen dinlemeye değersin”** deyin.

Önce dinleyin ve anlamaya çalışın sonra anlaşılma beklentinizin gerçekleşmeye başladığını göreceksiniz. Çocuğunuz o zaman, derdini, sorununu (huysuzluk, saldırganlıkla değil) konuşarak anlatmaya başlayacaktır.

Genellikle çocuklarımız dinlediğimizi düşünürüz, fakat kendimizi aşağıda belirttiğimiz dinleme türlerini kullanıp kullanmadığımıza yönelik kontrol ettiğimizde, çocuklarımızı etkin dinlemediğimiz anlaşılır.

Görünüşte dinleme

Bazen karşımızdaki kişi dış görünüşüyle dinliyormuş gibidir. Fakat iç dünyası bambaşka yerededir ya da kafasında bizim söylediklerimizden daha önemli bir konu vardır.

Seçerek dinleme

Kimileri konuşanın söylediklerinden sadece kendi ilgilendikleri bölümü duyar diğer söylenenleri dinlemez. Bu tür dinleyiciler dikkatlerini çekecek bir sözcük ya da bir ifade ortaya çıkıncaya kadar görünürde dinleyici olarak kalırlar. İlgilerini çeken para, bir meslek, belirli bir kimse ya da cinsiyet gibi farklı konular olabilir. Eğer onların ilgilendiği bir konuda konuşmuyorsak bir duvarın karşısına geçip konuşmamızdan pek farkı olmayacaktır.

Duygusal dinleme

Sürekli olarak belirli duygusal tonu taşımak isterler. Ne söylerseniz söyleyin bu tip dinleyiciler her söylenenden bir espiri veya bir hüznü çıkarmaya çalışırlar. Kendi ilgilendikleri duygunun dışında işittiklerini hemen o anda unuturlar bir daha hiç hatırlamazlar.

Savunmacı dinleme

Ne duyarsa duysun her söyleleni kendine yönelmiş bir saldırı sayar ve hemen karşı savunmaya geçer.

Tuzak kurucu dinleme

Bu tipler hiç seslerini çıkarmadan dinlerler çünkü bunlar dinledikleri bilgilerden yararlanarak karşısındakini zor duruma sokacak fırsatları yakalamaya çalışırlar.

Yüzeysel dinleme

Bu tür dinleme özelliğine sahip kişiler konuşanın kullandığı kelimelerin yüzeyinde kalır ve asıl altta yatan anlamına ulaşamazlar. Toplumun geleneksel kesimlerinde açık seçik doğrudan doğruya iletişim kurmak genellikle ayıp sayıldığından kelimelerin altında yatan anlamların anlaşılması beklenir; söylenenleri yüzeysel düzeyde anlayan kişi SAF biri olarak algılanır.

Etkin Dinleme²⁴

Etkin Dinleme: Burada asıl olan çocuğumuzdan gelen mesajın doğru çözümlenip, mesajı anladığını karşı tarafa hissettirme vardır. Çocuğumuza kendi düşündüklerimizi ifade etmeden önce onun ne anlatmaya çalıştığını anladığımızı ifade etmemiz gerekiyor. Dr. Thomas Gordon Etkili Ana Baba Eğitimi kitabında bu konuyla ilgili şu örnekleri veriyor:

Birinci örnek:

- **Çocuk:** *Bu yıl ki öğretmenimi hiç sevmedim.*
- **Anne baba:** *Öğretmeninden hoşlanmadığın için düş kırıklığına uğramışsın*

- **Çocuk:** *Evet öyle!*

İkinci örnek:

- **Çocuk:** *Yemek ne zaman hazır olur!*
- **Anne:** *Acıkmışsın. Yemeğe kadar biraz yağlı ekmek ister misin? Baba gelmeden yemek yiyemeyiz. O da bir saati bulur!*
- **Çocuk:** *İyi olur. Biraz atıştırayım!*

Üçüncü örnek:

- **Çocuk:** *Bugün ezber yapmayacağım!*
- **Anne:** *Ezberinle ilgili sıkıntı yaşamışsın!*
- **Çocuk:** *Evet bugün ezberi veremedim. Kur'an'ı Kerim ders hocam kızdı!*

Örneklerden de anlaşılacağı üzere etkin dinleme, çocuğunuzun bastırmaya çalıştığı duyguları daha kolay ifade etmesini sağlar.

Etkin Dinleme İçin Tavsiyeler

- * Yunus Emre'nin çok veciz bir şekilde ifade ettiği üzere; 'Dil söyler kulak dinler, kalp söyler kâinat dinler.' Etkin dinleme aslında kalpten dinlemenin başlangıcıdır. Çocuğunuzun kalbine konuşmaktır etkin dinleme.
- * Çocuğun söylediğini duymak istemelisiniz. Bu onu dinlemek için zaman ayırmak istemeniz anlamına gelir.
- * Dinlemeyi öğrendiğimiz zaman, çocuğumuzun ifade ettiği negatif konuşmalardan bile probleme yönelik çözümler elde edebilirsiniz.
- * Çocuğunuzun o andaki soruna yardımcı olmayı gerçekten istemelisiniz. İstemezseniz, isteyinceye kadar bekleyin.
- * Duyguları ne olursa olsun sizin duygularınızdan ne denli farklı olursa olsun onun duygularını gerçekten kabul etmelisiniz:
- * Çocuğun duygularını tanıdığına, onlarla baş edebileceğine ve sorunlara çözüm bulma yeteneğine tam olarak güvenmelisiniz. Bu güveni, çocuğun sorunlarını çözdüğünü görerek kazanacaksınız.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

HAFIZLIĞA HAZIRLIK

- * Duyguların sürekli değil, geçici olduğunu unutmamalıyız. Duygular değişir, nefret sevgiye dönüşebilir.
- * Yaşamında büyük emeğimizin olduğu çocuğumuzu bizden ayrı bir birey olarak görebilmeliyiz. Ayrı birey olma durumu, çocuğunuzun kendi duygularını hissetmesi, nesnelere kendine göre algılaması noktasındaki eylemlerine "izin" vermenize destek olacaktır.. "Ayrı birey olma durumunu" yalnızca hissetseniz bile hafız öğrencinize yardımcı olabilirsiniz. Öğrencinizin sorunları olduğunda onun yanında olmalı, öğrencimizi etkin bir şekilde dinlemeli ve karşılaştığı sorunları kendilerinin çözmesine fırsat vermeliyiz.
- * Dinlemesini bilenler, ülkeleri fethetmesini bilenlerden daha büyüktür.

Benjamin Franklin

"Söz söylemek için önce
duymak, dinlemek gerek,
sen de söze dinlemek
yolundan gir."

Mevlana

• Ödül ve Ceza

Ödül ve ceza eğitim öğretim sürecinde çok sık gündemde olan kavramlardır. Bir davranışı öğrenme veya alışkanlık kazanma davranışın pekiştirilmesi ile süreklilik kazanır. Bu davranışlara süreklilik kazandırmak için genelde 2 yol tercih edilir; birincisi ödül, ikincisi ceza.

- * **Ödül;** sözlük anlamı olarak, bir iyiliğe karşılık olarak verilen armağan, mükâfat olarak ifade edilmektedir. Ödül, herhangi bir davranışı kazandırmak veya alışkanlık haline getirmek için; çocuğu duygusal, fiziksel, bilişsel olarak doyurmak ve mutlu etmektir.

- * **Ceza ise;** sözlük anlamı olarak, uygunsuz davranışlarda bulunanlara uygulanan üzüntü, sıkıntı, acı verici işlem veya yaptırım. Psikolojik açıdan ceza; çocuğu bir davranıştan vazgeçirmek adına, çocuğa uygulanan olumsuz bir yaptırımdır.
- * Ödül ve ceza, eğitim öğretim sisteminde, öğrenci davranışlarını ve öğrenme süreçlerini istedik yönde faaliyete geçirebilmek için kullanılmaktadır. Fakat bugün psikoloji alanında yapılan yeni çalışmalardan anlaşılıyor ki aslında ödül ve ceza etkili bir eğitim yöntemi değildir. Savunulunun aksine çocuklara daha fazla zarar veren bir mekanizmadır.
- * Yapılan araştırmalar cezanın, bir davranışın tekrarını önlemediğini, ödülün de tekrarı arttırmadığını gösteriyor. Her ceza, çocuğa kendini kötü hissettirir. Kötü hisseden bir çocukta kendini iyi hissettirecek, ona keyif verecek ortam ve maddelere yönelir. Olumsuz arkadaş ortamları, oyunlar, tablet, cep telefonu ve internete yönelir. Ceza ve kötü hissettirme evde sürekli oluyorsa, internet ve oyun bağımlılığı başlar.
- * Ceza, aynı zamanda çocuklarda , duygu durum bozukluklarına ve çocukların duygularını yönetmesini engellemesine sebep oluyor. Örneğin ezber dersini yapmadığı için ceza alan hafız, ezber yapacaksa da yapmak istemez. Çünkü ezber , onun için zaten sıkıcıdır. Sıkıcılıktan hemen uzaklaşıp, internete, tablet ya da oyunlara yönelir. Teknoloji, internet, oyun ve madde bağımlılıkları için olumsuz bir ortamın oluşmasına neden

**ÖDÜL MÜ?
CEZA MI?**

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

HAFIZLIĞA HAZIRLIK

Cezalandırılan kişide korku hissi oluşur ve kişi bu korkuyu ceza aldığı ortamlara bağlanırlı hale getirir. O ortama girdiği zaman ceza alacağını düşünür.

Örneğin: Hafızlık sınıfında ceza alan bir çocuk, hafızlık sınıfına gittiğinde korkmaya başlar.

Örneğin: Evde şımaran çocuğa annesi ceza verir ve çocuk şımarmaz ama çocuğa ne yapacağını söylemez.

Ceza kişide olumsuz durumları yok edebilir ama olumlu durumları geliştirmez.

Kişinin ceza alan davranışı ortam değiştirildiğinde tekrar ortaya çıkar.

Örneğin: Salonda babasının yanında yaramazlık yapmayan çocuk, kendi odasında yaramazlık yapıp ortalığı dağıtabilir.

Örneğin : Sürekli arkadaşları tarafından dışlanan birisi onlara karşı saldırgan tavırlar sergileyebilir.

Sürekli ceza alan kişi aşırı sinirlilik, saldırganlık ve yalan söyleme gibi davranışlarda bulunabilir.

Olumsuz davranışı yok etmek için verilen ceza farklı olumsuz davranışlara neden olabilir.

Örneğin: Derste şımaran öğrenciyi öğretmeni ceza verir, arkadaşları öğrenci ile dalga geçtiği zaman öğrenci arkadaşlarına karşı saldırganlık davranışında bulunabilir.

HAFIZLIĞA HAZIRLIK

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

olmaktadır.

Ceza, kurallara uyulmadığında ödenen bedeldir, istenmeyen davranışın tamamen ortadan kalkmasını sağlamaz. Kısa süreliğine ertelenmesine sebep olur. Eylemi yaptığında karşılaşacağı yaptırım ortadan kalktığında istenmeyen davranışın tekrarlanma olasılığı yüksektir. Kırmızı ışıkta geçmeyi alışkanlık haline getirmiş bir sürücü, trafik polisi ya da elektronik denetim sistemi olduğunda kırmızı ışıkta geçmezken, bu kontrol mekanizmaları ortadan kalktığında tekrardan kırmızı ışıkta geçmeye devam ettikleri gözlemlenmektedir.

Hafız öğrencimize ceza vermek yerine ceza vermenizi gerektirecek ortamları engellemeliyiz. Bunun için, aile değerlerinizi, beklentilerinizi, kurallarınızı devreye sokabiliriz. Biz bu evde yemeği birlikte yiyoruz — evimizin kuralı bu. Arabaya bindiğimiz zaman emniyet kemerimizi takıyoruz — arabadaki kural bu. Sabah namazından sonra uyumuyoruz— evimizin kuralı bu. Derste ayakta durmuyoruz— sınıfımızın kuralı bu. Akşamları yarım saat kitap okuyoruz...

Bu belirttiğimiz kuralları, yasaklarla karıştırmamak gerekir. Yasaklar, bireylerin ilgi, istek, mevcut durumları göz önüne alınmadan genele göre hazırlanır ve istisnasız herkesin uyması istenir. İnsanların bir şeyleri yapmaması gereken kesin konulardır.

Kurallar ise, grup içerisinde insanların birlikte uyum hâlinde yaşamaları için alınan kararlardır. Ortak alındığı için kişilere sorumluluk yükler.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

HAFIZLIĞA HAZIRLIK

Çocuklarımıza **ceza, yerine sorumluluk ve öz denetim becerilerini kazandırmak** onların karşılaştıkları sorunlara karşı çözüm becerileri geliştirmelerini sağlayacak ve kendilerini daha iyi hissetmelerine yardımcı olacaktır.

Birey, mutlu olduğu alanlarda iyi hisseder. Genellikle çocukların mutlu olmasını sağlayarak, istendik davranışların oluşmasında, eğitimciler ve aileler, ödüle sıklıkla yer verirler. Ödül, sadece basit ve tekrarlayan çalışmalarda işe yarıyor. Yaratıcılık gerektiren veya karmaşık konularda ise güdülenmeye etki etmiyor.

**Rah-ı Kur'an'dan ayırma ya ilahi Hafız'ın
Kim okur hem okutur o sahib-i iman olur**

Hafız Abdullah Nazırlı

* Özellikle son yıllarda yapılan çalışmalarda **ödülün çok yanlış kullanılmaya başlanıldığını, çocukların ödülle cezalandırıldığını görmekteyiz.**²⁵ Bu doğrultuda siz

değerli velilerimize, hafız öğrencilerimizin hafızlık süreçlerini daha güzel ve etkin geçirebilmeleri için aşağıda belirttiğimiz hususlara dikkat etmelerini istiyoruz.²⁶

- * **Saygı Duymak:** Öğrencimizi bir birey olarak düşünüp, iç dünyasında yaşadığı düşünceleri anlamaya çalışmak ve saygı duymak için dinlemek önemlidir.
- * **Sorumluluk Almasını Sağlamak:** Bireye kendi davranışlarının sorumluluğunu kazandırmak, kendi hataları için başkalarını suçlama davranışını ortadan

kaldırır. Ev ortamında sorumluk alma becerilerini geliştirme fırsatı bulamayan çocuklar okul yıllarında ödevlerini yapma, eşyalarına sahip çıkma, karşılaştıkları problemler karşısında çözüm bulma konularında problem yaşarlar ve sık sık bir yetişkin desteğine ihtiyaç duyarlar. Bu durum çocukların özgüven gelişimi üzerinde olumsuz bir etki yaratır.

- * **Onarım Yapmak:** Kötü davranış sonucunda oluşan hasarı onarmak ve kötü davranışın tekrarlanmayacağından emin olmak için gerekli becerilerin geliştirilmesidir. Burada önemli olan çocuğumuzun yaşadığı sıkıntı durumunun fark edilip çözüm yoluna geçilmesidir. Örneğin, aşırı sınav kaygısı yaşayan bir öğrenciye, yeni sınavlarla karşı karşıya gelmeden önce sınav kaygısına yönelik yapılan önleyici tedbirler, öğrencinin sınava yönelik negatif duygularının onarılmasına imkan sağlayacaktır.
- * **Sürdürülebilir mutluluk:** Mutluluğun uzun soluklu ve sürekli kendini yenileyen bir yapıya dönüştürülebilmesi için başarı odaklı mutluluktan, mutluluk odaklı başarıya yönelik bir sistem kurulmalıdır.
- * **Süreç Eksenli İletişim :** Yeteneği dikkate alınarak yetkin olduğu alandaki sonuçlar yerine çalışma ve süreç eksenli bir iletişim alanı geliştirmek. Örneğin; çocuğum çok zeki günde 2 sayfa ezber yapıyor yerine; oğlum ezber için günlük 5 saat zaman harcıyor ve güzel meyveler alıyor.

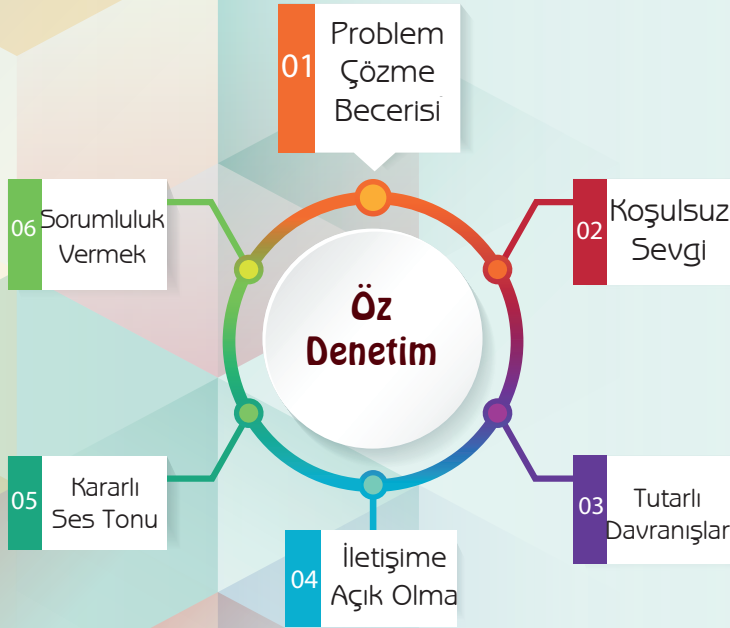
DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

HAFIZLIĞA HAZIRLIK

* Hafız öğrencimizin yaptığı şeyin sürecine tanık ol, nasıl yaptığına değil. “Çok iyi okudun!” değil, “Ezber için güzel hazırlanmışsın!” Bu çok kolay değil, biliyoruz; hele de hayatımızın büyük bölümünü geçirdiğimiz okullar bu tür övgü ve ödül (not) üzerine kurulmuşken hiç değil.

* **Çocuklar hata yapmalı ve kendi hatalarından öğrenmeli.** Aile veya okulda, ceza ve ödül olmayan bir kültürde; öğrenciler, öğrenmeyi sevebilecek ve kendi bakış açılarını geliştirebilecek büyüme ortamları kazanacaklardır.

* **Ödül ve Ceza yerine Öz Denetim:** Öz denetim; bir hedefe ulaşmak için kişinin kendi davranışlarını kontrol etmesi, dürtülerine karşı koyabilmesi ve isteklerini bir süreliğine erteleyebilmesi öz denetimin temelini oluşturur. Sürekli övgü bireyin ben merkezinin sürekli bir şekilde faaliyette olmasını tetikler. Bu durumda birey yaşamını kendi istekleri üzerine şekillendirmesine sebep olur. Çevresine karşı hareketlerinde öz denetim yeteneğini kaybeder. Dürtülere karşı koyabilme, 3-4 yaşlarındaki çocuklar için çok zordur ve gözle

görülür bir çaba gerektirir. Yaş büyüdükçe, öz denetim becerisi artar. Öz denetim becerisi, çocukların oyun oynamalarından tutun da, ödev yapmalarına kadar pek çok alanda başarılı performansların temelini oluşturur. Yapılan araştırmalar, dürtü kontrolünü iyi yapabilen çocukların, ilerleyen yıllarda akademik başarısının da yüksek olduğunu gösteriyor. Öz denetim yapabilen çocuklar, yaşıtlarına göre daha az öfkelenir, daha az kaygılanır ve daha rahat empati yaparlar.

ÖZ DENETİM GELİŞTİRME AŞAMALARI

Problem
Çözme
Becerisi
Geliştirme

- **Çocuğunuzu cesaretlendirin:** Bir sorunla karşılaştığında çözüm yolu bulması için çocuğunuzu cesaretlendirin ve onu konu hakkında düşünmesi için teşvik edin.
- **Sorunu kesinlikle siz çözmeyin:** Çocuğunuzun sorununu sürekli siz çözerseniz, ileride bu konuda sıkıntı yaşayacak ve çoğu zaman da bu problemlerle baş edemeyecektir. Bu nedenle kendi kendine çözüm bulması için fırsat verin. Gerekteğinde yardıma hazır olduğunuzu belirtmekten çekinmeyin.
- **Küçük sorumluluklar verin:** Kendine güveni olan çocuk sorunlarla baş ederken daha rahat olur. Bu nedenle ona ev içinde küçük sorumluluklar vererek kendine olan güveni artırmaya çalışın.
- **Düşüncelerini sorun:** Fikirlerini özgürce belirtebilen bir çocuk, sorun çözerken kendi kararlarının önemini anlayabilecek ve bu doğrultuda hareket edecektir. Bu nedenle her zaman çocuğunuzun fikirlerini sorun ve neden böyle düşündüğünü anlamaya çalışın.
- **Farklı konularda kitap okuyun ya da film izleyin:** Çocuğunuza kitapta ya da filmde olan karakterlerle ilgili sorular sorun. Örneğin; kitaptaki karakter bir sorunla karşılaşmıştır, siz de çocuğunuza "Eğer, sen onun yerinde olsaydın ne yapardın?" diye sorabilirsiniz. Böylece ona farklı sorunlar hakkında düşünme fırsatı vermiş olursunuz. Her yaşta çocuk izlemesi gereken en iyi filmler için tıklayın
- **Çeşitli çözüm yolları öğretin.** Ona çözümü hazır olarak sunmak yerine bir sorunla nasıl baş edilmesi gerektiği konusunda bilgi verin. Bu durumu farklı örneklerle anlatmaya çalışın.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

HAFIZLIĞA HAZIRLIK

Koşulsuz Sevgi

- Koşulsuz sevgi, hayatımın şimdisinin bir parçası olduğu için seni her halinle seviyorum diyebilmektir.
- Sınavdan yüksek not aldığı için değil;
- Ezberini tam yaptığı için değil;
- Ödevlerini ve sorumluluklarını vaktinde yerine getirdiği için değil;
- Koşulsuz sevgi, 'Seni, sen olduğun için seviyorum sevgili yavrum!' diyebilmenin adıdır.

Tutarlı Davranışlar

- Anne baba olarak en çok ihtiyacımız olan davranışlardan bir tanesi tutarlılıktır. Ebeveyn olarak söz ve eylemlerimizde, tepkilerimizde, kurduğumuz iletişimlerde, ev içerisinde ve ev dışındaki ortamlarda tutarsızlıklar gösteriyorsak, tutarsız davranışlar sergileyen çocuklarımızı karşımızda görürüz.
- Sürekli çevresinde tutarsız davranışlar sergilenen çocuklarda doğruluk, adalet duygularında değer karmaşası yaşanabileceği unutulmamalıdır.

İletişime Açık Olma

- "Doğru iletişim birçok sorunun çözüm aşamasının ilk basamağıdır. İletişimde esas olan duyguların paylaşılması ve karşı tarafta anlam bulmasıdır.
- Mevlana'nın dediği gibi ; 'Aynı dili konuşanlar değil, aynı duyguları paylaşanlar anlaşılabilir.'
- Etkili bir iletişimde , iyi dinleyici olmak, cesaretlendirici olmak,, açıklayıcı olmak, sen değil ben dilini kullanmak ve yaşına uygun beklentilerde bulunmak olmazlardandır.

Kararlı Ses Tonu ve Beden Dili

- Çocuklarımızla girdiğimiz iletişim süreçlerinde beden dilimiz ve ses tonumuz çok önemlidir.
- Çocuklarımızdan beklediğimiz davranışların ciddiyetini gösteren en temel özellik beden dili ve ses tonudur.
- Ses tonlarının bireylerdeki yansımaları farklı olur.
  - Yumuşak ses tonu: İçten, uzlaşmacı olarak algılanır.
  - Saldırgan bir ses tonu: Uyumsuz, rekabetçi, öfkeli olarak algılanır.
  - Tok bir ses tonu: Kendinden emin, güvenilir, resmi olarak algılanır.
  - Canlı bir ses tonu: Hayat dolu, istekli olarak algılanır

Sorumluluk Bilincinin Kazandırılması

- Çocukların gelişim dönemlerine uygun görevler vermek.
- Sorumluluk bilinci kazandırılırken, zorlama yoluna başvurulmamalıdır.
- Verilen görev anne baba tarafından yapılmamalı.
- Sorumluluk duygusunu kazandırırken disiplin ve özgürlük arasındaki denge iyi kurulmalıdır.
- Yapılan hatalara karşı güzel bir üslup.
- Verilen görevin net anlaşılması sağlanmalıdır.

• Ödül Yerine Ne Yapabilirim?

• Yaptığı İşten Haz Almasını Sağlama

Ödül üzerine yazılmış **'Beni Ödülle Cezalandırma'** kitabı yazarı Özgür BOLAT bu durumla ilgili çok güzel tespitlerde bulunmaktadır.²⁷

- * Beynimizde zevk almadan önce salgılanan **'Dopamin'** hormonu, yapmış olduğumuz davranışlardan keyif almamızı sağlar.
- * Ödüle alışan beyin belirli bir zaman sonra bu hormonu salgılamayı bırakır. Bu durumda beyin yaptığı işten zevk almamaya başlar.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

HAFIZLIĞA HAZIRLIK

• İlgi Uyandırma

- * "Bilgi beş harflidir. Beşte dördü, 'ilgi'dir."

Mümin Sekman

- * İnsan, ilgi duyduğu konularla ilgili konuşmaktan, okumaktan, araştırma yapmaktan zevk alır.
- * Çocuklarımızın, ilgi alanlarını keşfetmek, onlarla daha uzun soluklu etkileşim kurmanıza yardımcı olacaktır.

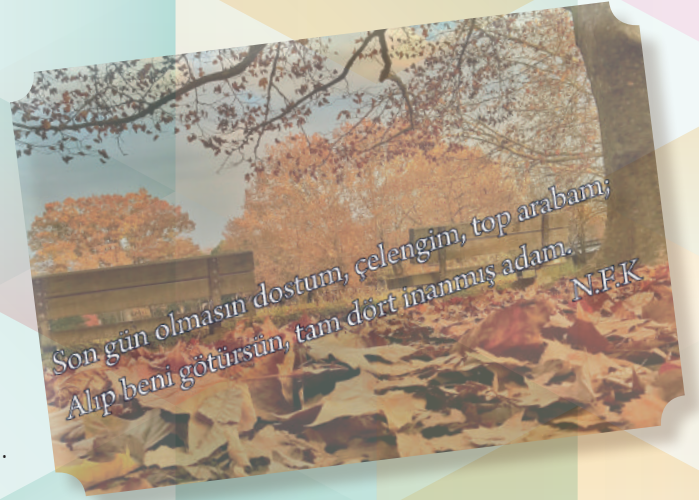
• Değer Haline Getirme

- * Bazı değerler vardır ki, insanlar canları pahasına bu değerleri korurlar. 15 Temmuz hain darbe girişiminde bunun birçok örneğini yaşadık ve gördük. Değerler belli bir amaç için gerçekleştirilir. Ödül ise bir araçtır. Ödül sürekli ön planda tutulursa hedeflenen amaçlar, araca dönüşür.
- * Dünya Sağlık Örgütü kan toplama kampanyalarında yapmış olduğu bir çok deneyimden sonra, gönüllülüğe bağlı olarak yapılan kan verme oranlarının, bir ödül doğrultusunda verilen kan oranlarına göre daha yüksek olduğunu gösteren araştırma sonuçları elde etmiştir. Bunun için kan verme eylemini, gönüllüğe ve daha insani bir değer olarak kalmasını benimsemişlerdir.

• İnanmasını Sağlama

- * İnançlarımız beynimizin yöneticileridir, neye inanırsak onu düşünmeye ve yaşamaya başlarız. Kendimize olan inancımız, yakınlarımıza olan inancımız ve başkalarının bize olan inancı bizim hayatımızı şekillendirir.
- * Bu noktada insanlara üç dört satırlık sürelerin ezberlenmesinin bile güç geldiği bir ortamda çocuğunuzun Kur'an-ı Kerim'in tamamını ezberlenmesine yönelik bir eğitim olan hafızlığın gerçekleştirilmesinin ilk adımı inanmaktır.
- * İnanmak, başarmanın en güçlü dinamizmidir.
- * İnanç başladığında kaygı azalmaya başlar kişi atığı adımlardan emin olur.
- * İnanmak çocuğunuzda iç motivasyonu artırırken, ödül ise; dış motivasyonu artırır. Sürekli dış motivasyon alan çocuk, dışa bağımlı bir kişilik haline dönüşür.
- * İnanmış insan savunma mekanizmalarına çok sık başvurmaz. Bahanelerden uzak durur, yapması gereken eyleme odaklanır.

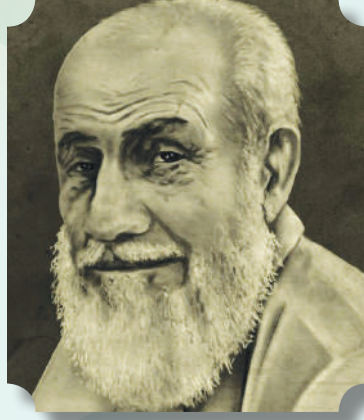
Hafız adaylarımıza vermek istediğimiz mesajların etkili bir şekilde ulaşmasını sağlayan en önemli etken kendi davranışlarımızdır. Davranışlarını güzel sözlerle süsleyen eğitimci ve aileler gelecek nesillerin yetişmesi için en verimli tohumları berrak zihinlere bırakmış olurlar. Merhum yazar ve şair Ali Ulvi Kurucu 'Hatıralar' eserinde Dedesinin abdest alışını şöyle anlatıyor.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

HAFIZLIĞA HAZIRLIK

Tâ Arşa çıkar her gece âşıkların âhi,
Medheyleyen ahlâkını Kur'an'dır Efendim.

Ali Ulvi Kurucu
(RÛHUM SANA ÂŞIK)

Ali Ulvi Kurucu: "O abdest alırken ben de kendisine dersim olan sarf nahiv kitaplarını okurdum. Abdest alırken çok dikkat ederdi. Sorardım: "Dede sizin abdestiniz bizimkinden çok farklı oluyor; siz abdesti çok uzun alıyorsunuz. Niye böyle oluyor?" Bunun üzerine şöyle derdi: "Oğlum ben abdest suyunu semadan inen manevi bir bulut olarak kabul ederim. Semalardan bir manevi bulut geliyor, günahlarımızı yıkıyor..."

Onun bu cevabını işitmek için bu sualı defalarca sorardım. Abdest aldıktan sonra havlu tutardım, havluya elini yüzünü silerken son derece ferahlar, şehadet getirerek şöyle derdi: "Rabbim ne güzelsin, sana kul olmak ne

güzel bir şey... Mü'min kullarına farz kıldığın vecibelerin her biri birer bahar, her biri birer kâr, her biri birer vakar..." Bunları söyleye söyleye abdestten namaza geçirdi. Kendisini namazın huşûuna hazırlardı. Kur'an-ı Kerim'de ve hadis-i şeriflerde rastladığım namazda huşûu dedemde gördüm. Şu kanaattem ki, namaz kılarken veya kıldırırken evin veya caminin bir tarafı yıkılsa haberi olmazdı. Misvaksız abdest aldığını görmedim. Efendimiz'in "Eğer ümmetime güç gelmeyeceğini bilsem, her namazda misvak kullanılmasını emrederdim." (Nesâi, Taharet 6) hadisini naklederdi. "Kur'an-ı Kerim çıkacak ağzın temiz olması gerekir." derdi. Yatmadan önce ve sabahleyin kalkar kalkmaz dişlerini misvaklardı. Yetmişbeş yaşında vefat ettiği sırada bütün dişleri tamam ve sağlamdı."

(A. Ulvi Kurucu, Hatıralar c. 1, s. 107)

**ÇOCUKLAR
ELEŞTİRİLMEKTEN
DEĞİL,**

**KENDİLERİNE GÜZEL
ÖRNEK OLUNMASINDAN
Etkilenirler.**

01

Başka
Çocuklarla
Kıyaslamak

02

Bir
Dediğini İki
Etmek

03

Başkalarının
Yanında
Eleştirmek

04

Söylediklerini
Kendisi
Yapmamak

05

Söz Verip
Sözünü
Tutmamak

06

Sorularına
Cevap
Vermemek

07

Eğitimi
Başkalarına
Havale Etmek

08

Ona özel
zaman
aytırmamak

ÇOCUK EĞİTİMİNDE
EN BÜYÜK
8 HATA

Bir çocuğa yapılacak en büyük yardım mücadele edip başarabileceği konularda anne baba ve eğitimci olarak, bulunduğumuz denge noktasındaki yerimizi muhafaza edip, onun mücadelesini zaferle sonuçlandırmasını sağlamak olmalıdır. Başaracağına inanmayan ve mücadele bilinci oluşmayan bireyler hayatta karşılaştıkları sıkıntılarda her zaman arkalarına bakıp, birilerinin ona destek vermesini beklerler. Bizler eğitimci ve aileler olarak hafız öğrencimizin hafızlık sürecinde onun destekçisi olduğumuzu hissettireceğiz, fakat onların kendilerinin yapması gereken sorumlulukları yerine getirmeleri noktasında sabırsız davranmayıp, çalışmalarını nihayete erdirmeleri için gerekli zamanı ve uygun ortamı hazır edip bekleyeceğiz. Hayat tecrübelerinin öğrettiği en temel ilkeyi biliyoruz: **‘Meyveler sabırla olgunlaşır.’**

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

HAFIZLIĞA HAZIRLIK

Hiç kimse başarı
merdivenlerini
elleri cebinde
tıрманmamıştır.

HAFIZ OLDUM

HAFIZ OLACAĞIM

BAŞARILI BİR HAFIZ OLABİLİRİM

HAFIZ OLMAYI DENEYECEĞİM

NASIL HAFIZ OLABİLİRİM?

BAŞARILI BİR HAFIZ OLABİLİRİM

HAFIZ OLMAK ZOR

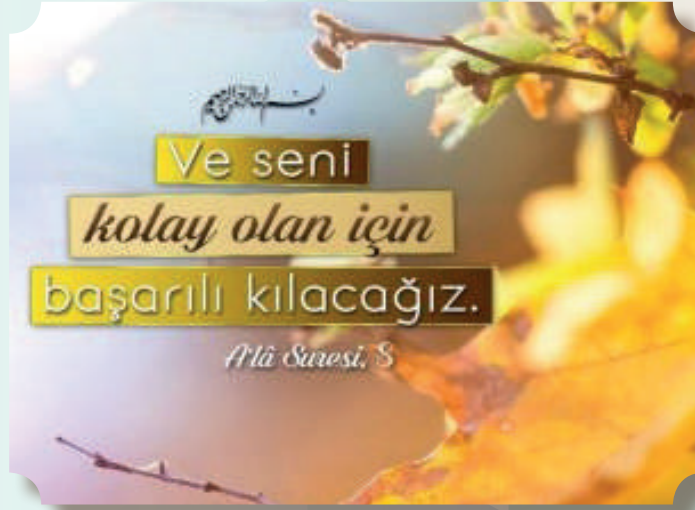
HAFIZ OLAMAYACAĞIM

BUGÜN HANGİ BASAMAKTASIN

Başarı Duygusunu Hissetmek

- * Başarı duygusu öğrencilerde, iç motivasyonu artıran bir süreçtir. Eğitim öğretim faaliyetlerinde önemli bir işleve sahiptir.
- * Başarının tabulaştırılmadan, hedeflenen menzile atılan her adım içinde hissedilmesi ve hissettirilmesi gerekmektedir. Fakat bazı aileler sadece sonuç odaklı bir başarı kavramına inandıkları için, öğrencinin süreçteki göstermiş olduğu performansı yeterli görmüyor ve öğrencimizi başarısız kabul edebilmektedirler.
- * Bu durumu şu şekilde örneklendirebiliriz. Peygamberlerin görevi tebliğ etmektir. Sonuç odaklı bir başarı penceresinden bakıp, 'Hz. Muhammed ve Hz. İsa birçok insana etki ettiklerinden çok başarılıdırlar. Hz. İbrahim ise babasına dahi tebliğ vazifesinde sonuç alamadığı için başarısızdır.' şeklinde bir yaklaşımın doğru olmadığını çok rahatlıkla söyleyebiliyoruz. Pekala aynı duyguları çocuklarımızın

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

HAFIZLIĞA HAZIRLIK

eğitim öğretim faaliyetleri sırasında göstermiş oldukları çabaları göz ardı ederek sonuç odaklı bir anlayışla onlara yaklaşmak, çocuklarımızın başarı duygularını hissetmelerini zorlaştıracaktır.

- * Süreç odaklı bir başarı yaklaşımı, her zaman çocuğunuzun adımlarını daha güçlü atmasına ve başarıma duygusunu sürekli artırmasına yardımcı olacaktır.

• Bir Gruba Ait Olmak

- * Aidiyet duygusu ihtiyaçlar piramidinde temel ihtiyaçlar ve güvenlik ihtiyacından hemen sonra gelmektedir. Çocuklarımız, özellikle okul süreciyle beraber yoğunlaşan sosyalleşme evresiyle beraber yakın ve uzak arkadaş ilişkileri kurarak iletişimlerini sürdürürler. İçinde bulunduğu grupta aidiyet duygusunu kazanmış bireylerin motivasyonları güçlü olur.
- * Öğrencilerimizde belli aralıklarda görülen okul fobilerinin altında yatan etkenlerden bir tanesi de grup ve aidiyetle ilgili yaşanan sıkıntılardır. Çocuğunuz okulda grubun içine dahil olamamışsa kendini oraya ait hissedemeyecek ve değersizlik hissini yaşamaya başlayacaktır. Kendi kendine aşağıda örneklendirdiğimiz duyguları hissetmeye ve özgüven problemleri yaşamaya başlayacaktır. Bunlardan bazıları:
  - * Gittiği ortama, beş on dakika sonra gelen "Ben buraya ait değil miyim?" hissi,

HAFIZLIĞA HAZIRLIK

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

- * "Kimse bana güvenmiyor." söylemi,
  - * Sürekli arkadaş değiştirme isteği,
  - * Arkadaş gruplarına yönelik uzun vadeli hayal kuramamak ve
  - * Grup halkasının dışında kaldığını hissetmek şeklinde sıralanabilir.
- * Çocuğunuzun grup ve aidiyet bilinci güzel bir zemine yerleşmişse eğer; hiçbir ödül mekanizmasının tam başarı sağlayamayacağı, ezber becerileri, planlı çalışma, okula severek gitme, hedefe odaklanma süreçlerinin daha hızlı ve sistemli ilerlediğini göreceksiniz.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

HAFIZLIĞA HAZIRLIK

• Problem Çözme Heyecanı

- * Çocuklarımız günlük hayatta sıklıkla karşılaşabilecekleri farklı birçok problem durumları vardır. Çocuklarımız karşılaştıkları problem durumlarına olası değişik çözüm önerileri geliştirmeleri ve problemin olası nedenlerini tahmin etmelerini bekleriz. Bu problemlere karşı üretilen çözüm fikirleri; etkin karar verme, neden-sonuç ilişkisi kurabilme, problem çözebilme becerilerini kazandırmada önemli rol oynar.

- * Rus psikiyatrist ve psikolog olan Bluma Wufona Zeigarnik tarafından psikolojiye kazandırılan **'Zeigarnik Etkisi'** kavramı problem çözme becerisinin kazandırdığı heyecanın etkisini anlayabilmemiz için çok önemlidir. Zeigarnik etkisi, kişilerin tamamlanmamış şeyleri tamamlananlara göre daha kolaylıkla hatırladığını ifade eden psikolojik bir kavramdır.

- * Örneğin sinema filmleri gösterime girmeden önce fragmanları yayınlanır. Bu yayınların amacı zihinlerde heyecan ve merak duygusunu harekete geçirmektir. Kişilerin film başlama saati gelene kadar zihinlerde filmle ilgili merak ve heyecan duygusu canlı tutulmuş olur.
- * Çocuklarımızın eğitiminde de bu etkinin gücünden faydalanabiliriz. Örneğin yarın Yusuf suresini ezberleyeceksin. Hz. Yusuf'un kuyuya atıldığı kıssayı Allah bizlere hatırlatıyor.
- * Hz. Yusuf 'u 'Kuyuya kim düşürmüştü?', 'Kuyudan nasıl çıkmıştı?' gibi merak duygusunu arttıran sorularla ön öğrenme motivasyonlarını artırabiliriz.
- * **“Ümmetimin en şereflipleri Kur’ân’ı ezberleyenlerdir.”** (el-Mu’cemü’l-kebîr, XII, 125; Beyhakî, Şuabu’l-îmân, II, 556; III, 170) hatırlatılarak ileriye yönelik iç motivasyon yüklemeleri yapılabilir.

• Geri Bildirim

- * Geri bildirimler eğitim öğretim faaliyetleri sürecinde kullanılması gereken en önemli pekiştiricilerdir. Geri bildirimlerin en büyük özelliği, öğrencimizin çalışma sürecine tanık olduğumuz mesajının öğrenciye aktarılmasını sağlayan iletişim süreci olmasıdır. Bu mesaj öğrencilerimize iyi aktarıldığında ödülünden daha etkili bir mekanizma oluşmaktadır.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

HAFIZLIĞA HAZIRLIK

Aynı durumu ceza içinde düşünebiliriz. Ceza yok, sonuç var ilkesi doğrultusunda sonuçları iyi değerlendirip geri bildirimleri o sonuçlar üzerinden vermeliyiz.

* Örneğin; 'Ezberini güzel yapmışsın' sonuç odaklı bir ifade yerine, **'Maşaallah yavrum bir saattir ezber için gayret**

gösterdin ve meyvesini almaya başladın.' ifadesi sürece tanık olduğunuz göstergesidir.

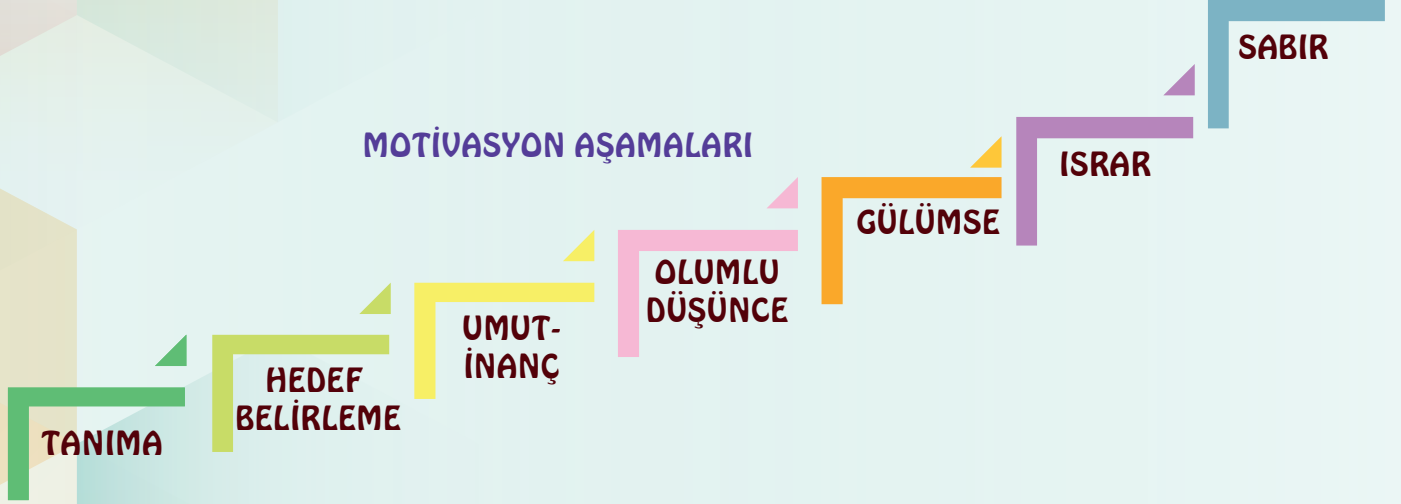

• HAFIZ ADAYINA PSİKOLOJİK DESTEK (HAP DESTEĞİ)

• Psikolojik Destek Motivasyon Süreci

- * Motivasyon(Güdülenme), organizmanın dürtü ya da ihtiyaçların etkisiyle harekete hazır hâle gelerek amaca yönelik davranışta bulunmasına ve amaca ulaştıktan sonra rahatlamasına güdülenme (motivasyon) denir.
- * Motivasyon, kişiyi harekete geçirici, hedeflerine ulaşmayı sağlayan, başarı süreçlerine doğru etki eden, olumlu güçtür.
- * Örneğin, hafızlık amacı olan bir birey, ailesinin ve çevresinin olumlu desteğin yanına aldığıında motivasyon seviyesi daha da artıracak, böylece hedefe yönelik davranışlarda bulunabilmesi için ihtiyacı olan olumlu gücü ve cesareti içinde bulmuş olacaktır.
- * Motivasyon genellikle kişisel ve sosyal deneyimlerin sonucunda ortaya çıkar. Bu deneyimleri ortay koyarken kişi ilk önce kendini tanımalı, neler yapabileceklerinin farkına varmalıdır.

I. Tanıma

Tanıma, öğrenciyi bir çok yönden ele alınması gereken bir süreçtir. Öğrencimizi sadece fiziksel yönde ve sağlık yönünden özellikleri bilmek demek değildir. Tanıma, öğrenci hakkında bilgi sahibi olmamızı kolaylaştıracak aşağıda belirtilen alt başlıklar doğrultusunda gerçekleşirse, hafız öğrenci adayını gerçek anlamda tanımaya ve anlamaya başlarız.

Bu noktada özellikle öğrencimizi aşağıda belirttiğimiz 5 alanda değerlendirdiğimizde öğrencimizle ilgili çok yönlü bir tanıma sürecine dahil olmuş oluruz.

5 Adımda Öğrencimizi Tanıma

• Sağ -Sol Beyin

- * Beynimiz sağ ve sol yarım küre olarak iki bölüme ayrılmış cevize benzer bir yapıda yaratılmıştır.
- * Sağ beyin genelde hayal duygusu, ezber, ritim, sanat vb. alanlarda faaliyetlerini icra etmektedir.
- * Sol beyin ise; analiz, mantık, sayısal işlemler, analitik düşünme gibi alanlarda faaliyet göstermektedir.
- * Bu konu ile tavsiye edeceğimiz kitaplarda, internette veya okul rehberlik servisinden bilgi alabilirsiniz.

İŞİTSEL

GÖRSEL

DOKUNSAL

• Öğrenme Stilleri²⁸

* Her öğrencinin kendine has bir öğrenme şekli vardır. Kişiden kişiye farklılık göstermekle beraber genelde öğrenme süreçleri 3 temel sistem üzerine inşa edilir.

* **İşitsel Öğrenciler:** Adından da anlaşılacağı üzere işitme yoluyla öğrenmeleri çok verimlidir. Genellikle sınıfta ön sırada oturmayı tercih ederler. Duydukları bilgileri hafızaya kodlamaları daha kolaydır. Bu tarz hafız öğrenci adaylarına bol bol dinleme çalışması yaptırılmalıdır.²⁹

* **Görsel Öğrenciler:** Görsel yollarla öğrenmenin verimli hale geldiği bu öğrenme tipinde, öğrenciler video, resim, renkli kalemle altları çizilmiş bilgileri hatırlama eğilimleri daha güçlüdür.

* **Dokunsal Öğrenciler:** Bu öğrencilerimiz içsel yollarla daha verimli öğrenirler: İç tekrarlar, hissederek, yaparak ve yaşayarak öğrenme kanalları bu öğrencilerde çok etkili olmaktadır. Bu öğrenciler çok fazla sabit kalamadıkları için hareket etme isteği içinde olurlar. Bu öğrencilerimiz hareket etme istekleri sınırlandırılmadan, hareketi eğitime dönüştürecek çalışmalar yapılmalıdır. Örneğin bu öğrenme tipine hafız öğrenciler Kur'an okurken diğer öğrencilere göre daha fazla sallanırlar. Ya da yürüyerek ezber yapabilirler.

• Mizaç Modelleri

Sayın bakanımız Prof. Dr. Ziya Selçuk'un anne babalara yönelik çalışma yaptığı bu mizaç modeli 9 bölümden oluşmaktadır. Dokuz Tıp Mizaç Modeline göre her insan, dokuz farklı mizaç tipinden biri ile dünyaya gelir. Bu dokuz ayrı tipin hepsinin kendisine göre bir arayışı, yönelimi ve ihtiyaç dili vardır. Mizaç tipleri isimlerini, o mizaç tipindeki bireylerin en temel ihtiyaç ve arayışlarından alır.

Mizaç, Karakter ve Kişilik

Mizaç (huy), doğuştan gelen ve yaşam boyu değişmeyen, kendine özgü algı, arayış, motivasyon ve potansiyelleri bulunan yapısal bir çekirdektir. Kişilerin yaşamdaki temel ihtiyaç, beklenti ve bakış açılarını belirler. Buradan hareketle mizacı, bireylerin nesilden nesile aktarılan özellikler ve bedenine ait özelliklerin (cinsiyet, saç-göz rengi v.b.) genetik kodunu barındıran DNA'ya benzetebiliriz. Nasıl ki DNA kişinin bedensel özellikleri de dahil vücuduyla ilgili tüm bilgiyi içeriyorsa, psikolojik DNA kabul edilebilecek mizaç, kişinin sergilemeye eğilimli olduğu tüm davranışsal, duygusal ve bilişsel özellikleri içerir.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

HAFIZLIĞA HAZIRLIK

Karakter

Karakter, mizaç özelliklerinin kararlılık, belirginlik ve süreklilik göstermesiyle meydana gelir. Mizacı bir tohum olarak kabul edersek, karakteri ağacın kalın dallarına benzetebiliriz. Örneğin, mizacında öfkeli olma özelliği bulunan birinin, birçok durumda belirgin ve sürekli bir biçimde öfkeli davranışlar sergilemesi ve çevresindekiler tarafından "öfkeli biri" olarak tanımlanması, artık onun karakterine dair bir özelliktir.

Kişilik

Mizaç yapısının, cinsiyet, zekâ ve biyolojik etkenler gibi büyük oranda değişmeyen şartlar ve yaşadığı çevre, kültür, aile, aldığı eğitim, yaşanan olaylar gibi kısmi olarak değişebilir şartların etkileşmesiyle kişilik meydana gelir. Mizaç kişiliğin yapısal zemini. Mizaç bir tohum, karakter ağacın kalın dalları ise; kişilik de ağacın tamamıdır diyebiliriz.

Dokuz Tip Mizaç (DTM)³⁰

DTM1: Kusursuzluğu Arayan Mizaç Tipi

DTM2: Duyguları Hissetmeyi Arayan Mizaç Tipi

DTM3: Hayran Olunacak Kendilik İmajı Arayan Mizaç Tipi

DTM4: Duyguların Anlamını Arayan Mizaç Tipi

DTM5: Bilginin Anlamına Ulaşmayı Arayan Mizaç Tipi

DTM6: Entelektüel Dinginlik Arayan Mizaç Tipi

DTM7: Keşfetmenin Hazzını Arayan Mizaç Tipi

DTM8: Mutlak Güç Arayan Mizaç Tipi

DTM9: Duyumsal-Hareketsel Konfor Arayan Mizaç Tipi

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

HAFIZLIĞA HAZIRLIK

• Sevgi Dilleri

İnsan ilişkilerinde kalpten kalbe giden farklı yollar vardır. Her bireyin gönül dünyasına giden bir iletişim kanalı vardır. Bu iletişim kanallarını, Gary Chapman, Beş Sevgi Dili kitabında insanlar arasında kullanılan iletişim dilini 5 alan üzerine inşa ediyor. Her insanda etki alanı bulunan bu beş özellik bazı karakterlerde çok daha baskındır. Hafız öğrencimizde baskın olan sevgi dili keşfedilirse öğrencimizin gönül dünyasına çok daha rahat tesir edebiliriz. Sevdiğiniz insana yürekten bağlılığınızı ifade etme biçimleri üzerine kurulu olan bu sistem 5 temel ayak üzerine kurulmuştur.³¹

- * Onay Sözleri
- * Nitelikli Beraberlik
- * Armağan Alma
- * Hizmet Davranışları
- * Fiziksel Temas

• Kişilik Tipleri³²

Kişilik, insanları birbirlerinden farklı kılan, kişinin kendisi ve çevresindekilere bakış açısı ile onlarla kurabildiği ilişki düzeyleri ve tepkilerini kapsayan, çeşitli ortamlarda kendini gösteren bedensel, düşünsel ve ruhsal özellikler olarak tanımlanabilir.

Çok farklı kişilik tipleri mevcuttur.

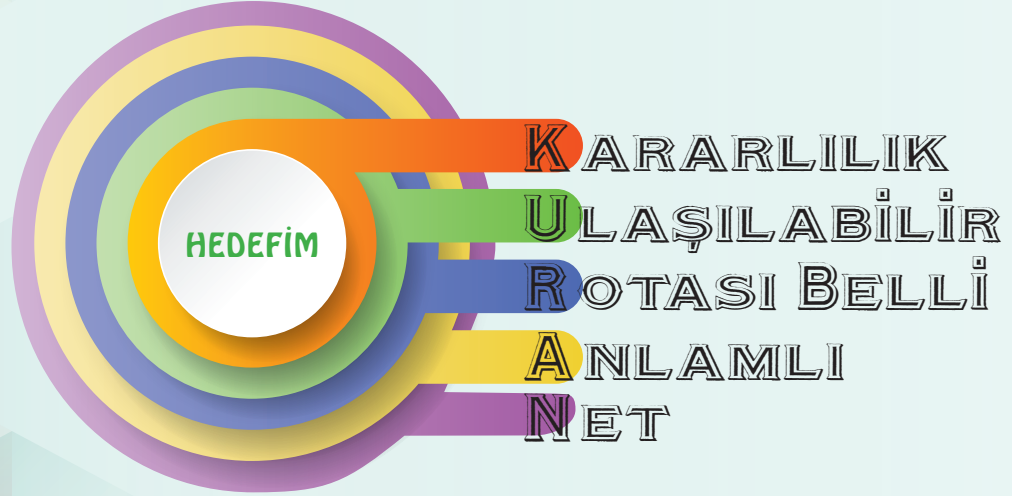
- * Tıp 1: Mükemmeliyetçi
- * Tıp 2: Yardımsever
- * Tıp 3: Başarı Odaklı
- * Tıp 4: Özgün
- * Tıp 5: Araştırmacı
- * Tıp 6: Sorgulayıcı
- * Tıp 7: Maceracı
- * Tıp 8: Meydan Okuyan
- * Tıp 9: Barışçı

Hafiz öğrencimizi tanımaya yönelik verdiğimiz bu alanlarla ilgili tavsiye kitaplar bölümünde faydalanacağınız eserlerden bahsedecğiz. Bu konularla ilgi okul rehberlik servislerinden destek alabilirsiniz.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

• HEDEFİM KURAN

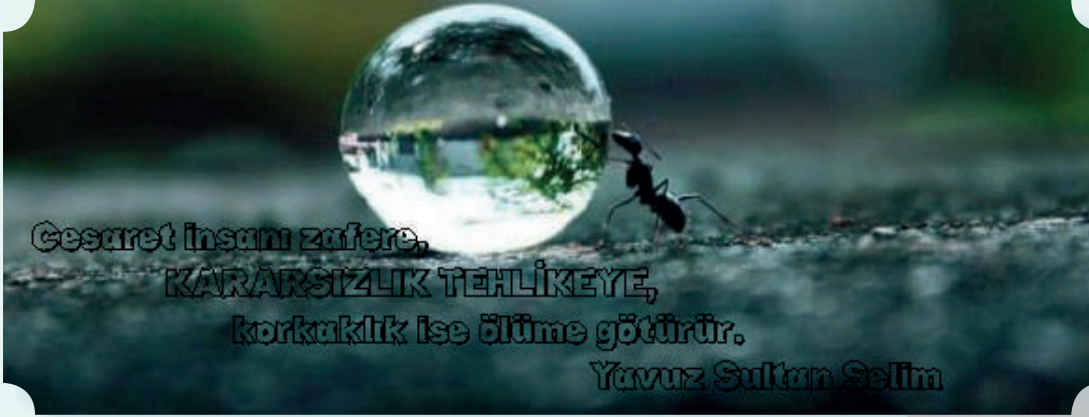

Hafızlık süreci, hedef belirleme stratejisi ile oluşturulmuşsa planlı ve sistematik yürüyecektir. Hedef belirlemenin en önemli pratik faydası çalışmalarımızı anlamlı ve verimli bir hale getirilmesidir. Anlamlı hale getirilmiş eylemlerin yapılması, insanı daha fazla motive edecek, insanın daha fazla çalışması için zemin hazırlayacaktır.

Hedef belirleme ve hedefleri hayata geçirmede dikkat edilmesi gereken nokta, iyi bir hedef stratejisidir. Hedef belirlerken bizde stratejilyi beş ayaklı '**Hedefim Kur'an**' stratejisi üzerine kurmayı tavsiye ediyoruz.

▪ **K : Kararlılık**

- Hedef belirlenirken hafızlık adayı öğrencimizin süreç noktasında karar alma sürecinde ve alınan kararı yürütme noktasında kararlılık göstermesi gerekmektedir.
- Kararsızlıklar, öğrencinin hedefinde sürekli değişmelere sebep olur.

▪ **U : Ulaşılabilir**

- Hedef belirlemenin bir diğer ayağı ulaşılabilir hedefler koymaktır. Örneğin; 1 ayda hafızlığımı bitireceğim hedefi, öğrencimiz için ulaşması zor bir hedef olacaktır. Hedefine ulaşamayan öğrencide hayal kırıklığı ve motivasyon düşüklüğüne sebep olacaktır.
- Hedeflerinize ulaşmak için bir zaman takvimi hazırlayın. Hedefleriniz için bir bitiş tarihi belirleyin ve hedef çalışmalarınızı bu tarihe uygun planlayın. Hedeflere ulaşmak için bir başlangıç bir de bitiş tarihi konulması zorunludur.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

HAFIZLIĞA HAZIRLIK

▪ R : Rotası Belli

Rotası belli
olmayan gemiye
hiçbir rüzgar
yardım edemez.

- Rotası belli olmayan bir geminin hangi limanda ne şekilde konaklayacağı belli değildir. Belki de limana hiç ulaşamayacaktır. Hedefe doğru ilerlerken hedeflenen limana ulaşabilmek için rotamızın sınırlarının çok iyi belirlenmesi gerekir.

▪ A : Anamlı.

- Belirlenen hedef, öğrencimizin zihin dünyasında bir anlam ifade etmiyorsa; o hedef öğrenciye ait değildir. Bundan dolayı gerçekleştirilme olasılığı düşüktür.
- Anamlı gerekçesi olanlar, kendi başarılarını kendileri oluştururlar.
- Hedefin anlam kazana bilmesi için bir amaçtan beslenmesi gerekir. Öğrencimiz amacını gerçekleştirdikçe yaptığı iş anlam kazanacaktır.

▪ N : Net

- Zihnindeki soru işaretlerinden arınmış, hedefe tam yönelmiş öğrencilerin okul ve ezber süreçleri daha kolay gerçekleşecektir.
- Bu netliği oluşturacak unsurlar;

N	iyet
E	dep
T	akva

• HAFIZ ADAYINA BİYOLOJİK DESTEK (HAB DESTEĞİ)

▪ Uyku

- Uyku, beynimizin en iyi performansı gösterebilmesi için ihtiyacı olan fizyolojik dinlenme sürecidir. Uyku aynı zamanda öğrenilen bilgilerin sistematik hale getirildiği zaman sürecidir. Uyku esnasında öğrenilenler sindirilir, düzenlenir, “temizlik” yapılır.
- Sistem adeta kendini antivürüs taramasından geçirir, gereksiz görülen bilgiler, izlediğimiz görüntüler, duyduğumuz sesler, anılar vb. sistem tarafından kullanılmayacaksa silinir, böylece nöral ağ daha verimli hale gelmekte ve beyin daha verimli olmaktadır. Masa üstümüzü temizlediğimiz, düzenlediğimiz zaman daha verimli çalışabildiğimiz gibi.

▪ Uykunun yararları

- Büyüme hormonu salınımı artırır.(Büyüme hormonu; kemik, kas ve organların büyümesini kontrol etmektedir.)
- Nöro kimyasal çöplük temizlenir.
- Hafıza, öğrenme, yaratıcılık için beynin daha işlevsel çalışmasını sağlar.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

HAFIZLIĞA HAZIRLIK

- Bağışıklık sisteminin etkin çalışmasını sağlar.
  - Vücutta var olan rahatsızlıkların tedavisini kolaylaştırır. Örneğin; yara iyileşmesi.
  - Hafız öğrencilerimiz ezber yapacakları sayfaları yatmadan önce tekrar etmeleri ve araya başka unsurlar bırakmadan uykuya daldıklarında, beyin en son yapılan işe ilk önceliği verecektir. Bu durumda sabah kalktığımızda akşam yapılan ezberin uykuda beyin tarafından sağlam bir zemine oturtulduğunu göreceğiz.
  - Uykusuz kalan bedende, sindirim problemleri, baş ağrısı, bitkinlik, dikkat eksikliği, konsantrasyon gibi sorunlar gözlemlenir.
- **Uyku verimini düşüren etkenler.**
- Yatmadan önce oynanan sanal oyunlar,
  - Sosyal medya kullanımının yatakta sürdürülmesi,
  - Çok sesli müzik ya da film seyrederek uyuma,
  - Yatak odasının yeterince karanlık olmaması,

- Odanın çok soğuk ya da aşırı sıcak olması. İdeal sıcaklık 23-24 derece olmasıdır,
- Yatmaya yakın midenin çok aç ya da aşırı tok olması ve
- Biyolojik uyku saatine uymamak, uyku saatlerinin belli bir takvime oturtulmamasıdır.

▪ İdeal Uyku İçin Tavsiyeler

- Uyku, öğrenilen yeni bilgilerin zihinsel tasnifi için ihtiyaç duyulan, dinlenme faaliyetidir.
- Uyku hafızlık sistemin en önemli ihtiyaçlarından. Güzel ve kaliteli bir uyku düzenine ulaşmış bir hafız için yapılan ezberler sağlıklı olacaktır.
- Uyku düzenini sağlamak için yatma ve kalkma saatini bir rutine oturtmaya çalışmak ve bundan ödün vermemek gerekiyor.
- Ayrıca uyumadan önce uyarıcı etkiye sahip konular içeren televizyon programları, korku kitapları, bilgisayar oyunları, sosyal medya kullanımı ,internet gezintisi, gibi etkenlerden uzak durulmalıdır.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

HAFIZLIĞA HAZIRLIK

- Çocukları her sabah aynı saatte uyandırarak biyolojik saati koşullandırılmadır.
  - Biyolojik saatte beyin 1,5 saate bir tam devinim yapar. Onun için ideal uyku saati belirlenirken 1,5 saatin katları göz önüne alınır.
  - Ortaokul çağındaki hafız öğrenci için, 7,5 saat ya da 9 saat uyku öğrencinin uyku kalitesi için idealdir.
  - Liseli bir öğrenci için bu saat 6 ile 7,5 saat arasında olabilir.
- Yatağa aç gitmemelerine dikkat etmek, uykudan 1-1,5 saat önce ılık süt, ayran, ıhlamur, rezene veya papatya çayı içilebilir.
- Yatak odasının sessiz ve karanlık olmasını sağlanmalıdır.
- Oda sıcaklığının yaklaşık 23-24 derece sıcaklıkta olmasını sağlanmalıdır.
- En geç saat 22:00'da uykuya geçilmesini sağlamak hormonal büyüme için önemlidir.
- Uyku öncesi çocukların hareketliliğini artırmamalı ve birlikte daha sakin oyunlar seçilmelidir.
- Ilık bir duş(İmkan varsa uykudan 1-1,5 saat önce) alınmalıdır.
- Yatmadan önce yoğun bilgisayar oyunları, aksiyon ve korku içerikli filmlerden uzak durmak gerekmektedir.

▪ Beslenme

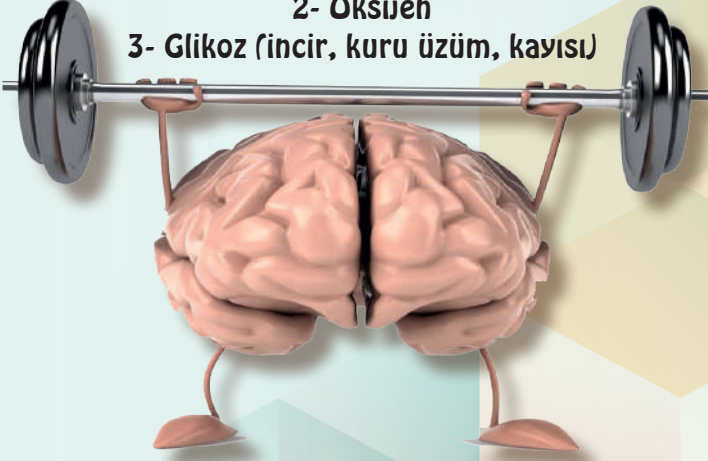
- Kahvaltı tabağı olmazsa olmazlarımızdandır.
- 3 ana öğün 2 ara öğün çocuklarımızın gelişimi için önemlidir.
- Kesinlikle çok yağlı ve abur cuburlardan güç yettiğince çocuklarımızı muhafaza etmeye çalışalım.
- Kırmızı ve beyaz et tüketimi gelişim dönemleri için çok önemlidir.
- Haftada en az bir öğün balık tüketmelerini sağlayalım. Omega 3 vitaminini barındıran yiyecekler, hafızlık için en ideal besinler arasındadır.
- Sebze ve meyve tüketimini artırmak. Meyve suyu yerine meyve yenmesini sağlamak daha faydalıdır.
- Sabahları ceviz, kuru üzüm, fındık tüketilmesini sağlamak. Kahvaltı ile beraber içilen süt ya da çaya yarım kaşık zencefil daha enerjik bir şekilde güne başlanılmasını sağlayacaktır.
- Çorba ve et yemeklerinde kimyon kullanımı unutkanlık ve hafıza için ideal bir baharattır.
- Kesinlikle öğrencilerimizin su tüketmeleri için uygun telkinler

Beynin 3 temel yakıtı vardır.

1- Su

2- Oksijen

3- Glikoz (incir, kuru üzüm, kayısı)

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

HAFIZLIĞA HAZIRLIK

kullanmalıyız. Günde en az 1 litre.

- Özellikle B ve C vitaminlerini alacak besinlerin tüketilmesi için öğrencilerimizi teşvik etmeliyiz.
- **B Vitamini bulunan besinler:** Deniz ürünleri, et, yumurta ve peynir.
- **C Vitamini bulunan besinler:** Mandalina, limon, kivi, kavun. Çilek, maydanoz, taze rezene, yeşil biber, portakal, greyfurt.

▪ Sağlık

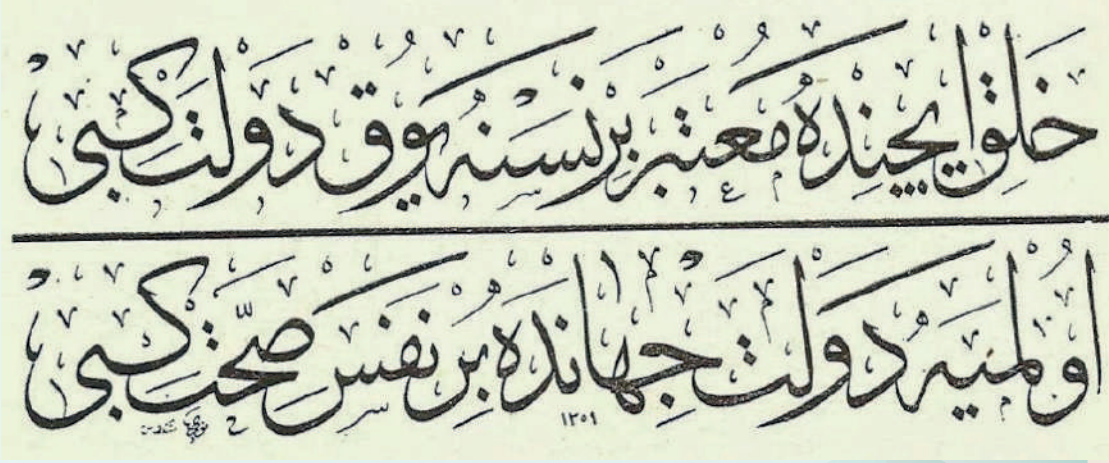
- **Sağlık;** sadece bireyin vücudunda hastalık ve sakatlığın olmayışını değil, kişinin bedenen, ruhen ve sosyal yönden tam bir iyilik halinde olmasını ifade etmektedir.
- Sağlığımızı kaybettiğimiz, geçici bir hastalık anında, basit bir soğuk algınlığı, grip gibi bir hastalıkta bile, gücümüzü kaybedince, acılarla baş başa kalınca sağlıklı olma durumunun önemini daha iyi anlıyoruz.
- Sevgili Peygamberimiz(sav), bir Hadis-i Şeriflerinde sağlığın insan yaşamındaki önemiyle ilgili şöyle buyurmuştur; **“Beş şey gelmeden önce beş şeyin kıymetini biliniz: Ölmeden önce hayatın kıymetini, hastalıktan önce sıhhatin kıymetini, dünya da ahireti kazanmanın kıymetini,**

HAFIZLIĞA HAZIRLIK

ihyarlardan gençliğin kıymetini, fakirlikten önce zenginliğin kıymetini.” (Hakim)

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

- Cihan padişahı Kanuni Sultan Süleyman meşhur sözü sağlıklı bir yaşamın önemini bizlere çok güzel ifade etmektedir.

**“Halk içinde muteber bir nesne yok devlet gibi
Olmaya devlet, cihanda bir nefes sıhhat gibi.”**

- Sağlıklı birey 3 temel iyilik üzerinden değerlendirmeye tutulur.

1. Bedensel iyilik: Vücudu oluşturan doku ve organlarda eksiklik, işlev bozukluğu, mikrop taşıma gibi durumların olmaması hali.

- Özellikle okul süreciyle beraber öğrencilerimiz birçok mikroba karşı açık hale gelir.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

HAFIZLIĞA HAZIRLIK

- Bu noktada öğrencimizin başışıklık sistemini güçlü tutacak besinler, kılık kıyafet, ve çevresel ortamlar noktasında önlemler alınmalıdır.

2. Ruhsal iyilik: Yaşına uygun olarak düşünebilen, düşündüklerini anlaşılır şekilde ifade edebilen, başkalarını anlayabilen, yerinde ağlamasını ve gülmesini bilen, güçlüklerle mücadele edebilen, koşullara uygun hareket edebilen, başarılarında mutlu olup başarısızlıkları kabullenebilen, kendisiyle barışık olma halidir.

- Bu konuda özellikle okulun rehberlik servisinden aktif destek alınmalıdır.

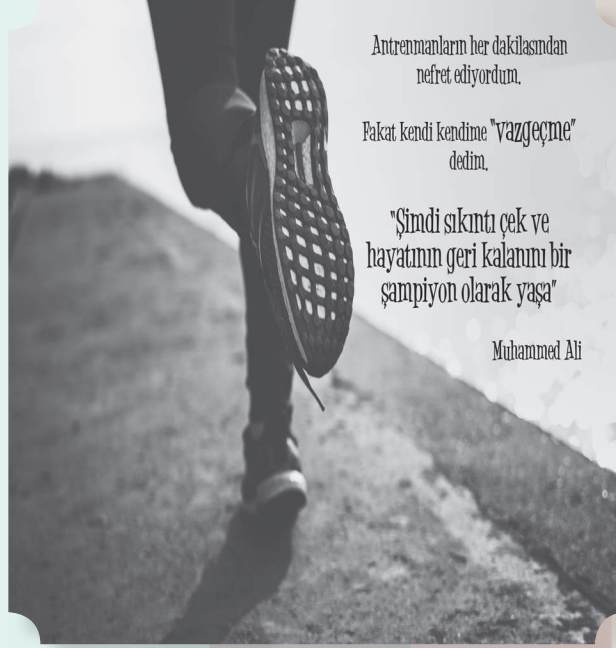
3. Sosyal iyilik: Nerede, nasıl davranacağını ve sorumluluklarını bilen, insanlarla iyi ilişkiler içinde olup büyüğünü, küçüğünü severek hoşgörülü davranan, çevresiyle barışık olma halidir.

- Sağlıklı bir birey için olmazsa olmaz tutumlardan bir tanesi de sosyal ilişkiler noktasında gerekli bilince ulaşmış olmasıdır.

Öğrencilerimizde eğitim öğretim dönemi ve hafızlık süresince bazen sebebi belirsiz mide krampları, mide bulanmaları, baş ağrıları ortaya çıkmaktadır.

▪ Spor

- Spor, öğrencilerimizin eğitim öğretim sisteminde sadece hobi olarak haftada bir yapılan bir etkinlik olmamalıdır.
- Spor, öğrencilerimizin yaşam sistemine direkt etki eden disiplin ve süreklilik isteyen belli kurallara ve tekniklere uyularak yapılan, bedensel gelişmeye yararlı, eğlenmek ve yarışmak amacı da bulunan beden hareketlerinin tümünün ortak adıdır.
- Sporun öğrencilerimize birçok faydası vardır:
  - Dikkat ve konsantrasyonu artırır.
  - Kalp krizi riskini azaltır.
  - Kaliteli bir uyku uyumamızı sağlar.
  - Kaliteli nefes alıp verebilmemizi sağlar.
  - Üst solunum yolu enfeksiyonlarına karşı direnci artırır.

Antrenmanların her dakikasından
nefret ediyordum.

Pakat kendi kendime "vazgeçme"
dedim.

"Şimdi sıkıntı çek ve
hayatının geri kalanını bir
şampiyon olarak yaşa"

Muhammed Ali

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

HAFIZLIĞA HAZIRLIK

- Ara ara hissedilen baş ağrılarını hafifletir.
- Çağın hastalığı obezite'ye karşı mücadelede aktif rol oynar.
- Kemiklerinizin yoğunluğunu ve kırılmaya karşı dayanıklılığını artırır.
- Soğuk algınlığı, grip gibi yaygın kış hastalıklarına karşı direnci artırır
- Öğrencilerimizin vücut ısılarını koruma toleranslarını artırır.
- Günlük yaşamın verdiği stres ve gerginliği azaltır.
- Aktif sportif faaliyetler, Öğrencilerimizin yaşadıkları sebebi belirsiz kaygılardan uzaklaşmalarına vesile olacaktır. Aynı zamanda spor yaparken kurmuş olduğu sosyal ilişkilerde öğrencimizin sosyalleşme sürecini olumlu katkılar sağlayacaktır.
- Öğrencilerimiz için kesinlikle meşgul olacakları bir spor dalına yönlendirilmeleri öğrencilerimizin hafızlık sürecinde de onlara olumlu bir katkı sağlayacaktır. Bu durumu zaman kaybı olarak düşünmeden; aksine öğrencimizin ezber sürecinde dikkat ve konsantrasyon sürecini artıran bir faaliyet olacaktır.
- Peygamber Efendimizin teşvik ve tavsiye ettiği sportif faaliyetler olarak; atletizm, güreş, okçuluk, yüzme gibi bazı spor dallarına sahabeyi yönlendirmiştir.

• HAFIZ ADAYINA FİZİKSEL ORTAM DESTEĞİ (HAF DESTEĞİ)

* Çalışma ortamı

- * Hafız öğrencilerimiz için en önemli donanımlardan bir tanesi çalıştığı fiziksel ortamdır. Öğrencilerimiz, çalışma odalarına girerken keyif almalı ve onlara sıkılmadan ders süreçlerini tamamlayacakları bir ortam oluşturulmalıdır.
- * Çalışma ortamıyla ilgili aşağıda belirteceğimiz özelliklerin uygulanması öğrenme verimliliği açısından önem arz etmektedir.
- * **Oda Rengi:** Odada kullandığınız renklerin açık mavi veya açık yeşil gibi aydınlık renkler olmasına özen gösterin. Çok koyu renkler karamsarlığa sürüklerken, beyaz gibi çok aydınlık renkler de gözleri yormaya neden olur. Fakat çocuğunuzun sevdiği renklerde göz ardı etmeyin. Onun fikrini alarak seçtiğiniz renkleri odanın bazı kısımlarında kullanabilirsiniz.
- * **Oda Sıcaklığı:** Oda sıcaklığı, ne çok sıcak ne de çok soğuk olmalıdır. Oda sıcaklığının yaklaşık 23-24 derece sıcaklıkta olmasını idealdir. Sıcaktan gevşemiş, uykusu gelmiş ya da soğuktan titreyen bir öğrenci derse asla odaklanamaz.
- * **Havalandırma :** Çalışma odasının havalandırılması da öğrenme verimini etkileyen en önemli unsurlardan biridir. Bulunan ortamda oksijenin azalması baş ağrısına ve öğrencimizin uykusunun gelmesine yol açmaktadır.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

HAFIZLIĞA HAZIRLIK

- * **Dikkat Dağıtıcılar:** Çalışma odasının dikkat dağıtıcı unsurlardan arındırılmış olması gerekmektedir. Bu dikkat dağıtıcıları şu şekilde sıralayabiliriz;
  - * **Tv, Müzik Çalar ve Dvd .. vb :** Dikkat ortamlarında dikkat dağıtmaya sebep olacak televizyon, ve müzik seti gibi aletler olmamalıdır.
  - * **Bilgisayar- İnternet :** Bilgisayar ve İnternet günümüz eğitim öğretim sisteminde en sık başvurulan yardımcı kaynaklardır. Fakat öğrenciler için ders çalışma verimliliği açısından en büyük engelleyicide olabilmektedir. Bu noktada tavsiyemiz bilgisayarın, çocuğunuzun odasından alınıp evin oturma alanlarında bir noktaya konulmasıdır.
  - * **Afiş veya Posterler:** Dikkatleri dağıtacak takım, sanatçı, anıları hatırlatacak resimlerden uzak durulmalıdır. Dersler hakkında bilgi veren not, ders çalışma planı gibi unsurların bulunmasında bir sıkıntı söz konusu değildir.
  - * **Oyuncaklar :** Sürekli el altında bulunan oyuncaklar belli bir zaman sonra oyun meşgale aracı olarak öğrencimiz tarafından kullanılmaktadır. Bu tarz oyuncaklar, ders çalışma masasında bulundurulmamalıdır.

HAFIZLIĞA HAZIRLIK

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

- * **Çalışma Masası:** Ders çalışma masası öğrenme ortamları içinde en önemli unsurlardandır. Çalışma masasında bulunması gereken özellikler;
  - * Ders çalışma ortamında mutlaka bir masa olmalıdır ve bu masa sadece ders çalışmak için kullanılmalıdır. Yani yemek yenilen bir masada çalışmak çocuğun ders çalışmaya başlarken dikkatini toplamasını geciktirir.
  - * Ders çalışma masası pencere kenarında olmamalıdır. Bu sayede çocuğun konsantrasyonu dış etkenlerden dolayı dağılmamış olur.
  - * Masa her zaman derli toplu ve düzenli olmalıdır. Ders çalışırken lazım olacak malzemeler her an elinizin ulaşacağı mesafede olmalıdır.
  - * Hafız öğrencilerimiz için çalışma rahleleri ezber için öğrenciye çapa vazifesi görmektedir. Her gün rahleye oturduğunda zihnine ezber duygusunu yaşatacaktır.
  - * Çalışma masasının rengi, karışık ve koyu renkler yerine sade ve açık renkler

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

HAFIZLIĞA HAZIRLIK

seçilmelidir. Eğer cam bir masa kullanılmışsa sandalyeyi renkli seçerek ortamı ısıtabilirsiniz.

- * Çalışma masası eğer bir kitaplıkla birleşmemişse masanın bulunduğu duvara raflar yerleştirilebilir. Bu raflar hem görünümü güzelleştirir, hem de kitap ve defterlere daha kolay ulaşılmasını sağlar.
- * **Çalışma Sandalyesi :** Çok yumuşak ve rahat sandalye öğrencimizin dikkat süreçlerini etkileyecektir. Uyku veya derin duygulara dalma gibi davranışlara öğrencimizi yönlendirecektir. İdeal olan 90 derece diklikte hafif sertlikteki sandalyelerdir.
- * **Yatak :** Çalışma odasındaki yatak mutlaka sabah kalkar kalkmaz toplanmalıdır. Dağınık kalmış bir yatak tembel bir öğrenci dahil herkeste “uyku uyusam” düşüncesi uyandırır.
- * **Işık :** Çalışma odası veya masası yeterince ışık almalıdır. Genellikle ışığın sol ve arka taraftan gelmesi daha uygundur. Masada mutlaka bir çalışma lambası bulunmalıdır ancak ışık göze direkt gelmemelidir Bu durumda gözler hem rahatsız olur hem de normalden çok daha çabuk yorulurlar. Aynı zamanda kullanılan lambalar floresan lamba ve sarı lamba tiyipse eğer; imkanlar dahilinde değiştirilmesi güzel olacaktır.
- * **Ses:** Çalışma ortamları sessiz olmalıdır. Aynı sürede sessiz bir odada 5 kelime öğrenilirken, gürültülü bir ortamda 3 kelime öğrenilir. Ders

çalışıldığı sanılır ama aslında hem bilgi hem de vakit kaybı yaşanmış olur.

- * **Mikrofon:** Hafız adayı sesini tanıdıkça güveni artacaktır. Onun için okulda ve evde mikrofonla yapacağı Kur'an okumaları öğrencimizi işitsel öğrenme süreçlerine pozitif etki edecektir.

* Okula gidiş geliş

- * Günümüz şehir hayatındaki trafik, kalabalık insan grupları, güvenlik problemleri, güvensiz çevresel ortamlar, siz değerli velilerimizi, öğrencilerinizi okula nasıl göndereceklere noktasında endişelendirmektedir. Bu konuda tavsiyemiz okul servisi varsa, öğrencimizin servis tarafından getirilip götürülmesidir. Fakat bazen servislerin çok fazla dolaşması öğrencinin erken kalkması ve eve geç gelmesine sebep olmaktadır. Bu durumda belli bir zaman sonra öğrencide bıkkınlık, sinir ve öfke duygularının oluşmasına sebep olmaktadır.
- * Ev okula yakın bir mesafede ise, güvenlik açısından kontrol edilebilirlik bir durum söz konusu ise yürüyerek gidip gelmek öğrencilerimiz için daha iyi olacaktır.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

HAFIZLIĞA HAZIRLIK

* Hafız Öğretmen İlişkisi

- * Hafızlık sürecinin doğru ve güzel işlenmesinin bir şartı da öğrenci ve hoca arasında kurulan aktif iletişimidir.
- * Hafızlık yaptıran hocaların mutlaka hafız olmaları tercih edilmelidir.
- * Hocalar aldığı dersle ilgili kanaatini (iyi, zayıf, doğru, hatalı... gibi) belirten bir çizelge ile sonraki dönüğe bilgi anlamında hazırlık yapmalıdır.
- * Öğretici, öğrencilerine güven verici tarzda yaklaşmalı, onları inandırmalı, onlara karşı kırıcı olmayıp sevdirek derslerin yapılmasını sağlamalıdır.
- * Öğretici öncelikle mesleğe hazır olmalı, mesleği severek benimseyerek yapmalıdır.
- * Öğretici temsilde, sabırda, olgunlukta, hoşgörüde, ahlâkta, edepte, giyim-kuşamda, çok iyi bir kişilik sergilemelidir.
- * Öğretici konuşma ve vücut dilini çok iyi kullanmalıdır.
- * Öğretici, öğrenci hakkında empati yolunu kullanmalıdır. Okumaya gelen her öğrencinin bir şeyler almak için geldiği unutulmamalı, öğrenci emanet kabul edilerek harcanan zaman çok iyi değerlendirilmelidir.

40 yıl öğretmenlik yaptım,
mabede nasıl girdimse
sınıfa da öyle abdestli
girdim.

Nurettin Topçu

HAFIZLIĞA HAZIRLIK

**DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ**

- * Her öğrencinin kendi kapasitesine göre dersi algılayabileceği fikri verilmeli, ve bu istikamette de öğrenciden sonuç beklenmelidir
- * Her yaştaki öğrencinin ilgiye motivasyona ihtiyaç duyduğu dikkate alınmalı, yapabildikleriyle takdir edilmelidir.
- * Öğrenciye, okuma arzusu yanında sonuca ulaşmanın gayrete bağlı olduğu anlatılmalıdır.
- * Her öğrenciye kaldırabileceği miktarda sorumluluk ve ödev verilerek, öğrencilerin hedeflerine ulaşmaları sağlanmalıdır.
- * Öğretici öğrenciye karşı sevecen, samimi ve içten davranarak güven vermelidir.
- * Öğrenciler yaş ve kabiliyetlerine göre gruplandırılmalı, rahatça ders çalışacakları ortam oluşturulmalıdır.
- * Öğretmen çevre, olaylar ve gündem ile ilgili konularda öğrencileri bilgilendirerek onları sosyal hayatın içinde tutabilmelidir (bundan mahrumiyet genelde günlük hayatta çekimsiz ve utangaç ve kendisine karşı güvensiz olmaya yol açabilir).
- * Hocalar öğrencilerine ne şekilde ders çalışmalarını gerektiği planını anlatmalıdır.

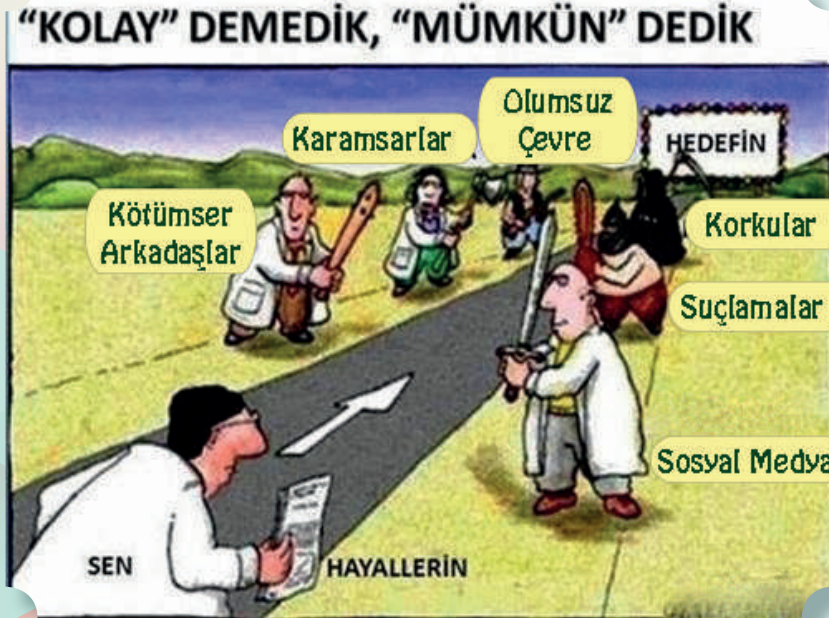
DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

HAFIZLIĞA HAZIRLIK

- * **Hafız Adayına Ortak Hedef İnancı Taşıyan Akran Kazandırılması**
- * **Ortak Hedef**

Bu noktada anne baba kardeş ve diğer yakın aile bireylerinde hafız adayı öğrencimizle ortak kanaatte olması önemlidir. Bu noktadaki geri bildirimleri hafız öğrencimizi motive edecektir. Aksi sesler öğrencimizin zihin dünyasında negatif yansımaların oluşmasına neden olacaktır.

- * **Hafız Akran İlişkisi**

Hafızlık adayı öğrencimizin birlikte olduğu arkadaş ve akran grupları da hafız öğrencimizin motivasyonunda önemli işlevleri vardır. Hatta bu dönemde aileden daha etkili oldukları için; konuşmalar arasında verilen olumsuz tepkiler öğrencimizde yoğun etkilenmelere sebep olabilir.

III. BÖLÜM HAFIZLIĞA BAŞLAMA

> UYGUN HAFIZLIK OKULUNUN SEÇİLMESİ

*Uygun okulla ilgili bilgi ve uygulama esasları noktasında; Millî eğitim Bakanlığının Örgün Eğitimle Birlikte Hafızlık Projesi uygulama esaslarına aşağıdaki linkten bakabilirsiniz.

*http://dogm.meb.gov.tr/orgun_egitimle_birlikte_hafizlik.pdf

> ORYANTASYON SÜRECİ

- * Hafızlık süreci öğrencimizin zihninde daha önce bilgi sahibi olmadığı ya da eksik bilgiye sahip olduğu bir süreç olduğu için okul oryantasyonu oldukça önemlidir.
- * Hafızlık proje okullarımızın öğrenci seçiminden sonra uygulamaya aldığı ikinci temel program oryantasyon sürecidir.

HAFIZLIK SÜRECİ

**DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ**

- * Okullarda Oryantasyon Eğitimi; öğrenciye yeni katıldığı okulu tanıtmak için yapılan hizmettir. Oryantasyon eğitiminin amacı, öğrenciye okulun fiziki yapısını tanıtmak, sınıf ve okul kurallarının, yönetmeliklerin (disiplin, sınıf geçme) açıklanması, okulda uygulanan eğitsel, sosyal, kültürel, mesleki vb. etkinlikler hakkında bilgi verilmesi ve öğrencinin ihtiyaçlarını nasıl gidereceğini göstermektir. Ayrıca oryantasyon eğitimi öğrencinin yeni arkadaşlarına ve öğretmenlerine uyum sağlamasını da amaçlamaktadır.
- * Hafızlık proje okullarında yaz dönemi planlanan ön hazırlık etkinlik programına katılım noktasında velilerimiz kesinlikle tam destek vermelidir.
- * Özellikle, okul rehberlik servisinin gösterilmesi, okul çevresinde yer alan hastane, kütüphane, belediye vb. kurumların tanıtılması, çevreyle okul arasındaki ulaşım hakkında bilgi verilmesi noktasında ailelerinde destek vermesi, öğrencimizin oryantasyon sürecinin, aktif ve verimli geçirmesini sağlayacaktır.
- * Oryantasyon eğitimi dört aşamada organize edilir. Bunlar; hazırlık aşaması, uygulama aşaması, değerlendirme aşaması ve sonuçlandırma aşamalarıdır. Belirtilen aşamalar okul, aile ve öğrenci arasında kurulan etkili iletişimle sağlıklı bir şekilde geçilirse, hafız adayı öğrencimiz, okula ve hafızlık sürecine yönelik sağlıklı bir adım atmış olacaktır.

> HAFIZLIĞA ÖN HAZIRLIK

- * **Kur'an-ı Kerim'i Yüzüne Tecvitli Güzel Okunmasını Sağlanması**
- * **Hafızlığa Hazırlık:** İmam hatip ortaokulu 5. sınıfa kayıt olan öğrencilere okul müfredatı içerisinde İmam Hatip Ortaokulu Haftalık Ders Çizelge eki "Çizelgenin Uygulanması İle İlgili Açıklamalar Bölümü"nün 4. Maddesi çerçevesinde haftada 9 (2+7) ders saati kadar Kur'an-ı Kerim dersi verilir. "Örgün ve Yaygın Eğitimi Destekleme ve Yetiştirme Kursları Yönergesi" kapsamında okulda açılan kurslar ile takviye dersler de verilir. Öte yandan müftülüklerle yapılan protokoller bağlamında "D veya C grubu Kur'an Kursu" ile takviye dersler verilmesi de sağlanabilir.

* Hafızlık eğitimi için seçilen öğrenciler yaz döneminde en az 6 hafta yoğunlaştırılmış Kur'an-ı Kerim eğitimine tabi tutulur. Bu döneme "Hafızlık Ön Hazırlık Dönemi" adı verilir.

* Öğrencilere yaz eğitimi programlarında tashih-i huruf, dudak talimi ve tecvit eğitimleri verilir; Kur'an-ı Kerim'i yüzünden seri okuma çalışmaları yaptırılır.

HAFIZLIK SÜRECİ

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

- * Yaz dönemi **“Hafızlık Ön Hazırlık Dönemi”**nde; öğrencilere ayrıca sosyal. kültürel ve sportif etkinlikler yaptırılır.
- * Hafızlık eğitiminde ön hazırlık ve hazırlık şamaları en fazla 7 aydır. Bu süre Ocak ayında sona erer. Hazırlık süresini erken tamamlayan öğrenciler hafızlığa erken başlatılır.
- * Hafızlık hazırlık eğitimi süresince öğrenciye hacir” okuyuşu kazandırılır. talim çalışmaları ile harflerin mahreçlerine ve kelimelerin telaffuzlarına özen gösterilir, tecvit kurallarına riayet edilir.
- * Hafızlık eğitiminde, öğrencilere tavır, okuma tarzı ve kulak aşinalığı kazanmaları için ülkemizin meşhur hafızlardan Kur’an-ı Kerim tilaveti dinlemeleri sağlanır ve teşvik edilir. Bu hususta, isteyen öğrencilerin İslam dünyasından farklı hafızların okuyuşlarını da dinleyebilir.
- * Oryantasyon süreciyle beraber yürütülmesi gereken bir programda Kur’an-ı Kerimi etkin yüzüne okuma programıdır. Öğrenciniz yüzüne okuma noktasında ne kadar çok tekrar ve tecvitte okuma noktası üzerinde durursa hafızlık sürecindeki yanlış ezber hatalarından uzak kalacaktır.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

HAFIZLIK SÜRECİ

> HAFIZLIK SÜRECİYLE İLGİLİ KAVRAMLAR

HAFIZLIK SÜRECİ

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

- * **Ham (çiğ):** İlk defa ezberlenecek sayfa,
- * **Has (pişmiş):** Daha önce ezberlenmiş sayfalar,
- * **Haslama:** Ezberleri kuvvetlendirmek için yapılan tekrar,
- * **Galat:** Yanlış ezberlenmiş kelime harf veya hareke,
- * **Yüzüne:** Kuran'ı Kerimi sayfaya bakarak okumak,
- * **Dönüş:** Otuz cüzün geçilerek başa dönülmesi,
- * **Kuvvetli:** İyi çalışılmış ve yapılmış ders ya da sayfa,
- * **Zayıf:** İyi çalışılmamış ve yapılmamış ders ya da sayfa,
- * **Sayfa Açma:** (Bazı kurslarda) karışık sorma,

> KUR'AN-I KERİM'İ EZBERLEME YÖNTEMİ VE ALTIN ÖĞÜTLER

Hafızlık yaparken veya Kur'an-ı Kerim'den sureler ezberlerken **'Ezberleme Yöntemi ve Altın Öğütler (Nazif YILMAZ)'** başlığı altındaki tavsiyeleri bizlere yol gösterecektir.³³

* Ezber Yöntem ve Teknikleri öğretilerek hafızlık süreci boyunca kendi öğrenme sistemine göre öğrencilerimizin ezber yapmaları sağlanır.

> Ezbere başlamadan önce kalbî hazırlık için...

- * Yüce Allah'ın sözlerinin ezberlendiği düşünülerek mânevî heyecan diri tutulur.
- * "Ya Rabbi! Ben senin kitabının ayetlerini ezberlemek ve öğrenmek istiyorum, bana ezberlemeyi ve öğrenmeyi kolaylaştır" duası gönülden terennüm edilir.
- * Zihnen ve kalben ezbere yoğunlaşmak ve mânevî heyecanı sağlamak için gerektiğinde iki rekat "Hâcet Namazı" kılınır, dua edilir ve istiğfar okunur.

Ezber Öncesi Kalbi Dua
Ya Rabbi! Ben senin kitabının
ayetlerini ezberlemek ve
öğrenmek istiyorum, bana
ezberlemeyi ve öğrenmeyi
kolaylaştır.

Nazif Yılmaz

HAFIZLIK SÜRECİ

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

- * Ezbere başlamadan önce yapılması ve tamamlanması gereken işler varsa bir an önce tamamlanır. Zihni meşgul edecek şeylere fırsat verilmez. Buna rağmen şeytan vesvese verebilir. Zihni meşgul edecek problemleri akla getirerek var gücüyle çalışmaktan alıkoymaya çalışabilir. Bunun bir oyun olduğu bilinir, vesvese tuzağına düşmeyerek çalışmada kararlılık gösterilir. **“Boşa uğraşma!** Ne kadar işim olursa olsun bugün, bu saatte benim en önemli işim Rabbimin ayetlerini ezberleyip anlamaya çalışmaktır.” denilerek ezbere devam edilir.
- * Mânevî istekliliği canlı tutmak için Hadis-i Kudsîde buyrulduğu gibi Yüce Allah'ın **“Kur'an'la meşgul olduğu için dua etmeye, bir şeyler istemeye fırsat dahi bulamayanlara, dua edip isteklerde bulunanlardan daha çok vereceği”** müjdesi hatırd tutulur.
- > **Ezber çalışılan mekanın sade ve sessiz olmasına dikkat edilir.**
- * Sade bir mekanda gözleri ve zihni meşgul edecek şeyler olmaz ve Kur'an ezberlemeye yoğunlaşmak daha kolay olur. Bir de mümkün oldukça ezber yapılan mekan değiştirilmez. Çünkü yeni şeyler görmek dikkatleri dağıtır, gözü ve gönlü meşgul eder.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

HAFIZLIK SÜRECİ

- * Ezber yapmak için zihnin saf ve duru olduğu, karmaşık düşüncelerden arındığı, günün yoğunluğu ve yorgunluğunun olmadığı anlar tercih edilir. Bunun için de genellikle sabahları uygundur. Eğer, ezberlenecek bölümler bir gün öncesinden akşamleyin en az on defa okunur veya üzerinde biraz çalışılırsa daha iyi olur.
- > **Ezberleyecek bölümün mealı dikkatlice okunur.**
- * Biraz Arapça bilenler, meal yardımıyla da olsa tercümesi üzerinde çalışılırsa çok güzel olur. Ezberlenen bölümlerin mealini bilmek, duygu ve zihin boyutunu canlı tuttuğu gibi Kur'an'ın anlaşılmasına da ışık tutar. Bu şekilde çalışmanın ezberlenen bölümleri kolay hatırlamaya da önemli katkısı olacaktır.
- > **Harflerin mahreç ve telaf fuzlarının doğru ve düzgün olmasına, tecvit kurallarına dikkat edilir.**
- * Yanlış ezberlendiğinde veya tecvit kurallarına riayet edilmeden ezberlendiğinde sonradan düzeltmek çok zor olmaktadır. Bu hususta talim dersi olarak veya dijital içeriklerden yardım alarak çalışmalar yapılır.
  - * Devamlı olarak aynı hatla yazılmış Mushaf-ı Şeriften ve aynı hatla yazılmış

HAFIZLIK SÜRECİ

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

yerlerden ezberlenilir. Çünkü gözler, ezberlenen bölümlerin fotoğrafını çeker ve hafızaya kaydedilmesine yardımcı olur.

- * Aynı hatla ve sayfa düzeni ile kaydedildiği için de ezberlemek ve hatırlamak da çok kolay olur.

> Ezber yaparken hafif sesli okumaya özen gösterilir.

- * Sesli çalışıldığında kulaklardan da yardım alınmış olur. Böylece ezberleme sürecine daha çok duyu organlarının desteği sağlanmış olacaktır. Görerek, okuyarak ve duyarak ezberlemek, süreci hızlandırdığı gibi hafızaya kaydı da sağlamlaştırır.
- * Ezberlerken ayetler teganni ile yani hafif olarak makamlı bir şekilde okunmaya çalışılır. Burada aşır okuyuşu değil normal hızda okumak tercih edilir. Devamlı aşır okuyuşuyla ezber yapmak zor olduğu gibi, zamanı kullanmak açısından da iyi olmaz.
- * Bir sayfa veya sure ezberlenmeye başlamadan önce mahreç, telaffuz ve tecvidine dikkat edilerek en az on defa yüzüne okunur. Dinleme imkanı varsa üç dört defa dinlenir.

“ Siz, Kur’an-ı Kerim’e
küllünüzü vermezseniz o size
bir cüz’ ünü vermez”

Hasbekli Mü’min Hocaefendi

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

HAFIZLIK SÜRECİ

- * Yüzüne okuma işlemi tamamlandıktan sonra, ezberlenecek bölümden önce birinci ayet ezberlenir ve en az üç defa ezbere tekrar edilir. (Uzun olan ayetlerde vakif işaretleri dikkate alınır.)
- * İkinci ayet ezberlenir ve üç defa tekrar edilir. Ardından ezberlenen bu iki ayet üç defa tekrar edilir.
- * Sonra da sıradaki ayet ezberlenir ve üç defa tekrar edilir. Ezberlenen üç ayet birlikte tekrar edilir. Aynı metot ezberlenecek bölüm bitirilinceye kadar uygulanır.
- * Ayetlerin ezberlenmesi bu şekilde bittikten sonra ezberlenen bölümün tamamı en az on defa tekrar edilerek iyice pekiştirilir. Ezberim tamamdır düşüncesiyle bu pekiştirmenin ihmali çok yanlıştır. Çünkü hafızalara kayıt ancak bu çalışmayla olur.
- * Ezberlenen bölümlerin her fırsatta ve özellikle de namazlarda okunması pekiştirmeyi kuvvetlendirecektir.
- * Manasıyla beraber yapılan bu ezber çalışması; ayetlerdeki kurtuluş mesajlarına kulak vermeye, üzerinde düşünmeye, hayata taşımaya ve uygun zeminlerde insanlara ulaştırmaya vesile olacaktır.
- * Kur'an üstatlarından ve hocalarımızdan bizlere nakledilen "Siz, Kur'an-ı Kerim'e küllünüzü vermezseniz o size bir cüz' ünü vermez." sözü hiçbir zaman unutulmamalıdır.³⁴

"Siz, Kur'an-ı Kerim'e
küllünüzü vermezseniz
o size bir cüz' ünü
vermez"

Anonim

> HAFIZLIK TAKİP SÜRECİ (H.T.S)

- * Takip edilmeyen öğrenciden başarı beklemek uygun değildir.
- * Öğrenci takibi her ailenin temel görevidir. Bu görev dedektiflik süreci olarak yürütülmemelidir.
- * Takip ediyorum düşüncesiyle öğrencimizin özel alanlarının sınırları aşılmamalıdır.
- * Takip, hafızlık sürecin olmazsa olmazlarından olup baskı ve strese neden olmadan okul, aile ve öğrenci arasına kurulan iyi bir iletişim kanalı takibi kolaylaştıracaktır.
- * Öğrencimi takip ediyorum derken öğrenciyi sürekli baskı altında tutmanız halinde, öğrencinizde aşağıda belirttiğimiz duygular ve davranışlar gerçekleşebilir:
  - * Sınav kaygısı,
  - * Yalan söyleme,
  - * Yalnız kalma,
  - * Eve geç gelme,
  - * İnatçı davranışlar,
  - * Anlık öfkeler ve
  - * Derslere ve Kur'an ezberine karşı soğuma hissidir.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

HAFIZLIK SÜRECİ

- * Öğrenciniz okuldan geldiğinde 'Dersler nasıl geçti. Ezberini verdin mi?' sorularından önce 'Yavrum nasılsın?' sorusu iletişim bağıını güçlendirir. Ben, annem ve babam için önemliyim mesajını güçlendirir.
- * Öğrencinin devamsızlık ve not takipleri **MEB** öğrenci takip sistemi **e-okul** üzerinden veya cep telefonundan yapabilirsiniz.
  - * Öğrenci takibi için büyük bir kolaylık sağlayan MEB e okul veli bilgilendirme sistemi üzerinden öğrencilerin devamsızlığından ders notlarına kadar tüm konularda bilgi alınabilmektedir. Bu açıdan ihtiyaç duyulduğu anda MEB e okul veli girişi üzerinden bilgi sağlanabilir.

> Hafızlık Sürecine Destek Olacak Yardımcı Kaynakların Kazandırılması

HAFIZLIK SÜRECİ

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

- > HAFIZLIK SÜRECİNDE AİLELERE YARDIMCI KAYNAKLAR
- > Tavsiye Kitaplar

Ebeveyn Benim-Dokuz Tıp Mizaç Modeli'ne Göre
Ebeveyn Çocuk İlişkileri

Mizmer

Prof. Dr. Ziya Selçuk,
Enver Demirel Yılmaz

Çocuklar İçin 5 Sevgi Dili

Sistem

Ghary Chapman

Etkili Anne-Baba Eğitimi

Profil

Thomas Gordon

Ana Baba ve Çocuk

Remzi

Prof. Dr. Haluk Yavuzer

Beni Ödülle Cezalandırma

Doğan Kitap

Dr. Özgür Bolat

Kur'an-ı Kerim'i Nasıl Öğretelim?

Dem

Nazif Yılmaz

Anne Baba Lütfen Beni Anla

Beyaz Balina

Joanna Faber,
Julie King

Değişen Beynim

Tuti Kitap

Sinan Canan

Kesintisiz Öğrenme

Alfa

Mümin Sekman

Öğrenme Stilleri

Beyaz

Alp Boydak

İnsan İlişkilerinde 4x4'lük İletişim

Hayat

Oğuz Saygın

HAFIZLIK SÜRECİ

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

> İnternet

<https://dogm.meb.gov.tr/>

<http://dinogretimi.meb.gov.tr/>

<https://kuran.diyamet.gov.tr/>

dinogretimiokullar.meb.gov.tr

> HAFIZLIK PEKİŞTİRME

- * Pekleştirme hafızlığın sağlam bir zemine oturtulması noktasında kesinlikle uygulanması gereken bir programdır.
- * Öğrencilerimiz küçükken yaz dönemleri camiye Kur'an öğrenmeye gider, Elifba'dan Kur'an'a geçerler, ben Kur'an'a geçtim düşüncesiyle Kur'an tekrarı yapmazlar. Yaz geldiğinde tekrardan Elifba sürecinden başlama zorunda kaldıklarını görmüşüzdür. Hafızlık, daha kapsamlı bir çalışma olduğu için kesinlikle iyi bir pekiştirme süreci ve sürekli tekrar istemektedir. Pekleştirme sürecinin hafızlık okullarımızdaki uygulaması aşağıdaki gibidir.
- * Beşinci sınıfta hafızlığa başlayan ve o yıl içerisinde ya da 6. Sınıfta hafızlığını tamamlayan öğrenciler hıfzlarını tekrara başlarlar.
- * Hafızlığı tamamlayan ve 7. Sınıfa geçen hafız öğrenciler, "İmam Hatip Ortaokulları Haftalık Ders Çizelgesinde belirtildiği şekilde haftada 9 ders saatine kadar Kur'an-ı Kerim dersi olarak ezberlerini pekiştirir.
- * Okullarımızda sürdürülen bu pekiştirme programına siz değerli velilerimizde destek vermeleri gerekmektedir.
- * Pekleştirme sürecinin verimli ve sürdürülebilir bir nitelik kazanması için psikolojik desteğin sürdürülmesi, hedef ve motivasyon takviyesinin belirli zaman aralıklarında yenilenmesi önem arz etmektedir.

> HAFIZLIK TESPİT SINAVI VE SINAVA HAZIRLIK

- * Hafızlığını tamamlayan öğrencilerimiz, hafızlıklarını belgelemek için Diyanet İşleri Başkanlığının, Hafızlık Tespit Sınavına girmeleri gerekmektedir. Hafızlık Tespit Sınavına giren hafız öğrencimiz, sözlü olarak yapılacak sınavda 70 ve üzeri puan alırsa hafız öğrencimiz başarılı sayılacaktır.
- * Sınavda başarılı olarak belge almaya hak kazanan öğrencilerimizin "Hafızlık Belgeleri" eğitim gördükleri Kur'an kursunun bağlı olduğu müftülüğe, hafızlığını kendi imkânlarıyla tamamlayan ve dışarıdan sınava katılarak belge almaya hak kazananların belgeleri ise başvuru esnasında belirttikleri müftülüklere gönderilecektir.
- * Hafızlık Tespit Sınavı, Diyanet İşleri Başkanlığınca belirlenen 'Hafızlık Tespit Komisyonu' tarafından sözlü bir şekilde icra edilir. Değerlendirme kriterleri aşağıda belirtilmiştir.
  - * Mevcut komisyon, en az ikisi hafız olmak şartıyla üç kişiden oluşur.
  - * Komisyon sınav esnasında, aday dışında öğretici, kurs yöneticisi, veli gibi kişileri sınav salonuna almaz.

HAFIZLIK SÜRECİ

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

- * Komisyon, sınavla ilgili genel değerlendirmeler çerçevesinde; adayın hıfz, usulüne uygun okuyuş, özgüven, motivasyon gibi hazır bulunuşluk düzeyleriyle ilgili yaptığı gözlemleri içeren bir rapor hazırlar.
- * Sınava başlamadan önce, adaya heyecanının geçmesi için yeterli hazırlanma süresi verilir.

> Ölçme ve Değerlendirme

- * Hafızlık belgesi Kur'an-ı Kerim'in tamamını ezberleyenlere verilir.
- * Hafızlık tespit sınav komisyonu, sınava giren hafız adayının Kur'an-ı Kerim'in tamamını ezberleyip ezberlemediğini tespit eder. Bununla birlikte usulüne uygun olarak okuyuşunu değerlendirir.
- * Sorularda kolaydan zora doğru ilkesi tercih edilir. İlk sorunun, 30. cüz, Yasin, Mülk, Fetih vb. surelerden sorulmasına özen gösterilir.
- * Sorulardan; 1-20. sayfalar arası farklı sayfalardan olmak kaydıyla, en az iki soru 1-10. cüzler arasından, iki soru 11-20. cüzler arasından, iki soru da 21-30. cüzler arasından olmak üzere, her öğrenciye en az 6 soru sorulur. Şayet komisyonun kanaati oluşmamışsa öğrenciye ilave sorular da sorulabilir.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

HAFIZLIK SÜRECİ

- * Soruların, en az ikisi sayfa başı, ikisi sayfa ortası, ikisi de sayfa sonundan seçilir.
- * Hafızlık tespit sınavlarında değerlendirme, 100 puan üzerinden yapılır.
- * Başarılı sayılabilmek için en az 70 puan alınması şarttır.
- * Öğrencinin hafızlığının değerlendirilmesinde, Kur'an-ı Kerim ezberi, tecvit kurallarını uygulaması ve harflerin mahreçlerine riayet etmesi göz önünde bulundurulur.

> Sınav Kaygısı

- * Kaygı, birey duygusal ya da fiziksel baskı altındayken ortaya çıkan bir tepkidir.
- * Sınav kaygısı; eğitim faaliyetleri sürecinde öğrenilen bilginin sınav sırasında hatırlanmakta zorlanması, verimli bir şekilde kullanılmaması sonucu ortaya çıkan yoğun kaygı durumudur.
- * Sınav kaygısının fiziksel, duygusal, davranışsal, bilişsel ve sosyal olmak üzere birçok etkisi vardır. Bu etkiler sınav kaygısı yaşanmaya başladıktan sonra ortaya çıkar. Etkisi, şiddeti, süresi ve sonuçları kişiye göre değiştiği için bireysel farklılıklar arz eder.

HAFIZLIK SÜRECİ

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Sınav Kaygısının Fiziksel Belirtileri:

Mide rahatsızlıkları(bulantı/kusma), barsak rahatsızlıkları (ishal), sık idrara çıkma/sıkışma, baş dönmesi, ağız kuruması, karın ağrısı,terleme nefes alıp vermede güçlük yaşama,yorgunluk ve bitkinlik belirtileri, uyku bozuklukları, ellerde ve bacaklarda titremedir.

Sınav Kaygısının Duygusal Belirtileri:

Huzursuzluk, çabuk öfkelenme/kızgınlık, mutsuzluk, içe kapanma, ilişki kurmada güçlük, kendini olumsuz algılama, endişe, korku, ümitsizlik, mahcup olma/ utangaçlık, hayal kırıklığı, tedirginliktir.

Sınav Kaygısının Bilişsel Belirtileri:

Olumsuz düşüncelerin kendini tekrar etmesi, felaket tellallığı,dikkati toplamada güçlük, unutkanlık, düşünceleri organize edememe, odaklanma problemleri, okuduğunu anlamada güçlük, öğrenme yetersizliği, bilgilerin transferinde zorlanma. Dikkat ve konsantrasyonda bozulma, görsel ve işitsel kanaldan gelen bilgileri anlamada güçlük çekmedir.

Sınav Kaygısının Davranışsal Belirtileri:

Öfke davranışları, inatlaşma, ders çalışmayı erteleme ya da ders çalışmayı bırakma, okuldan soğuma, okula gitmemem, sınava girmeme, savunma mekanizmalarına yönelmedir.

"Sınav Kaygısının Sosyal Belirtileri:

İletişim çatışmaları,aileden uzaklaşma,yalnız kalma isteği,eve geç gelme alışkanlıkları, akranlarla iletişim kurmama isteği, sık sık mekan ve şehir değiştirme isteğidir.

> Sınav Kaygısı Nedenleri?

- * Bireyin veya ailesinin sınava yüklediği aşırı anlamlar,
- * Sınavı kazanamazsam hayatım mahvolur inancı,
- * Gerçeklikten uzak olumsuz düşünce kalıpları,
  - * Sınava hazır değilim.
  - * Bu bilgiler çok gereksiz ve saçma.
  - * Nerede ve ne zaman kullanacağım ki?
  - * Sınava hazırlanmak için gerekli zamanım yok ki!
  - * Ezber yapamıyorum, aptal olmalıyım.
  - * Ben zaten hafız olamam.
  - * Biliyorum, bu sınavda başarılı olamayacağım.
- * Aşırı rekabet ortamının ortaya çıkardığı yoğun hırs duygusu,
- * Sosyal çevrenin yüksek beklentileri,
  - * 'Torunum, 5 aya hafızlığını bitirecek.'

> Sınav kaygısıyla baş etme yolları ?

- * Kaygı, tamamen ortadan kaldırılması gereken olumsuz bir durum değildir. Kaygı, yemekteki tuz gibi olmalıdır. Aşırısı fazla olup bünyeye zarar verirken, kaygının hiç olmaması durumunda kişiyi eyleme geçirecek iç motivasyon

HAFIZLIK SÜRECİ

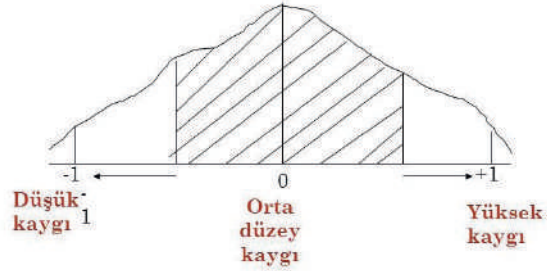
DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

devreye girmeyecektir. Kaygı düzeyi grafiğinde de görüldüğü üzere istenilen durum, orta düzeyde hissedilen bir kaygı durumudur. Grafikteki gibi yüksek kaygı yaşıyorsa aşağıda belirttiğimiz uygulamalar yapılabilir,

- * Nefes alma egzersizleri (diyafram nefesi) yapmak,
- * Gevşeme egzersizleri yapmak,
- * Kaygıyı bastırmaya değil, onu kabul etmeye ve tanımaya çalışmak,
- * Düşünce ve inançları sorgulamak,
- * Düşünceleri durdurma tekniğini, dikkatini başka noktalara odaklama tekniğini kullanmak,
- * Dengeli beslenmek,
- * Kaliteli uyku geçirmek,
- * Düzenli fiziksel aktiviteler yapmak,
- * Kontrollü sosyal ilişkiler sağlamak,
- * Dikkat ve konsantrasyon çalışmaları yapmak,
- * Ormanlık alanda yürüyüş gerçekleştirmek ve
- * Motivasyon artırıcı filmler izlemek, kitaplar okumaktır.

KAYGI DÜZEYİ GRAFİĞİ

İSTENİLEN KAYGI ORTA DÜZEY KAYGIDIR.

> Sınav kaygısı Sürecinde Ailenin Rolü

Sınavlar, ailelerin bir numaralı meselesi durumuna getirilmemelidir. Aile için sınavın ne anlam ifade ettiği, sınava yönelik tutum ve yaklaşımları önemlidir. Sıklıkla aileler kendi kaygılarını çocuklarına yansıtmaktadırlar. Çok yüksek beklentiler hafız öğrencilerimizde motivasyon artırıcı bir durum kazandırmamakta, tam tersine öğrencilerimizin yüksek derecede kaygı yaşamalarına sebep olacaktır. Beklentileri yüksek veliler öğrencileri için aşırı uğraş sergiledikleri için sınavı bir araç olmaktan çıkarıp bir amaç haline getireceklerdir. Bu noktada önemli olan sınırları iyi koruyabilmektir. Sınırlarının farkında olan anne baba çocuklarına; güven, sorumluluk, empatik yaklaşım, koşulsuz sevgi, içten ve samimi düşünce paylaşımları gibi yaklaşımlar sergileyerek, çocuğun kaygı düzeyini istendik seviyede kalmasına yardımcı olacaklardır.

IV. BÖLÜM HAFIZLIK SONRASI SÜREÇ

> Meslek ve Kariyer Planı

> Kariyer Nedir?

- * Kariyer, bireyin eğitim öğretim faaliyetleri sonrası çalışma yapacağı iş alanlarına yönelik hedef belirleyip, o hedefi gerçekleştirmek için planlı, sistemli çalışmaların sürdürülmesi, ihtiyaç duyulan alanlarla ilgili eğitimlerin devam ettirilmesiyle yürütülen kendini gerçekleştirme sürecidir.
- * Kariyer, ilgi, yetenek ve istek duyulan bir alanla ilgili, kişinin yaşamı boyunca herhangi o iş alanında ilerlemesi, tecrübe ve beceri kazanması noktasında atılan adımlardır. Bu adımların gerçekleştirilmesi için kişinin kazanmış olması gereken bazı adımlar vardır.

Doğrudan doğruya Kur'an'dan alıp ilhamı.
Asrın idrakine söyletmeliyiz islami.
Hatiz Mehmet Akif Ersoy

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

HAFIZLIK SONRASI

> Kariyer Planlama Aşamaları

KARIYER PLANI AŞAMALARI

Hedefe yönelik inanç

- Bu mesleği gerçekten istiyor muyum?
- Meslek beni mutlu edecek mi?
- Meslek benim kendi isteğim mi?

Kendini Tanıma

- Yeteneklerinin farkında olma
- İlgili alanlarının netleştirilmesi
- Bireysel özelliklerinin farkında olma
- Mizaç, karakter ve kişilik tipi noktasında farkındalık. Bu konuya yukarıda değinmiştik.
- Kırmızı çizgilerin net çizilmesi, kesinlikle yapmam yada yapamam denilen alanların belirlenmesi.
- Hoşlanmadığım konular ve işler nelerdir?

Kendini ifade etme

- Etkili iletişim becerileri noktasında eğitimlerin tamamlanması
- Etkili özgeçmiş hazırlamak
- Beden dilini aktif kullanmak.

Kariyer araştırması yapmış olmak.

- Mesleki araştırma yapılması
- Seçebilecek meslekler listesi oluşturmak.
- O meslekle ilgili istenen beceriler nelerdir?
- Görev ve sorumluluklar nelerdir?
- Çalışma şartları, gelir düzeyi, avantaj ve dezavantaj getirecek durumlar, prestiji vs.
- Meslekte ilerleme..

Eyleme geçmek

- İş ilanlarını araştırma,
- İşkur vb. kurumlara iletişime geçme,
- İş araştırmaları yapmak,
- Özgeçmişler ve başvuru mektupları hazırlamak,
- Başvurulan kariyer alanı ile ilgili bilgi sahibi olmak,
- İş görüşmeleri yapmak,
- İş teklifini kabul etmek,

> ·HAYATIM HAFIZLIK·

Hafızlığın sürekliliği ve devam ettirilmesi, hafız olmaktan daha zor bir süreçtir. Hafız olmak, çok değerli bir madeni elde etmek tonlarca kayalardan kurtulmak için gösterilen emeğe benzetirsek, asıl olan o madeni bulduktan sonra muhafaza edebilmedir.

Hafızlığın muhafazası için neler yapılabilir?

- * Hafızlığın sistemli ve düzenli takip edileceği bir plan hazırlama,
- * Mukabele okuma, imkan varsa farklı hafızlardan dinleme,
- * Hafızlığı koruyabileceğiniz meslekleri seçme şansınız varsa tercihinizi o yönde kullanma,
- * Meal ve tefsir okuyarak mana ile beraber hafızlığın ruhunu hayatına yansıtma,
- * Hafız arkadaşlarla belirli zamanlarda bir araya gelme hafızlık üzerine konuşmalar gerçekleştirme,
- * Hafızlık duygusunun çok güçlü bir duygu olduğunu hissetme, anlama, yaşama ve yaşatma gayreti içinde bulunmak,
- * "Sizin en hayırlınız Kur'an-ı öğrenen ve öğretenidir." (Buhârî, Fedâilu'l Kur'ân 21) hadisini düstur edinmek,

Kur'an okunurken susuyor
herkes. Geçiş üstünlüğü
Onundur çünkü.
İbrahim Tenekeci

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Ey Hafız!
Dün atalarımız, vahyi ve
sünneti referans alarak,
yükselmışti köklerden göklere.
Şimdi sıra bizlerde...

Mustafa Turan

HAFIZLIK SONRASI

* Hafız olmanın kolay, hafız ölebilenin zor olduğu bir zaman diliminde yaşıyoruz. Hafız ölebilmek için Kur'an'la yaşamamız gerekmektedir. Kur'an'la yaşayabilmek için de Kur'an'la dirilmek gerekir.³⁵

* Kur'an'la dirilmek için bir takım ön şartlar lazımdır.

1. Kur'an'ın ilahi bir kelim olduğuna inanmak,
2. Lafızlarını okumak,
3. İlahi nağmesini dinlemek,
4. Ezberlemek,
5. Mânâsını anlamaya çalışmak,
6. Ahkâmını yaşamak ve nihayet;
7. Yeni gönüllere onu taşıma derdinde olmaktır.

* **“Siz, Kur'an-ı Kerim'e küllünüzü vermezseniz size bir cüz'ünü vermez”**

* Mübarek olsun. Artık ezberlediniz... Sıra, ayetlerdeki kurtuluş mesajlarına **kulak vermeye**, üzerinde **düşünmeye** ve **hayatımıza taşımaya** gelmiştir. Bir de insanlara **tebliğ edip** kurtuluşlara vesile olmaya...

* Ezberlediğiniz yerleri **namazlarınızda okuyunuz.**

* Yüce Rabbimizin sözlerini ezberlediğinizi düşünerek **kalbî samimiyetinizi** muhafaza ediniz.

* **“Bu Kur'an çok mübârek bir kitaptır. Onu sana indirdik ki âyetlerini düşünsünler ve akli selim sahipleri öğüt alsınlar”** (Sâd Sûresi, 29. ayet)

SONSÖZ

Hayat sürecinde bir çok insan hedef belirler. Hedefleri gerçekleştirmek için bir takım mücadeleler gösterirler. Elbette hafız olmak bu çalışmaların en görkemli çabasıdır. Fakat daha da önemlisi kişilik sahibi bir insan olabilmektir. İnsani erdemlerle donatılmış, helal ve haram dengesini iyi bir şekilde içselleştirmiş bir genç 'Çağın Yusuf'u, Fatma'sıdır' ve karşısına çıkabilecek sorunlara karşı, dirençli hale getirilmiş bir bireydir. Bir eğitimci, anne, baba olarak en önemli görevimiz 'Erdemli insan' yetiştirmektir. Öğrenciniz hafız olmasın ama kişilik sahibi erdemli bir insan olsun. Bu bilinçte bir nesil yetiştirebilmenin ilk adımı insanın kendini okumasıdır. İnsan kendini adeta bir ayna karşısında okur, değerlendirir, gerekiyorsa yargılar ve sonunda adımlarını atmaya başlar. İlk değişimi kendinde başlatan birey, çevresinde olumlu değişimlerin gerçekleşmesine vesile olur. Ben değişirsem sorumlu olduğum insanlarda değişir bilinciyle yetiştirilen bireyler, buldukları okulları, şehirleri ve hatta ülkeleri değiştirirler.

"Şu dünya bir dağ gibidir. Ona nasıl seslenirsen o da sana sesleri öyle aksettirir.

Ağzından hayırlı bir laf çıkarsa, hayırlı laf yankılanır.

Şer çıkarsa, sana gerisin geri şer yankılanır.

Öyleyse kim ki senin hakkında kötü konuşur, sen o insan hakkında kırk gün kırk gece sadece güzel sözler et. Kırk günün sonunda göreceksin her şey değişmiş olacak.

Senin gönlün değişirse dünya değişir."

Şems-i Tebrizi

**Senin GÖNLÜN değişirse,
DÜNYA değişir...**

Şems-i Tebrizi

DİPNOTLAR

1. EMRE, Yunus. <http://yunusemre.net>. 23 Kasım 2018. <http://yunusemre.net/kitap/bizimyunus.pdf> (Ekim 24, 2018 tarihinde erişilmiştir).
2. Türk Dil Kurumu. <http://www.tdk.gov.tr>. 20 Kasım 2018. http://www.tdk.gov.tr/Index.php?option=com_bts&view=bts&kategori1=veritbn&kellimesec=114728 (Ekim 15, 2018 tarihinde erişilmiştir).
3. YEŞİLYAPRAK, Binnur. Eğitim Psikolojisi. Ankara: Pagem, 2008.
4. YAVUZER, Prof.Dr.Haluk. Çocuk Psikolojisi. İstanbul: Remzi, 2005.
5. YAVUZER, Prof.Dr.Haluk. Çocuk Psikolojisi. İstanbul: Remzi, 2005.
6. YAVUZER, Prof.Dr.Haluk. Çocuk Psikolojisi. İstanbul: Remzi, 2005.
7. SARI, Yrd.Doç.Dr. Hakan. Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi. ANKARA: Mikro, 2002.
8. YEŞİLYAPRAK, Binnur. Eğitim Psikolojisi. Ankara: Pagem, 2008.
9. YAVUZER, Prof.Dr.Haluk. Çocuk Psikolojisi. İstanbul: Remzi, 2005.
10. M.E.B Din Öğretimi Genel Müdürlüğü. «Ailede Etkili İletişim ve Sorunlu Durumlarda Anne Baba Davranışları.» Evin Okula Yakınlaşması ve Değişen Anne Baba Rollerinde, yazar Doç. Dr.Alev ÖNDER, 87-101. ANKARA: MEB, 2003.
11. YILMAZ, Nazif. Kur'an-ı Kerim'i Nasıl Öğretelim? İSTANBUL: DEM, 2016.
12. Dr. Veysel AKKAYA, Adem SARAÇ, Mahmut B:DURAK. Peygamberimizin Hayatı, İmam Hatip Ortaokulu Ders Kitabı 5.Sınıf. ANKARA: MEB, 2018.
13. Sümeyye KIRMAN, Dilek Menküc,Tuğba Kevser UYSAL,HaticeBüşra PAKSOY. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, 6.Sınıf Ders Kitabı. ANKARA: MEB, 2018.
14. Dr. Fatma B.ARVAS, Firdevs EFE, Hilal ÇELİKKOL KARA. Peygamberimizin Hayatı, İmam Hatip Ortaokulu Ders Kitabı 6.Sınıf. İZMİR: MEB, 2018.
15. MEB Örgün Eğitim Kurumlarında Kur'an Öğretimi ve Hafızlık. Din ve Hayat Dergisi, Sayı 31., ANKARA: DİB, 2017.
16. AY, Prof. Dr. Mehmet Emin. Çocuklarımıza Kur'an'ı Nasıl Sevdirelim?, Din ve Hayat Dergisi, Sayı 31, 2017. İstanbul: DİB, 2017.
17. Mesut ÇAKIR, Yavuz HOROZ. Hafızlığı Teşvik Eden Hadisler Üzerine Genel Bir Değerlendirme,Cilt: 5, Sayı: 9, Kars 2018, ss. 118-140. . KARS: Kafkas Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, 2018

18. Şeybe, Ebû Bekir Abdullah b. Muhammed İbn Ebû. , el-Musannef, Dâru'l-Kible, 1431, XI, 291; XVII, 380;. 1431.
19. Taberânî. el-Mu'cemü'l-kebir, XII, 125; Beyhakî, Şuabu'l-îmân, II, 556; III, 170. Müessesetü'r-Reyyan, 2010.
20. Mesut ÇAKIR, Yavuz HOROZ. Hafızlığı Teşvik Eden Hadisler Üzerine Genel Bir Değerlendirme, Cilt: 5, Sayı: 9, Kars 2018, ss. 118-140. . KARS: Kafkas Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, 2018
21. Taberân. el-Mu'cemu'l-kebir, III, 132. İrşad, 2012.
22. YAVUZER, Prof Dr Haluk. Ana Baba ve Çocuk. İstanbul: Remzi, 2001.
23. Gordon, Dr.Thomas. Etkili Anne Baba Eğitimi. İstanbul: Sistem, 1998.
24. M.E.B Din Öğretimi Genel Müdürlüğü. «Yaygın Ana Baba Tutumları.» Evin Okula Yakınlaşması ve Değişen Anne Baba Rollerini İçinde, yazan İhsan YAVUZER. ANKARA: M.E.B, 2003.
25. Hüseyin, ALGUR. Hafızlık Eğitimi Alan Bireylerin Motivasyon ve Psiko Sosyal Durumlarının Din Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi, Doktora Tezi. Çorum: Hitit Üniversitesi, 2018.
26. BOLAT, Özgür. Beni Ödülle Cezalandırma. İstanbul: Doğan Kitap, 2017.
27. BOLAT, Özgür. Beni Ödülle Cezalandırma. İstanbul: Doğan Kitap, 2017.
28. BOYDAK, Alp. Öğrenme Stilleri. İSTANBUL: Beyaz, 2008.
29. YILMAZ, Nazif. Kur'an-ı Kerim'i Nasıl Öğretelim? İSTANBUL: DEM, 2016.
30. Prof. Dr. Ziya SELÇUK, Dr.Enver D. YILMAZ. Ebeveyn Benim. ANKARA: Mızmer, 2018.
31. CHAPMAN, Gary. Beş Sevgi Dili. İSTANBUL: Sistem, 2001.
32. RİSO, Don Richard. Kişilik Tipleri. İSTANBUL: Kuraldışı, 2003.
33. YILMAZ, Nazif. Kur'an-ı Kerim'i Nasıl Öğretelim? İSTANBUL: DEM, 2016.
34. YILMAZ, Nazif. Kur'an-ı Kerim'i Nasıl Öğretelim? İSTANBUL: DEM, 2016.
35. Prof. Dr. Hasan Kâmil YILMAZ, KUR'AN'LA DIRİLMEK İÇİN, Din ve Hayat Dergisi, Sayı 31, 2017

KAYNAKÇA

AY, Prof. Dr. Mehmet Emin. Çocuklarımıza Kur'an'ı Nasıl Sevdirelim?, Din ve Hayat Dergisi, Sayı 31, 2017. İstanbul: DİB, 2017.

BOLAT, Özgür. Beni Ödülle Cezalandırma. İstanbul: Doğan Kitap, 2017.

BOYDAK, Alp. Öğrenme Stilleri. İSTANBUL: Beyaz, 2008.

CHAPMAN, Gary. Beş Sevgi Dili. İSTANBUL: Sistem, 2001.

Dr. Fatma B.ARVAS, Firdevs EFE, Hilal ÇELİKKOL KARA. Peygamberimizin Hayatı, İmam Hatip Ortaokulu Ders Kitabı 6.Sınıf. İZMİR: MEB, 2018.

Dr. Veysel AKKAYA, Adem SARAÇ, Mahmut B:DURAK. Peygamberimizin Hayatı, İmam Hatip Ortaokulu Ders Kitabı 5.Sınıf,. ANKARA: MEB, 2018.

EMRE, Yunus. <http://yunusemre.net>. 23 Kasım 2018. <http://yunusemre.net/kitap/bizimyunus.pdf> (erişildi: Ekim 24, 2018).

es-Şeybân, Ebû Abdullah Ahmed b. Hanbel. î, el-Müsned, Müessesetü'r-Risâle, Beyrut 1421, III, 417. Beyrut, 1421.

Gordon, Dr.Thomas. Etkili Anne Baba Eğitimi. İstanbul: Sistem, 1998.

Hüseyin, ALGUR. Hafızlık Eğitimi Alan Bireylerin Motivasyon ve Psiko Sosyal Durumlarının Din Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi, Doktora Tezi. Çorum: Hitit Üniversitesi, 2018.

M.E.B Din Öğretimi Genel Müdürlüğü. «Ailede Etkili İletişim ve Sorunlu Durumlarda Anne Baba Davranışları.» Evin Okula Yakınlaşması ve Değişen Anne Baba Rollerini İçinde, yazan Doç. Dr.Alev ÖNDER, 87-101. ANKARA: MEB, 2003.

M.E.B Din Öğretimi Genel Müdürlüğü. «Yaygın Ana Baba Tutumları.» Evin Okula Yakınlaşması ve Değişen Anne Baba Rollerini İçinde, yazan İhsan YAVUZER. ANKARA: M.E.B, 2003.

Mesut ÇAKIR, Yavuz HOROZ. Hafızlığı Teşvik Eden Hadisler Üzerine Genel Bir Değerlendirme,Cilt: 5, Sayı: 9, Kars 2018, ss. 118-140. . KARS: Kafkas Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, 2018.

Prof. Dr. Ziya SELÇUK, Dr.Enver D. YILMAZ. Ebeveyn Benim. ANKARA: Mizmer, 2018.

RİSO, Don Richard. Kişilik Tipleri. İSTANBUL: Kuraldışı, 2003.

Rumi, Mevlana Celaleddin. http://www.kevser.org/arsiv/kutuphane/mesnevi/k5_3.asp.htm. 01 Aralık 2018. http://www.kevser.org/arsiv/kutuphane/mesnevi/k5_3.asp.htm (erişildi: 12 03, 2018).

SARI, Yrd.Doç.Dr. Hakan. Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi. ANKARA: Mikro, 2002.

Şeybe, Ebû Bekir Abdullah b. Muhammed İbn Ebû. , el-Musannef, Dâru'l-Kible, 1431, XI, 291; XVII, 380;. 1431.

—. el-Musannef, 291; XVII, 380;. Dâru'l-Kible, 1431.

—. el-Musannef, Dâru'l-Kible, 1431, XI, 291; XVII, 380;. 1431.

Sümeyye KIRMAN, Dilek Menküç, Tuğba Kevser UYSAL, Hatice Büşra PAKSOY. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, 6.Sınıf Ders Kitabı. ANKARA: MEB, 2018.

Taberân. el-Mu'cemü'l-kebîr, III, 132. İrşad, 2012.

—. el-Mu'cemü'l-kebîr, XII, 125; Beyhakî, Şuabu'l-îmân, II, 556; III, 170. BEYRUT: Daru'l-Kutubi'l-İlmiyye, 2002.

Taberânî. el-Mu'cemü'l-kebîr, XII, 125; Beyhakî, Şuabu'l-îmân, II, 556; III, 170. Müessesetü'r-Reyyan, 2010.

Tirmizi. Sünen-i Tirmizi; 5/177. BEYRUT, 2013.

Türk Dil Kurumu. <http://www.tdk.gov.tr>. 20 Kasım 2018.

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&view=bts&kategori1=veritbn&kelimesec=114728 (erişildi: Ekim 15, 2018).

YAVUZER, Prof Dr Haluk. Ana Baba ve Çocuk. İstanbul: Remzi, 2001.

YAVUZER, Prof.Dr.Haluk. Çocuk Psikolojisi. İstanbul: Remzi, 2005.

YEŞİLYAPRAK, Binnur. Eğitim Psikolojisi. Ankara: Pagem, 2008.

YILMAZ, Nazif. Kur'an-ı Kerim'i Nasıl Öğretelim? İSTANBUL: DEM, 2016.

—. MEB Örgün Eğitim Kurumlarında Kur'an Öğretimi ve Hafızlık. Din ve Hayat Dergisi, Sayı 31,. ANKARA: DİB, 2017.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

رَبِّ زِدْنِي عِلْمًا

EĞİTİM HİZMETLERİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

“Rabbim! İlmimi arttır”

Tâhâ suresi, 114. ayet

ÖĞRENCİ SEÇİMİ

4. SINIF 2. DÖNEM SONU

1

Mayıs
Haziran

5

HAFIZLIK SÜRECİ

5. SINIF 2. DÖNEM

Haziran
Temmuz
Ağustos

YAZ EĞİTİMİ İLE ÖN HAZIRLIK

4. SINIF SONU YAZ TATİLİ

2

Haziran
Temmuz
Ağustos

6

HAFIZLIK SÜRECİ

6. SINIF

Eylül
Ekim
Kasım
Aralık
Ocak
Şubat
Mart
Nisan
Mayıs
Haziran
Temmuz
Ağustos

HAFIZLIĞA HAZIRLIK

5. SINIF 1. DÖNEM

3

Eylül
Ekim
Kasım
Aralık

7

PEKİŞTİRME (HASLAMA)

7. SINIF

Eylül
Ekim
Kasım
Aralık
Ocak
Şubat
Mart
Nisan
Mayıs
Haziran
Temmuz
Ağustos

HAFIZLIĞA BAŞLAMA

4

Ocak
Şubat
Mart
Nisan
Mayıs

8

ÜST ÖĞRENİME HAZIRLIK

8. SINIF

Eylül
Ekim
Kasım
Aralık
Ocak
Şubat
Mart
Nisan
Mayıs
Haziran
Temmuz
Ağustos

Örgün Eğitimle
Birlikte
Hafızlık Projesi
Uygulama Takvimi

**DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ**

Milli Eğitim Bakanlığı Beşevler Kampüsü F Blok Yenimahalle/ANKARA

Telefon : 0312 413 25 89 / 413 25 92 / 413 35 35

Belgegeçer :0312 223 85 76